

Vodič kroz

SAVET STRANIH INVESTITORA

2018/19

PARTNER ZA RAST

*Doprinos stranih investitora
ekonomskom razvoju Srbije*

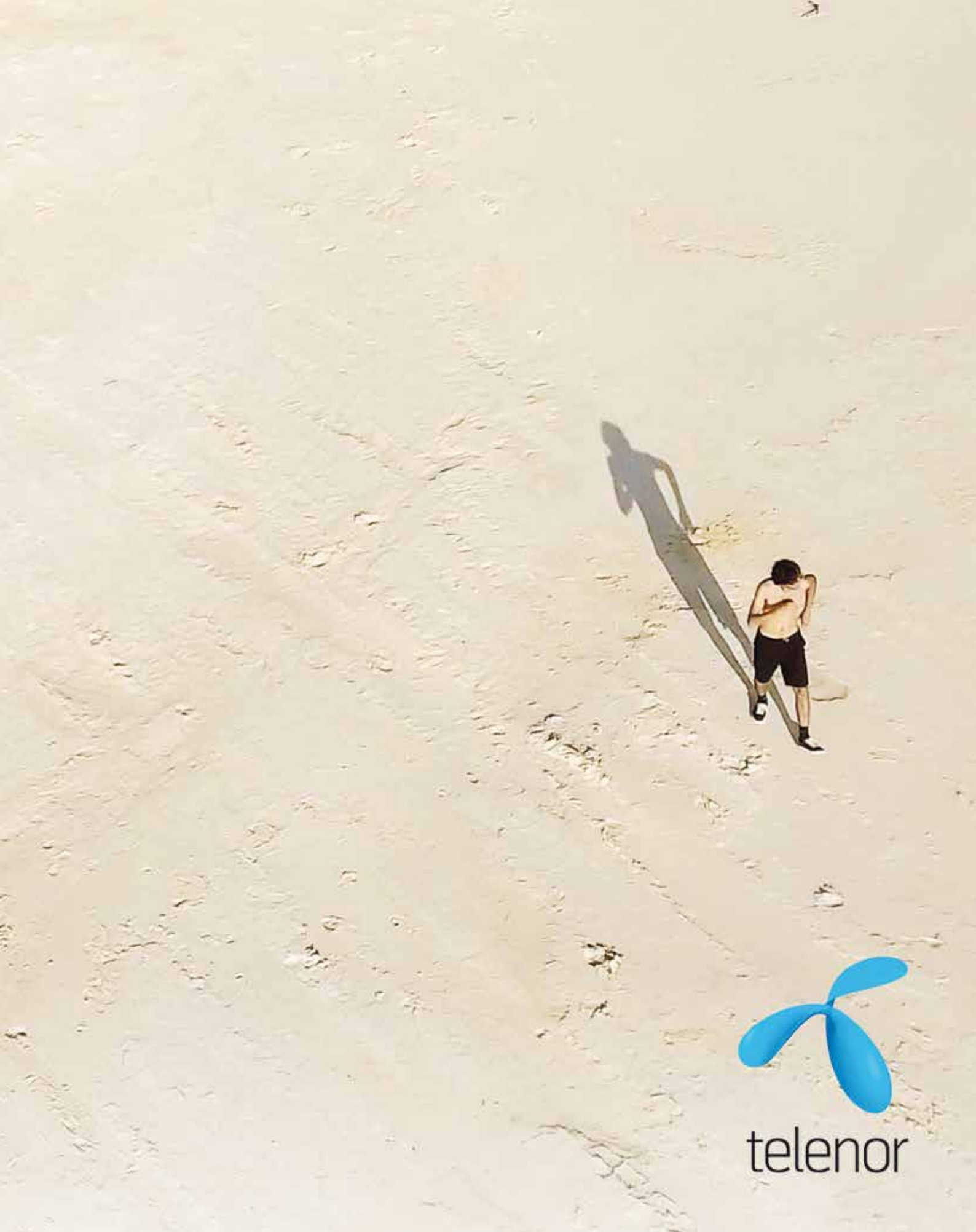
Ana Brnabić, predsednica Vlade Republike Srbije • **Jana Mihajlova**, predsednica Saveta stranih investitora i regionalna direktorka tržišta jugoistočne Evrope kompanije Nestlé, odnosno Adriatik regije, Bugarske i Rumunije • **Prof. dr Zorana Mihajlović**, potpredsednica Vlade Srbije i ministarka građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture • **Siniša Mali**, ministar finansija Republike Srbije • **Branislav Nedimović**, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije • **Jorgovanka Tabaković**, guvernerka Narodne banke Srbije • **Nj.e. Sem Fabrici**, Ambasador i šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji • **Dimitrije Knjeginjić**, potpredsednik Saveta stranih investitora i generalni direktor Lafarž Srbija • **Dragana Marković**, direktorka Poreske uprave Srbije • **Mihailo Jovanović**, Direktor Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu • **Ana Toci**, izvršna direktorka Saveta stranih investitora • **Stephen Ndegwa**, menadžer Svetske banke za Srbiju • **Sebastian Sosa**, stalni predstavnik MMF u Beogradu • **Dubravka Negre**, šef Regionalnog predstavništva Evropske investicione banke za Zapadni Balkan • **Dragan Penezić**, predsednik Odbora za borbu protiv nedozvoljene trgovine Saveta stranih investitora (British American Tobacco SEE d.o.o) • **Dragana Stikić**, predsednica Odbora za hranu i poljoprivredu Saveta stranih investitora (Nestlé Adriatic S d.o.o.) • **Milena Jakšić Papac**, predsednica Odbora za ljudske resurse Saveta stranih investitora (Karanović & Nikolić o.a.d.) • **Đorđe Popović**, predsednik Odbora za infrastrukturu i industrijalizaciju Saveta stranih investitora (Petrikić & Partneri a.o.d. u saradnji sa CMS Reich-Rohrwig Hainz) • **Dušan Lalić**, predsednik Odbora za lizing i osiguranje Saveta stranih investitora (Generali Osiguranje Srbija a.d.o.) • **Mihajlo Živković**, predsednik Pravnog odbora Saveta stranih investitora (Societe Generale Banka Srbija) • **Ivan Gazdić**, predsednik Odbora za nekretnine i izgradnju Saveta stranih investitora (Bojović Drašković Popović & Partners) • **Dragan Drača**, predsednik Poreskog odbora Saveta stranih investitora (PricewaterhouseCoopers d.o.o) • **Marko Jović**, predsednik Odbora za telekomunikacije i IT Saveta stranih investitora (Vip Mobile d.o.o.)

Goran Pekez, direktor korporativnih poslova i komunikacija, JTI • **Jelena Galić**, predsednica Izvršnog odbora AIK Banke • **Dejan Vukotić**, Direktor Agencije za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije • **Marinko Ukropina**, generalni direktor SGS za Srbiju, Hrvatsku, Sloveniju, BiH i Crnu Goru • **Sanja Pešić**, CEO, Alma Quattro • **Jelena Knežević**, ovlašćeni revizor, direktor Leitner Leitner • **Mladen Petković**, generalni direktor, Krušik Valjevo • **Iosif Vangelatos**, generalni direktor, Inos Balkan • **Ivana Maraš**, advokat, Aleksić sa saradnicima • **Ljubiša Kukurić**, Direktor predstavništva za Srbiju i Crnu Goru, Sandoz Pharmaceuticals dd.

NAJVEĆA 4G MREŽA U SRBIJI

Prema broju lokacija sa LTE tehnologijom po Ratel-ovom Pregledu kvantiteta bežične pristupne mreže operatora mobilne telefonije na dan 30.6.2018.

telenor

Nestlé. Enhancing quality of life and contributing to a healthier future.

Inspired by the scientific breakthrough of our founder Henri Nestlé 152 years ago, guided by our values and with nutrition at our core, we work alongside partners to enhance quality of life and contribute to a healthier future in Serbia and all communities we operate in.

Since 2011, when the factory in Surčin was opened, the company invested more than 12.5 million euros in plant and equipment, as well as in product development. Today, our factory in Serbia serves around 22 million people from the Adriatic region with high quality products, as well as exports to the markets of Austria, Germany and the Baltic

countries, with plans for further expansion of exports.

Nestlé is devoted to steward resources for future generations – for example, by investing 1.2 million euros in factory in Surčin, we have saved 50.000 cubic meters of water. This is quantity enough to fill 20 Olympic swimming pools.

Believing that food industry has a mission to inspire people to lead healthier lives, Nestlé has launched ZdravoRastimo program, with an objective to educate primary school children about the importance of proper nutrition and physical activity.

Good Food, Good Life

Seven seasons of the project so far engaged more than 25.000 children all over Serbia.

The quality of life immensely depends on proper and balanced nutrition, but also on other aspects of life, such as decent employment opportunities and professional development. The beauty of Nestlé is that there is always opportunity for everyone – inclusivity in Nestlé Adriatic led to women making up 62% of the senior leadership in the company, and female managers 61%, which puts us on the first place within Nestlé Zone Europe when it comes to gender balance.

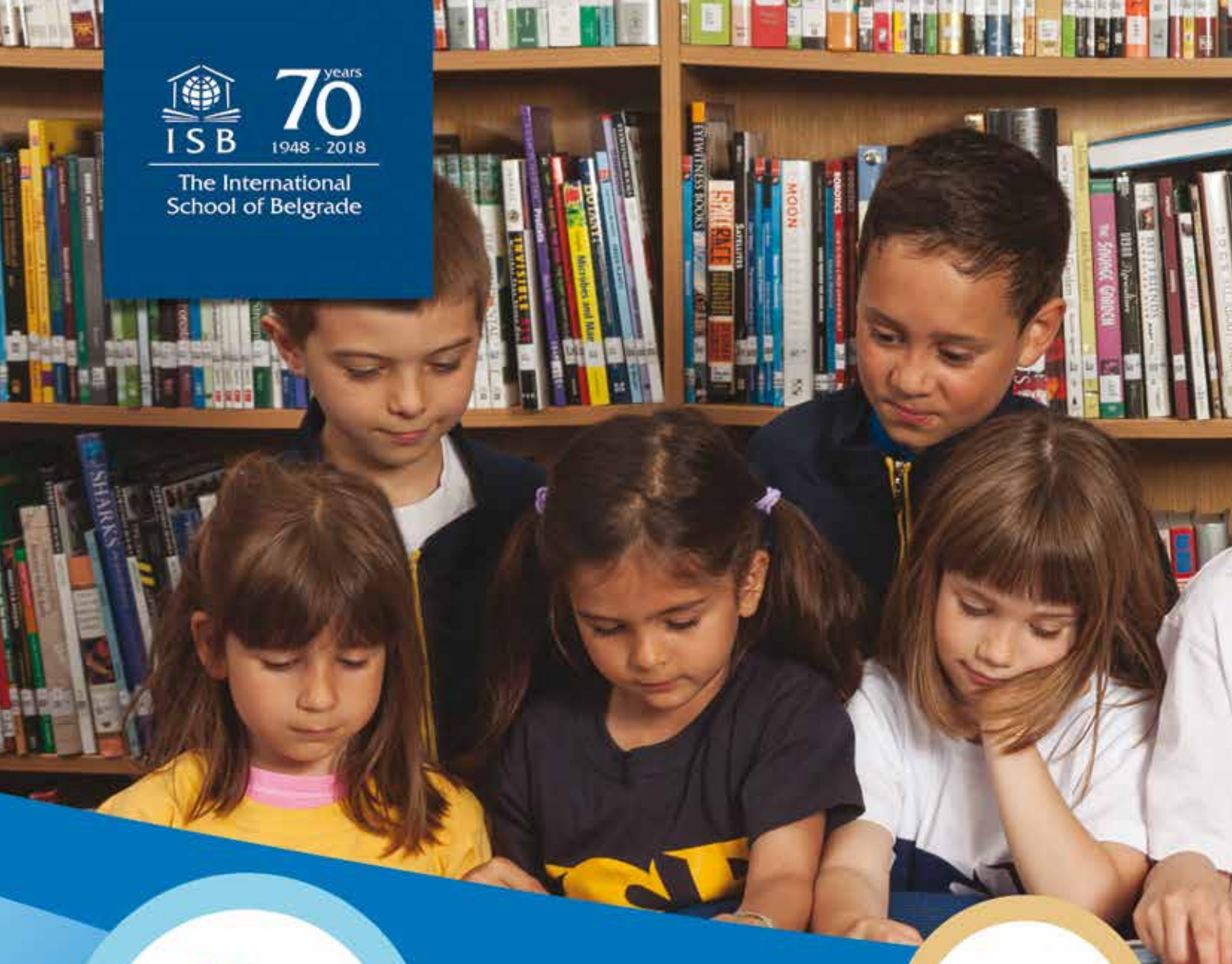
In line with our mission to recruit and develop the next generation of Nestlé leaders and help young people with the transition from education to work, in Adriatic region we have hired more than 120 people under the age of 30, while more than 150 young people have passed through our internship programs in last five years.

In all our activities, we achieve far more with our partners than alone. By collaborating with colleagues and partners, diverse in cultures and ways of thinking, we grow as individuals, as teams, and as a company, and help others to grow with us.

70 years
1948 - 2018

The International
School of Belgrade

THE INTERNATIONAL SCHOOL OF BELGRADE - SERBIA -
BELGRADE - TEMISVARSKA 19 - +381-11-2069999 - www.isb.rs - isb@isb.rs

A photograph of three young girls in a library. One girl in a white t-shirt with 'ISB' on it is on the left, another in a yellow t-shirt with 'ISB' is in the center, and a third in a black t-shirt is on the right. They are all looking at an open book. The background is filled with bookshelves containing various books.

70
Years
Young

The International School of Belgrade

QUALITY INTERNATIONAL EDUCATION
FOR LEADERS OF TOMORROW

340 students representing over 40 nationalities
Experienced international faculty, state of the art learning technology

UREDNIK

Tanja Jakobi

DIZAJN

Jasmina Laković

FOTOGRAF

Zoran Petrović

PREVOD I LEKTURA

Halifax Translation Services

MENADŽER PUBLIKACIJE

Neda Lukić, n.lukic@aim.rs

POSEBNA ZAHVALNOST

Ani Toci, izvršnoj direktorki Saveta stranih investitora
 Milici Dorđević, direktorki komunikacija Saveta stranih investitora
 Bogdanu Terziću, administrativnom saradniku

MENADŽERI PROJEKTA

Bijana Dević, b.devic@aim.rs
 Nataša Trifunović, n.trifunovic@aim.rs
 Vesna Vukajlović, v.vukajlovic@aim.rs

POSLOVNI SEKRETAR

Svetlana Petrović, s.petrovic@aim.rs

FINANSIJE

Ajilon Solutions, m.damjanovic@aim.rs

IZVRŠNI DIREKTOR

Maja Vidaković, m.vidakovic@aim.rs

GENERALNI DIREKTOR

Ivan Novčić, i.novic@cma.rs

ŠTAMPA

Rotografika d.o.o.
 Segedinski put 72, Subotica

SAVET STRANIH INVESTITORA U SRBIJI
 PARTNER ZA RAST

IZDAVAČ

alliance international media u saradnji sa
 Svetom stranih investitora Srbije

Makenzijeva 67, 11000 Beograd, Srbija
 Tel: +(381 11) 2450 508
 Fax: +(381 11) 2450 122
 E-mail: office@aim.rs
 www.allianceinternationalmedia.com
 ISSN no: 1451-7833
 sva prava zadržava
 alliance international media 2018.

12 DOBRA PRILIKA ZA UBRZANJE REFORMI
 Komentar

14 STRANI INVESTITORI - VAŽNA KARIKA U NAŠEM RAZVOJU

ANA BRNABIĆ,
 predsednica Vlade Srbije

18 PRILIKA ZA INTENZIVAN RAST

JANA MIHAJLOVA,
 predsednica Saveta stranih investitora i regionalna direktorka tržišta jugoistočne Evrope kompanije Nestlé, odnosno Adriatik regije, Bugarske i Rumunije

22 UBRZANO SE POVEZUJEMO SA EVROPOM

PROF. DR ZORANA MIHAJLOVIĆ,
 potpredsednica Vlade Srbije i ministarka građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture

26 RASTEREĆENJE PRIVREDE PODSTIČE PRIVREDNI RAST

SINIŠA MALI,
 ministar finansija Republike Srbije

30 STVORENE PRETPOSTAVKE ZA ODRŽIVI RAZVOJ POLJOPRIVREDE

BRANISLAV NEDIMOVIĆ,
 ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije

34 SAČUVATI STABILNOST – PODRŽATI PRIVREDNI RAST

JORGOVANKA TABAKOVIĆ,
 guverner Narodne banke Srbije

38 PRISTUP EU OSTAJE ZASNOVAN NA ZASLUGAMA

N.J.E. SEM FABRICI,
 ambasador i šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji

41 DELL EMC MREŽNO REŠENJE
 Korporativno

42 UDRUŽENIM NAPORIMA U SUZBIJANJE SIVE EKONOMIJE

GORAN PEKEZ,
 direktor korporativnih poslova i komunikacija, JTI

44 VREME JE ZA UBRZANJE REFORMI

DIMITRIJE KNJEGINJIĆ,
 Potpredsednik Saveta stranih investitora i generalni direktor Lafarž Srbija

48 DIGITALIZACIJA JE OBAVEZA USPEŠNIH BANAKA

JELENA GALIĆ,
 predsednica Izvršnog odbora AIK Banke

50 OZBILJNO SMO SHVATILI REFORME

DRAGANA MARKOVIĆ,
 direktorka Poreske uprave Srbije

54 NAPREDUJEMO KORACIMA OD SEDAM MILJA

MIHAILO JOVANOVIĆ,
 direktor Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu

57 KONKURENCIJA NAS JE OJAČALA

DEJAN VUKOTIĆ,
 direktor Agencije za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije

58 POTREBE NAŠIH ČLANICA NAS OBAVEZUJU DA STALNO UNAPREĐUJEMO NAŠ RAD

ANA TOCI,
 izvršna direktorka Saveta stranih investitora

CONFLUENCE
PROPERTY MANAGEMENT

LEADER IN THE SOUTH
EASTERN EUROPE

www.confluence.rs

60 **BEZ POŠTOVANJA
STANDARDA NEMA
ULASKA U GLOBALNE
LANCE**

MARINKO UKROPINA,
Generalni direktor,
SGS Beograd, SGS
Adriatica, SGS Slovenia
& SGS Bosnia
and Herzegovina

62 **REFORME
SE ISPLATE**

STEPHEN NDEGWA,
Menadžer Svetske banke
za Srbiju

66 **PREOSTALE
IZAZOVE TREBA
ENERGIČNO REŠAVATI**

SEBASTIAN SOSA,
Stalni predstavnik MMF
u Beogradu

69 **KOMUNIKACIJA
U POKRETU**

SANJA PEŠIĆ,
CEO Alma Quattro

70 **DONOSIMO
EVROPU NA BALKAN**
DUBRAVKA NEGRE,
šef Regionalnog
predstavništva

Evropske investicione
banke za
Zapadni Balkan

73 **MFSI 16 – ZAKUPI**

JELENA KNEŽEVIĆ,
ovlašćeni revizor,
generalni direktor,
LeitnerLeitner

74 **NASTAVLJAMO SA
DOBRIM REZULTATIMA**

MLADEN PETKOVIĆ,
direktor "Krušik"
AD Valjevo

76 **LIDL KAO INVESTITOR**
Korporativno

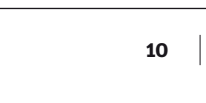

77 **SPREMNI
ZA ŠIRENJE**

IOSIF VANGELATOS,
generalni direktor,
Inos Balkan

78 **UNAPREDITI SISTEM
INSPEKCIJSKOG NADZORA**

DRAGAN PENEZIĆ,
Predsednik Odbora za borbu
protiv nezgodljive trgovine
Saveta stranih investitora
(British American Tobacco
SEE d.o.o)

79 **JTI ULOŽIO
7 MILIONA DOLARA
U PROIZVODNJU
U SENTI**
Korporativno

80 **NASTOJIMO
DA ODMAH
ISPUNIMO POTREBE
NAŠIH KLIJENATA**

IVANA MARAS,
advokat, Aleksić
sa saradnicima

82 **USAGLAŠAVANJEM
PROPIŠA
DO VEĆE
KONKURENTNOSTI**

DRAGANA STIKIĆ,
predsednica Odbora za
hranu i poljoprivredu
Saveta stranih investitora
(Nestlé Adriatic S d.o.o.)

83 **NASTAVAK
REFORMI PREDUSLOV
OTVARANJA
NOVIH RADNIH
MESTA**

MILENA JAKŠIĆ PAPAN,
predsednica
Odbora za ljudske
resurse Saveta
stranih investitora
(Karanović & Nikolić o.a.d.)

84 **GRABANI
SRBIJE JOŠ
SPORO DOLAZE
DO LEKOVA**

LJUBIŠA KUKURIĆ,
direktor predstavništva
za Srbiju i Crnu
Goru, Sandoz
Pharmaceuticals dd.

86 **SA PRAVIM
PARTNEROM
DO VEĆE
KONKURENTNOSTI**

ĐORĐE POPOVIĆ,
predsednik Odbora
za infrastrukturu i
industrializaciju
Saveta stranih
investitora (Petrikić &
Partneri a.o.d. u saradnji sa
CMS Reich-Rohrwig Hainz)

87 **NASTAVITI
USAGLAŠAVANJE
SA EVROPSKIM
PROPISIMA**

DUŠAN LALIĆ,
predsednik Odbora
za lizing i osiguranje
Saveta stranih investitora
(Generali Osiguranje
Srbija a.d.o.)

88 **DO DOBRIH
PROPISA
U DIJALOGU
SA PRIVREDOM**
MIHAJLO ŽIVKOVIĆ,
predsednik Pravnog
odbora Saveta stranih
investitora (Societe

Generale Banka Srbija)

89 **KATASTAR U FOKUSU**

IVAN GAZDIĆ,
predsednik Odbora za
nekretnine i izgradnju
Saveta stranih investitora
(Bojović Drašković Popović
& Partners)

90 **DIJALOGOM DO
EFIKASNIJIH PORESKIH
REŠENJA**

DRAGAN DRAČA,
predsednik Poreskog
odbora Saveta
stranih investitora
(PRICEWATERHOUSECOOPERS
D.O.O)

91 **LIBERALIZACIJA
PRISTUPU
FIKSNOJ INFRASTRUKTURI
KLJUČ PRIVREDNOG
RASTA**

MARKO JOVIĆ,
predsednik Odbora za
telekomunikacije
i IT Saveta stranih
investitora
(Vip Mobile d.o.o.)

92 **KLJUČNE
PORUKE**

POVUCI SMART POTEZ

OSIGURAJ EKTRAN
MOBILNOG TELEFONA

KUPI PUTEM MOBILNE
APLIKACIJE

Sa novim **SMART** paketom prvi put u Srbiji imaš mogućnost da **osiguraš ekran mobilnog telefona** od oštećenja. U paketu takođe dobijaš usluge lekara na vezi, usluge zamenskog vozača i posebne servisne usluge – sve 24h dnevno.

generali.rs | Pozovi besplatno **0800 222 555** i saznaj više.

Dobra prilika za ubrzanje reformi

Od 2000-tih kada je započela proces tranzicije, Srbija verovatno nije imala bolju priliku od ove - da privede kraju strukturne reforme i otvori put za jačanje nove ekonomije koja je izrasla na ruševinama starog sistema

Nastavak perioda niskih kamatnih stopa na svetskom tržištu, i naročito u Evropi, pogoduje mirovanju spoljnog duga i inflacije i otvara prostor srpskoj Vladi da se, oslobođena briga o fiskalnoj i makroekonomskoj stabilnosti, posveti poslu koji ostaje nezavršen već gotovo dve decenije.

Okolnosti su nesumnjivo povoljne iz više razloga: Vladi su na raspolaganju stručni resursi međunarodnih finansijskih institucija, pre svega Međunarodnog monetarnog fonda i Svetske banke, koji kontinuirano prate i podržavaju transformaciju Srbije u efikasnu tržišnu privredu, kreditora koji pod povoljnim uslovima podstiču razvoj infrastrukture i transportno povezivanje Srbije sa regionom i evropskim koridorima i bilateralnih donatora koji obezbeđuju podršku u izgradnji institucionalnog okvira u skladu sa evropskim standardima.

Povrh toga, Vladi na raspolaganju stoje i resursi kompanija koje imaju i znanje i praksu i želju da pomognu u procesu promena.

U prethodne dve decenije u Srbiju je došao veliki broj stranih kompanija koje samostalno, kroz primenu svojih korporativnih standarda u poslovanju i njihovo prenošenje na domaće partnere (uključujući tu i državu) i u okviru različitih asocijacija, zagovaraju

zakonska rešenja i prakse koje doprinose ujednačavanju poslovne klime u Srbiji sa onom u zemljama iz kojih podstiču kompanije investitori.

Uporedo sa reindustrijalizacijom i jačanjem eksportnih potencijala Srbije, porasle su, često i bez podrške države, srpske kompanije koje su našle uspešne tržišne niše, najčešće se koncentrišući gotovo isključivo na izvoz. Takvih

kompanija danas ima ne samo u ICT sektoru, na koji je danas usmerena pažnja države, već i u tradicionalnim sektorima koji u većoj ili manjoj meri podrazumevaju elemente ekonomije zasnovane za znanju. One, iako je pre reč o ostrvima nego o arhipelazima novih poslovnih modela, takođe doprinose menjanju strukture ekonomije Srbije i transferu korisnih znanja na domaće tržište.

Za većinu stranih i uspešnih domaćih kompanija Srbija je pre svega eksportna baza. Dva su razloga za to: jedna je činjenica da je Srbija mala uvozno zavisna ekonomija koja je neminovno upućena na strano tržište, a samim tim i na jačanje onih uslužnih i industrijskih sektora koji se tiču razmenljivih dobara, a drugi, da je kupovna moć mala što ograničava mogućnosti kompanija da proširuju kapacitete za proizvodnju roba i usluga namenjenih domaćem tržištu.

Kakvu god da budućnost sagledavaju na srpskom tržištu, sve kompanije bi, bez obzira na poreklo kapitala, nesumnjivo imale koristi od promena, od onih sveobuhvatnih, kao što je jačanje transparentnosti, smanjenje obima korupcije i jačanje efikasnosti administracije, do onih konkretnijih i svakodnevnijih kao što je dosledna i ujednačena primena propisa, razvoj e-servisa i bolja

komunikacija sa državom, kada je u pitanju predlaganje zakonskih rešenja koja se tiču privrede.

Iz različitih anketa, analize priliva stranih i udela domaćih investicija i javnih istupa predstavnika kompanija, vidi se da nesumnjivo postoji pomak u rešavanju ovih višedecenijskih izazova, ali tempo tih promena nije sasvim zadovoljavajući. ■

Posvećenost Vlade i brži tempo promena omogućio bi otklanjanje barijera za privredni rast, razvoj domaćeg tržišta i rast atraktivnosti Srbije za investicije iz domaćih i ino izvora

I enjoy each step
of my journey.

Platinum Mastercard® card

UniCredit Bank Platinum MasterCard® card is an internationally valid card that allows you payment for goods and services, as well as cash withdrawal inside the country and abroad. While purchasing, you can comfortably divide your payments into 3, 6 or 12 installments and paying online will help follow your dynamic lifestyle. Improve your travelling experience with Priority Pass which opens the door of business lounge zones at more than 1000 airports all over the world and VIP service health insurance which provides the additional security, no matter where you travel.

Platinum MasterCard® card is your worldwide travelling pass.

**PRIORITY
PASS**
ON MORE THAN
1000 AIRPORTS

Strani investitori - važna karika u našem razvoju

ANA BRNABIĆ

Predsednica Vlade Srbije

Očekujem da će se ove godine nastaviti rast priliva Stranih direktnih investicija (SDI) i da će one biti za oko 10% više nego prošle godine, što jeste veliki i važan rezultat. Želimo da SDI pomognemo i ubrzamo ravnomeran regionalni razvoj, što se pokazalo kao odlično rešenje na nekoliko primera u unutrašnjosti Srbije

Vlada Srbije kontinuirano sprovodi niz mera koje utiču na unapređenje poslovnog okruženja i priprema nova zakonska rešenja i inovacije koje treba da rad javne uprave učine efikasnijim i transparentnijim i preduzećima olakšaju poslovanje. „Tako ćemo, na primer uvesti inovaciju zahvaljujući kojoj će sve inspekcije u zemlji moći da

budu umrežene da bolje i efikasnije sprovode kontrole i planiraju rad“, kaže predsednica Vlade Ana Brnabić.

Ona najavljuje da bi do kraja godine u skupštini trebalo da se nađe predlog Zakona o radu preko agencija za privremeno zapošljavanje koji poslovna zajednica nestrpljivo očekuje i predlog novog Zakona o štrajku, koji bi trebalo da zameni postojeći propis koji

PODRŠKA

Trudimo se da strani ulagači dobiju svu neophodnu infrastrukturu i druge vidove pomoći za započinjanje posla u našoj zemlji i to u svim njenim krajevima

DIJALOG

Imam mogućnost da dodatno unapredim dijalog sa poslovnom zajednicom i zato ću se zalagati za otvoren dijalog i promovisaću ga svojim ponašanjem

PROGRES

Sigurni smo da će uslovi za poslovanje i poštovanje propisa biti značajno unapređeni u narednih godinu dana, što će dalje pozitivno uticati na smanjenje obima sive ekonomije

je zastareo. „Pored očekivanog povećanja zaposlenosti, poboljšaće se uslovi rada agencijskih radnika, njihova bezbednost i zdravlje na radu i životni standard“,

kaže Brnabić, „Istovremeno, očekujemo da novi nacrt Zakona o štrajku bude usklađen sa međunarodnim standardima“.

Takođe, vlada će nastaviti sa sprovođenjem mera za kontrolu sive ekonomije, koje, sudeći po rezultatima, daju dobre rezultate.

Priliv stranih investicija u Srbiju privlači i dalje je najveći u regionu Zapadnog Balkana, a Vlada očekuje da će ovogodišnji rezultat za 10% premašiti prošlogodišnji.

► Koliko je borba protiv sive ekonomije postavljena na sistemske osnove?

– Suzbijanje poslovanja u svojoj zoni postavljeno je na sistemske osnove 2014. kada je Vlada Srbije, u saradnji sa NALED-om i privredom okupljenom u Savezu za fer konkurenciju, formirala Stručnu grupu za usmeravanje aktivnosti za suzbijanje sive ekonomije. Takođe, osnovano je i interministarsko Koordinaciono telo Vlade Srbije za suzbijanje sive ekonomije, jer je neophodno uskladiti aktivnosti institucija koje imaju nadležnost nad otkrivanjem i sankcionisanjem rada mimo propisa.

Stručna grupa i Koordinaciono telo pripremili su Nacionalni program za suzbijanje sive ekonomije, koji je Vlada Srbije usvojila krajem 2015. godine i koji ima više od 100 mera i aktivnosti, neophodnih kako bismo obim poslovanja u svojoj zoni u narednih nekoliko godina sveli na nivo kakav je bio u zemlja-

ma Centralne i Istočne Evrope u trenutku kada su ulazile u Evropsku uniju.

Veoma sam zadovoljna što je poslednja studija NALED-a o obimu sive ekonomije pokazala da je sistemska borba dala rezultate. Obim sive ekonomije među registrovanom privredom smanjen je u poslednjih pet godina sa 21,2 na 15,4% BDP-a. Ono što ostaje izazov, jeste suzbijanje neregistrovanih privrednih subjekata odnosno tzv. crne ekonomije i akcenat će biti stavljen upravo na njih.

Bitna inovacija je da će do kraja godine startovati pilot faza sistema e-inspektor koji ima za cilj da do sredine sledeće godine umreži sve inspekcije u zemlji, omogući razmenu informacija i bolje planiranje

i sprovođenje kontrola.

Radimo i na podsticanju legalnog poslovanja i od oktobra startuje mera poreskog oslobođenja za početnike u poslovanju u trajanju od godinu dana. Do kraja godine očekujemo i donošenje Zakona o javnim nabavkama, a otvorili smo i dijalog o reformi sistema paušalnog oporezivanja tako da smo sigurni da će uslovi za poslovanje i poštovanje propisa biti značajno unapređeni u

narednih godinu dana, što će dalje pozitivno uticati na smanjenje obima sive ekonomije.

► Kako bi najavljeni paket izmena radnog zakonodavstva mogao imati uticaja na bolje rezultate kada govorimo o većoj zaposlenosti i produktivnosti?

– Trenutna stopa zaposlenosti, izmerena postojećom metodologijom, dostigla je rekordan procenat i ►►

Novi nacrti Zakona o radu preko agencija za privremeno zapošljavanje i Zakona o štrajku trebalo bi da doprinesu ostvarivanju boljih uslova na polju rada i boljem razumevanju sveta rada i sveta kapitala

iznosi 48,6 %, dok je stopa nezaposlenosti 11,9 %. Ovo je rezultat otvaranja velikog broja novih radnih mesta širom Srbije i vrednih stranih investicija koje su realizovane u prethodnom periodu. Samo u prvoj polovini ove godine, imamo 1,29 milijardi evra direktnih stranih investicija, a prošle godine, koja je bila rekordna ostvarili smo priliv od čak 2,6 milijardi evra. Zbog toga nas je Fajnenšl Tajms proglasio za lidera u privlačenju stranih investicija u odnosu na broj stanovnika.

Očekujemo da će se u skupštinskoj proceduri do kraja godine naći nacrt Zakona o radu preko agencija

za privremeno zapošljavanje i nacrt Zakona o štrajku, koji će doprineti ostvarivanju boljih uslova na polju rada. Zakon koji će uređivati rad preko agencija, tzv. lizing, obezbediće sigurnost građanima, tako da radnik koji je ustupljen poslodavcu ne može da ima manja prava od onog koji je i zaposlen direktno kod njega. Uslovi za rad ovih agencija

konačno će biti uređeni i u skladu sa međunarodnim standardima Međunarodne organizacije rada i EU. Pored očekivanog povećanja zaposlenosti, poboljšaće se uslovi rada agencijskih radnika, njihova bezbednost i zdravlje na radu i životni standard.

Nacrt Zakona o štrajku biće usklađen sa međunarodnim standardima. On uređuje zabrane i ograničenje prava na štrajk, kao i utvrđivanje minimuma procesa rada u delatnostima od opšteg interesa. Ovi zakoni će doprineti boljem i uspešnijem poslovanju privrednika, jer će se kroz unapređeni socijalni dijalog efikasnije rešavati nesuglasice između sveta rada i sveta kapitala.

► **Šta su vaša očekivanja za ovu i iduću godinu kada govorimo o prilivu SDI? Šta biste voleli da**

promenite u strukturi priliva SDI?

– Ove godine Srbija ostaje država koja privlači najviše stranih direktnih investicija u regionu Zapadnog Balkana. Očekujem da će se ove godine nastaviti rast priliva SDI i da će one biti za oko 10% više nego prošle godine, što jeste veliki i važan rezultat. Samo u prvoj polovini ove godine, priliv SDI je za 8,6% viši nego u istom periodu prethodne godine i to je svakako podatak koji ohrabruje.

U prvom kvartalu 2018. oko 40% SDI bilo je usmereno u izvozno orijentisane delatnosti i volela bih da se taj trend nastavi i poveća. Volela bih da vidim i rast SDI u procesu izrade proizvoda višeg stepena obrade, pogotovo u prehrambenoj industriji. Kao Vlada Srbije, u saradnji sa lokalnim samoupravama, trudimo se da strani ulagači dobiju svu neophodnu infrastrukturu i druge vidove pomoći za započinjanje posla u našoj zemlji i to u svim njenim krajevima. Želimo da SDI pomognemo i ubrzamo ravnomeran regionalni razvoj, što se pokazalo kao odlično rešenje na primerima Prokuplja i Leonija ili Smedereva i Železare.

► **Kakav je kvalitet dijaloga koji imate sa poslovnim zajednicom? Koliko su predlozi za promenu poslovnog ambijenta koji dolaze od poslovne zajednice korisni za Vladu i da li nekada morate da podvučete crtu?**

– Dijalog privrede i državnih institucija popravlja se iz godine u godinu. Ova Vlada i ja kao predsednica, uvek smo spremni na razgovor, otvoren dijalog i konstruktivnu kritiku u vezi sa bilo kojom temom. Smatram da je to najbolji način rešavanja određenih nesporazuma ili dodatnog unapređenja određenih oblasti u društvu.

Podaci NALED-a i USAID-a pokazuju da je čak 80% poslovnih udruženja bilo uključeno u javno-privatni dijalog i saradivalo sa institucijama. Koliko su dve strane zadovoljne kvalitetom dijaloga

govori podatak da tri četvrtine institucija daje toj komunikaciji pozitivnu ocenu, dok 37% poslovnih udruženja misli da je dijalog dobar. Ja dolazim iz privrede i znam šta je privredi važno. Sada imam mogućnost da dodatno unapredim taj dijalog i ja ću se za otvoren dijalog zalagati i promovisaću ga svojim ponašanjem. Za unapređenje dijaloga potrebno je povećati kapacitete za komunikaciju sa privredom unutar institucija, što nam je svakako u planu. Ono što želimo da ohrabrimo jeste uključivanje što većeg broja građana i privrednika u predlaganje i sprovođenje reformi, jer je to njihovo pravo i veće učešće svih zainteresovanih strana doprinosi kvalitetu rešenja koja će se na kraju na njih i odnositi. ■

Veoma sam zadovoljna što je sistemski borba protiv sive ekonomije dala rezultate. Ono što ostaje izazov jeste suzbijanje neregistrovanih privrednih subjekata i akcenat će biti stavljen upravo na njih

100% BRIGA

IZABERITE ADITIVIRANA MOL EVO I EVO PLUS GORIVA
SA IZVRSNIM EFEKTOM ČIŠĆENJA MOTORA.

NORBERT HERCZIG
RELI VOZAČ

Prilika za intenzivan rast

JANA MIHAJLOVA

Predsednica Saveta stranih investitora i regionalna direktorka tržišta jugoistočne Evrope kompanije Nestlé, odnosno Adriatik regije, Bugarske i Rumunije

Živimo u uzbudljivom trenutku u kojem Srbija ima odlučujuću priliku da podstakne ubrzani privredni rast i da, doslednim sprovođenjem zakona, poreskih reformi, dodatnom modernizacijom zakona o radu i kontinuiranim i posvećenim radom na digitalizaciji, nakon uspešne fiskalne konsolidacije, obezbedi održivi razvoj

„U proteklih 16 godina Srbija je postigla znatan napredak i postala drugačija zemlja. Ostvarila je makroekonomsku stabilnost, povećala konkurentnost i pozicionirala se kao destinacija koja privlači strane investicije“, kaže Jana Mihajlova, predsednica Saveta stranih investitora i regionalna direktorka tržišta jugoistočne Evrope kompanije Nestlé, odnosno Adriatik regije, Bugarske i Rumunije.

„Posle strateške odluke Srbije da postane članica EU, očekivanja investitora su još veća. Ona se odnose na ubrzanje reformi koje su neophodne da bi se postakao veći

privredni rast, dalji napredak u stvaranju poslovne klime koja pogoduje investicijama i jačanje vladavine prava.

To takođe podrazumeva nastavak strukturalnih reformi, uključujući privatizaciju i korporatizaciju velikih preduzeća u državnom vlasništvu. Sprovođenjem ovih procesa, Srbija bi mogla da oslobodi znatne resurse potrebne za podršku privrednom rastu“, kaže predsednica Saveta. Ona naglašava značaj daljeg usaglašavanja sa

Sprovođenjem privatizacije, Srbija bi mogla osloboditi značajne resurse za ubrzanje rasta

zakonodavstvom i praksama EU, nastavak rada na intenzivnijem sprovođenju zakona, poreskih reformi, daljoj modernizaciji zakona o radu i kontinuiranog i posvećenog

RAST

Očekujemo da Vlada ubrza reforme kojima će se stvoriti uslovi za pokretanje snažnijeg privrednog rasta

rada na digitalizaciji i razvoju e-uprave. „Naše udruženje, sa svojim bogatim iskustvom, spremno je da doprinese tim ciljevima“, dodaje naša sagovornica.

► **Sobzirom na to da je usled nedavnih dešavanja Zapadni Balkan postao veći prioritet u planovima EU, koje biste dugoročne ciljeve izdvojili kao najvažnije za Srbiju?**

– Proces pristupanja EU već je imao i nastaviće da ima značajan pozitivan uticaj na privredu Srbije, i na okruženje koje postaje sve transparentnije i privlačnije za investicije. Iako je privreda Srbije trenutno u solidnom stanju, ona treba znatno da se modernizuje. Pored već pomenutih sistemskih reformi, važno je nastaviti sa reformom javne uprave da bi se povećala njena efikasnost i tako stvorila poslovna klima zasnovana na vladavini zakona.

Kako smanjiti administrativno opterećenje? Odgovor leži u tehnologiji. Digitalizacija i stvaranje potpuno funkcionalnog sistema e-uprave predstavljaju očigledne izbore da bi se to postiglo. Takve promene će omogućiti preduzećima da resurse koje trenutno koriste da bi ispunjavali postojeće administrativne zahteve, često neefikasne, angažuju u drugim oblastima koje su više povezane sa održivim razvojem.

Druga veoma važna reforma je reforma obrazovanja, jer primećujemo da postoji nedostatak određenih

kompetencija koje se traže. Razvoj dualnog obrazovnog sistema koji je već uveden u Srbiji postaće važan faktor za razvoj poslovnih aktivnosti u zemlji.

► **Kako Savet može da pomogne u tom procesu?**

– Kao nezavisna organizacija koja okuplja privredna društva iz različitih branši i sa značajnim prisustvom u EU, Savet je kontakt tačka privatnog sektora u procesu evropskih integracija. Naši članovi poseduju veliku stručnost i mogu da pruže odgovarajuću pomoć ukoliko je to potrebno.

MODERNIZACIJA

Modernizacija obrazovnog sistema će rešiti problem nedostatka radne snage sa traženim kompetencijama i povećati inovacije

Savet je već četiri puta posetio Brisel gde smo se sastali sa predstavnicima raznih institucija EU da bismo promovisali značaj Srbije i ponudili svoju pomoć u procesu ekonomske integracije Srbije u EU.

Nova metodologija upotrebljena u „Beloj knjizi“ blisko je povezana sa kapacitetom reformi za menjanje poslovnog okruženja i jasno naglašava gde procesi brže napreduju

se nedavno promenio i imali smo veoma dobre primere produktivnog dijaloga sa Ministarstvom finansija u vezi sa dva veoma važna zakona o porezu na dodatu vrednost i imovinu. Cenimo to što nam je pružena prilika da doprinesemo pronalaženju najboljeg rešenja i sada je na Vladi da odluči kako da nastavi.

► **Savet je formirao zajedničku radnu grupu sa Vladom Republike Srbije da bi se poboljšalo sprovođenje preporuka sadržanih u „Beloj knjizi“ Saveta i podiglo** ►►

DIGITALIZACIJA

Digitalizacija i stvaranje jedinstvenog sistema e-Uprave predstavljaju dobro sredstvo za smanjenje birokratije i poboljšanje kvaliteta javnih usluga

► **Da li smatrate da je iscrpljen koncept privlačenja stranih investitora kao osnovni način reindustrializacije zemlje i jačanja njene izvozne pozicije? Da li, s tim u vezi, očekujete promenu u državnim subvencijama i politikama i usmeravanje subvencija pretežno prema domaćim investitorima?**

– Rast izvoza srpskih proizvoda je veoma pozitivan pokazatelj sve veće konkurentnosti Srbije. Subvencije same po sebi nisu loša stvar, međutim, one obično nisu razlog za ulaganje. Investitori dolaze zbog mogućnosti da izgrade održiv i profitabilan biznis koji će rasti i opstati.

► **Kako se razvijala saradnja Saveta sa Vladom tokom vremena?**

– Dijalog sa Vladom je tokom godina bio u stalnom razvoju. Nivo saradnje nije isti sa svim ministarstvima, ali dijalog svakako postoji. Uvek smo bili transparentni i dosledni u onome za šta se zalažemo, a to je podrška održivom razvoju privrede Srbije.

Ranije se dešavalo da se zakoni menjaju bez najave i odgovarajuće javne rasprave, ali kvalitet dijaloga

na 50% na godišnjem nivou, u odnosu na prosečnih 35-45% u prethodnom periodu. Koliko ste zadovoljni početnim rezultatima?

– Zajednička radna grupa Saveta i Vlade osnovana je 31. januara 2017. Ona je sredstvo koje treba da omogući fokusiranu diskusiju o digitalizaciji i zakonima vezanim za oblast poreske politike i radnog zakonodavstva i nekoliko drugih oblasti u kojima bismo želeli da vidimo brži napredak. Još uvek smo u procesu analize podataka i stoga ne možemo da govorimo o rezultatima.

► Iako je vladavina zakona i dalje najslabiji aspekt procesa pristupanja EU, primećeni su neki primeri dobre prakse. Da li biste nam rekli kakav je napredak ostvaren i koji su preostali zadaci?

– Poboljšava se nivo dijaloga sa ministrima sa kojima je FIC ranije imao određene teškoće da uspostavi dobru komunikaciju. Ovo je veoma važan korak jer pruža određeni stepen pravne izvesnosti i omogućava kompanijama da spremno dočekaju promene.

Kompanijama je potrebna veća doslednost u primeni zakona, posebno u poreskoj oblasti. U skladu sa tim, očekujemo da će Poreska uprava imati kapacitet i sposobnost da dosledno i jasno primenjuje pravila. Zadovoljni smo što je Poreska uprava uzela u obzir mišljenje Saveta.

► Kako je nova metodologija primenjena u „Beloj knjizi” promenila način merenja ostvarenog napretka? Koje su najupornije prepreke koje usporavaju procese reformi u Srbiji i drže zemlju zatočenu u prošlosti?

– Zahvaljujući velikoj promeni u metodologiji sa većom jasnoću možemo da izmerimo napredak ostvaren

u različitim sektorima i poredimo rezultate. Novi pristup je blisko povezan sa kapacitetom reformi za menjanje poslovnog okruženja i jasno naglašava gde proces brže napreduje. Različito bodujemo velike promene, delimične promene i odsustvo promena, pa će biti interesantno videti kako će to promeniti našu percepciju o napredovanju reformi. Neće biti evidentirani svi pomaci. Na primer, naš Odbor za hranu i poljoprivredu ima veoma intenzivnu saradnju sa ministarstvom, ali tek treba da vidimo da li će ona dovesti do napretka u oblasti u kojoj je stopa uspeha bila veoma niska u ranijim godinama.

► Kada je reč o sektoru industrije, koje nove pokretačke snage prepoznajete kao one koje bi mogle da dovedu do toga da Srbija bude prepoznata kao jedna od zemalja sa iznadprosečnim rastom?

– Tehnologija je uvek sredstvo za ubravanje rasta, ali da bi se uključilo više ljudi potrebno je da pravila budu jednostavnija, da propisi budu jasniji i transparentniji. Digitalizacija i pojednostavljivanje procedura, vladavina prava i lakoća poslovanja će pozitivno uticati na preduzetništvo u zemlji. Prvi znakovi ovih aktivnosti su tu,

sve je više malih kompanija koje posluju u različitim sektorima, kao što je poljoprivreda, IKT i druge oblasti. Srbija se u velikoj meri razvija u smislu dobre infrastrukture, što doprinosi ukupnoj konkurentnosti zemlje.

Zemlja živi u veoma interesantnom trenutku ubrzanja i promena - najvažnija stvar je da se ne propusti prilika i da se ubrzaju reforme. Ako dobre namere ne prate i odgovarajući konkretni potezi, neće biti ni željenih održivih rezultata.

► Na koji način se FIC interno menjao da bi mogao efikasnije da se bavi novim oblastima delovanja koje se pojavljuju sa razvojem poslovnog okruženja u Srbiji?

– Savet ne menja strategiju ili misiju, ali menja način rada. Vremenom smo značajno povećali svoje ekspertske kapacitete i dodali veliki broj aktivnosti, u skladu sa očekivanjima naših članova. Uvek smo bili veoma aktivni u ekspertskej razmeni mišljenja, a danas imamo i veoma razrađenu komunikaciju sa mnogim međunarodnim organizacijama i drugim zainteresovanim stranama sa kojima zajedno radimo na ostvarenju istih ciljeva.

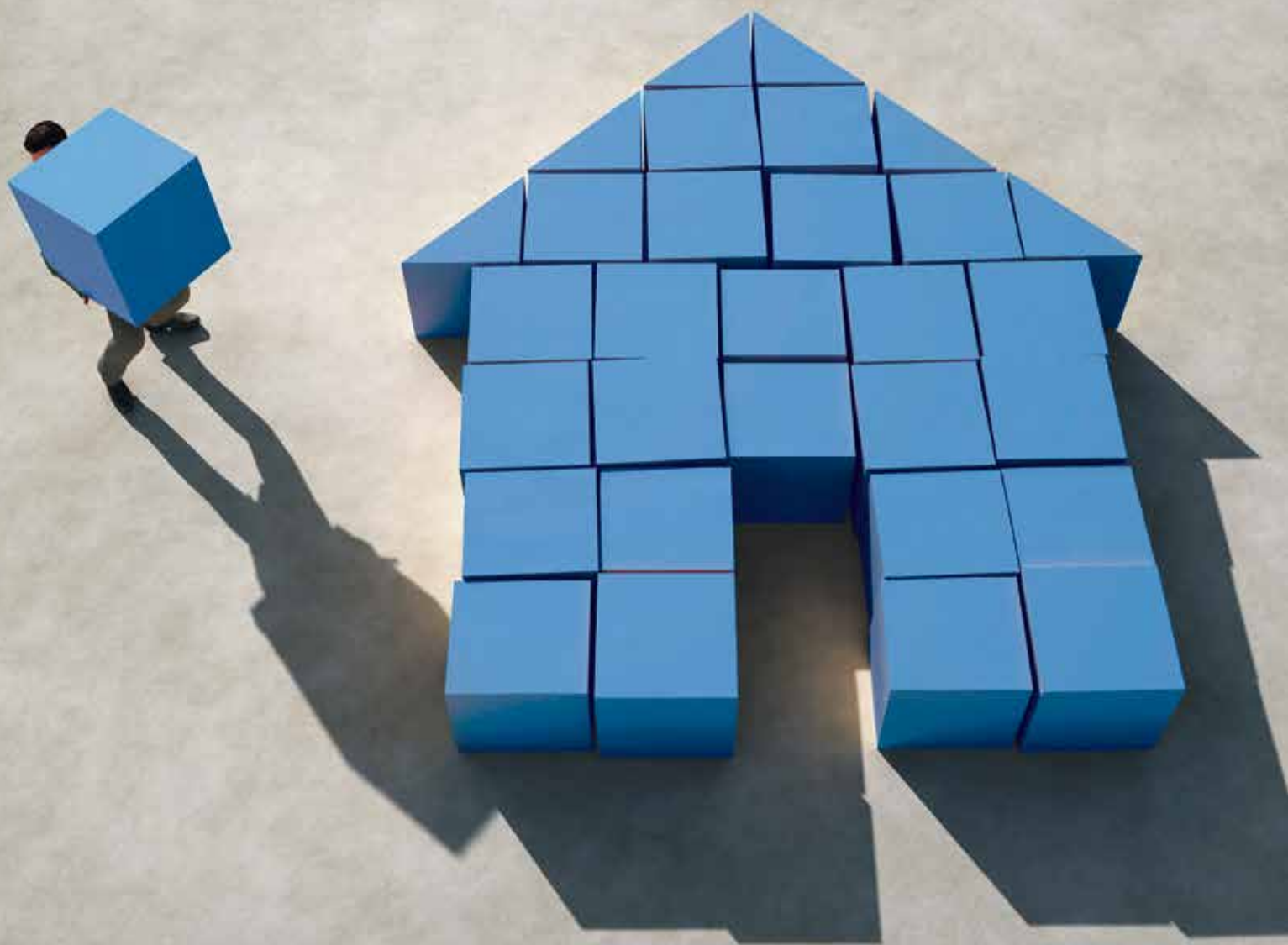
► Nakon 15 godina rada, koje nove zadatke vidite za FIC?

– Naš glavni zadatak je da iskoristimo priliku da doprinesemo ubravanju procesa reformi. Drugi zadatak je da povećamo svoje kapacitete. Trenutno imamo 11 stručnih odbora, ali želimo da pozovemo više kompanija da učestvuju u našim aktivnostima, bez obzira na to da li su naši članovi ili ne, jer želimo da okupimo više ljudi koji će želeći da doprinesu oblikovanju poslovnog okruženja na željeni način. ■

Pozdravljamo priliku za dobar dijalog sa Vladom o pitanjima koja su od najvećeg značaja za kompanije, kao što je poresko zakonodavstvo

120 GODINA FABRIKE CEMENTA POPOVAC

Fabrika cementa u Popovcu osnovana je daleke 1898. godine. Milioni tona cementa koje smo proizveli u proteklih 120 godina iskorišćeni su širom naše zemlje u bezbroj objekata bez kojih bi bilo teško zamisliti moderan život. Kuće, putevi, mostovi, fabrike, tuneli, stambene i poslovne zgrade, hidroelektrane i brojne druge građevine ostaju i opstaju zahvaljujući kvalitetu naših proizvoda. Fabrika cementa Popovac danas je deo CRH Grupe, jednog od najvećih proizvođača građevinskih materijala u svetu.

Ubrzano se povezujemo sa Evropom

PROF. DR ZORANA MIHAJLOVIĆ

Potpredsednica Vlade Srbije i ministarka
građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture

Sa novim investicionom ciklusom procenjenim na pet milijardi evra, sektori građevinarstva i infrastrukture nastaviće da daju snažan doprinos rastu bruto domaćeg proizvoda i podržavaju ambicije Srbije da nastavi sa ekspanzijom izvoza i postane fokalna tačka povezivanja Evrope i rastućih istočnih tržišta

Jedan od ključnih faktora povezivanja na Zapadnom Balkanu i regiona sa Evropskom unijom je izgradnja saobraćajne infrastrukture. Istovremeno, visoke investicije u ovaj sektor snažno doprinose kako sadašnjem tako i budućem privrednom rastu.

Sa prof. dr. Zoranom Mihajlović, potpredsednicom Vlade Srbije i ministarkom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture razgovarali smo o ovim i drugim projektima Ministarstva u kontekstu reformi i novog programa Srbije sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF).

► Šta su Srbiji doneli samiti u

Sofiji i Londonu i novi samit „16 +1“ sa Kinom?

– Srbija se i sa prethodnih samita vraćala sa vrednim ugovorima, a tako je bilo i na samitu u Sofiji, sa kojeg smo se vratili sa najvrednijim ugovorom koji je potpisan na Samitu. U pitanju je

komercijalni ugovor vredan 943 miliona evra za izgradnju treće deonice brze pruge Beograd-Budimpešta, sa konzorcijumom kineskih kompanija “Čajna rejlvej internešenel” (China Railway International) i “Čajna komjunikeyšn konstrakšn kompani” (China Communications Construction Company - CCCC), koji već izvodi radove i na deonici Beograd-Stara Pazova.

**Reformisanjem katastra i usvajanjem
izmena Zakona o planiranju i
izgradnji, stvorićemo bolje uslove za
investiranje u Srbiju i omogućiti dalji
napredak Srbije na Duing biznis listi**

ULAGANJE

Putevi koje danas gradimo neće imati pravu vrednost ukoliko ne budemo ulagali u njihovo održavanje, to želimo da unapredimo kroz reformu putnog sektora

USPEH

Naša reforma železničkih kompanija dobila je najviše ocene Svetske banke i MMF-a, i prema mnogim ocenama, može da bude primer za druge zemlje

AMBICIJA

Posle e-dozvola i e-katastra želimo da zaživi i reforma e-prostor, odnosno da se uvede objedinjena procedura i u oblasti izdavanja prostornih planova

Za Srbiju je ovaj samit, može se reći, bio u potpunosti u znaku železnice, jer smo potpisali i Memorandum sa kineskom kompanijom "Čajna road end bridž korporejšn" (China Road and Bridge Corporation – CRBC), u vezi s rekonstrukcijom pruge Beograd-Niš. Modernizacija pruge na železničkom Koridoru 10, čiji su deo i pruga Beograd-Budimpešta, kao i pruga Beograd-Niš, omogućiće povećanje teretnog saobraćaja na železnici, odnosno da Srbija bude zaista tranzitna zemlja kad je reč o železničkom saobraćaju.

► **Da li u vašem sektoru vidite dalji prostor za povećanje javnih investicija koje se smatraju jednim od ključnih faktora ubrzanja privrednog rasta?**

– Mi smo trenutno u fazi završavanja projekata koje smo nasledili nezavršene, a neretko i zakočene, u smislu da su uzeti zajmovi, a da su radovi počeli znatno kasnije, jer nisu bili završeni projekti. Nasledili smo 2014. nezavršen Koridor 10, koji ove godine završavamo, zakočen ruski kredit za železnicu, koji smo u međuvremenu ugovorili u celosti i iz kojeg smo modernizovali više od 200 kilometara pruga.

Uporedo sa završetkom tih projekata, pripremamo novi veliki investicioni ciklus, vredan više od pet milijardi evra, u kojem ćemo graditi auto-put Niš-Merdare-Priština, deonice Koridora 11 od Čačka do Požege, zatim Moravski koridor, odnosno auto-put Pojate-Preljina, Fruškogorski koridor, tj. brzu saobraćnicu Novi Sad-Ruma i njen nastavak do Šapca i Loznice. Intenziviraju se, takođe, i aktivnosti na projektu kružnog autoputa Beograd-Sarajevo-Beograd.

► **Novi aranžman sa MMF ponovo će u fokus staviti dalje restrukturiranje javnih preduzeća uključujući i ona u sektoru transporta. Koje dalje mere Ministarstvo priprema u ovim oblastima?**

– Naša reforma železničkih kompanija dobila je najviše ocene Svetske banke i MMF-a, i prema mnogim ocenama, može da

bude primer za druge zemlje. Osnovane su četiri posebne železničke kompanije, koje danas rade efikasnije nego što je radilo nekadašnje jedinstveno preduzeće, i smanjen je broj zaposlenih, najviše prirodnim odlivom.

Započeli smo i reformu putnog sektora sa ciljem da, između ostalog, povećamo efikasnost i kvalitet održavanja puteva, i da povećamo efikasnost "Puteva Srbije". Za efikasno održavanje putne mreže važno je da imamo „Puteve Srbije“ koji će biti efikasni i finansijski dovoljno jaki i stabilni, da što manje novca dobijaju od države, a da putevi budu kvalitetno održavani.

Kad je reč o „Koridorima Srbije“, oni će nastaviti da rade i nakon što završe svoj glavni posao, izgradnju Koridora 10. Ovo preduzeće danas je mnogo bolje organizovano nego pre nekoliko godina, a sa iskustvom koje imaju važni su za novi investicioni ciklus koji predstoji.

► **S obzirom na to da se mreža puteva u Srbiji rapidno obnavlja, da li smatrate da je potrebno dalje unapređenje kvaliteta upravljanja državnim putevima?**

– Putevi koje danas gradimo neće imati pravu vrednost ukoliko ne budemo ulagali u njihovo održavanje i to je ono što želimo da unapredimo kroz reformu putnog sektora. Održavanje

puteva po novom modelu, na osnovu javnih poziva, počelo je za sada na 3.000 kilometara državnih puteva kojima upravljaju „Putevi Srbije“. I to je samo početni korak, jer je cilj da se na taj način održava cela putna mreža.

► **Koliko je Srbija uspešna u inkasiranju prihoda od putarina?**

– S obzirom na povećanje broja vozila na našim auto-putevima, logično je da rastu i prihodi od putarina. Ranijih godina je prihod od putarina rastao po nekoliko procenata, a u 2017. povećan je za više od 20 odsto i iznosio je 20,6 milijardi dinara. U isto vreme, prema podacima "Puteva Srbije" naplativost ►►

Paralelno s izgradnjom novih puteva i pruga, Srbija radi sa svim svojim susedima i na uklanjanju nefizičkih barijera

u Srbiji je među najvećima u Evropi i iznosi 99,9 odsto.

Povećava se i broj vozila u sistemu elektronske naplate putarine. Učešće elektronske naplate u ukupnim prihodima od putarina se svake godine povećava i u prvih šest meseci 2018. iznosilo je oko 47 %.

► **Nedavno ste rekli da je pravi trenutak za investitore da ulažu u Srbiju kroz projekte javno-privatnog partnerstva. Gde bi takav oblik investiranja bio najpoželjniji?**

– Godinama je mnogima prva asocijacija na JPP bila neuspela koncesija za auto-put Horgoš-Požega, ali je ta slika promenjena zaključivanjem ugovora o koncesiji za Aerodrom “Nikola Tesla”, koji će obezbediti oko 730 miliona evra investicija u razvoj našeg najvećeg aerodroma. Višedecenijski problem deponije Vinča takođe će se rešavati kroz javno-privatno partnerstvo, za šta je takođe potpisan ugovor.

U oblasti saobraćaja imamo više potencijalnih projekata za koje postoji mogućnost ulaganja kroz JPP. U putnoj infrastrukturi to su, pre svega, poslednja deonica auto-puta na Koridoru 11, od Požege do Boljara, čija vrednost izgradnje se procenjuje na između 1,5 i 1,8 milijardi evra, kao i Fruškogorski koridor, odnosno brza-saobraćajnica Novi Sad-Ruma. Kad je reč o železničkom saobraćaju, jedan od projekata gde postoji mogućnost da se realizuje kroz javno-privatno partnerstvo je gradnja pruge od Aerodroma “Nikola Tesla” do Novog Beograda.

► **Koliko putna infrastruktura prati ambicije regiona i Srbije da nastave sa ekspanzijom izvoza?**

– Srbija je prepoznala da nije dovoljno samo to što gradimo nove puteve i pruge ako ne rešimo problem dugog zadržavanja na graničnim prelazima. Stoga smo i pokrenuli inicijative ka svim susedima za pojednostavljenje određenih procedura na granicama, ili za uspostavljanje zajedničkih graničnih prelaza sa Bosnom i Hercegovinom, Makedonijom, Bugarskom, Crnom Gorom, na kojima bi se pogranične procedure odvijale na “jednom šalteru”.

► **Kako vi vidite rešenje za izazove sa kojima se suočavaju kompanije u procesu konverzije zemljišta, bilo zbog restitucije ili zbog nekonzistentnost u proračunu naknade za konverziju?**

– Prilikom izrade Zakona o pretvaranju prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu posebno se vodilo računa da njegove odredbe ne dovode do umanjenja prava

ranih vlasnika u procesu restitucije, a naročito time što se ne dozvoljava umanjenje tržišne vrednosti građevinskog zemljišta, ukoliko je za to zemljište podnet zahtev u skladu sa propisima o vraćanju oduzete imovine.

Ministarstvo vrši nadzor nad primenom i sprovođenjem Zakona o konverziji i blagovremeno otklanja sve uočene nedostatke.

► **Da li, posle velikog proboja u izdavanju građevinskih dozvola vidite dodatne mere koje bi mogle podržati ekspanziju građevinskih radova u privatnom sektoru?**

– Srbija je donošenjem Zakona o postupka upisa u katastar nepokretnosti i vodova, koji je Narodna skupština usvojila u maju, zaokružila paket reformskih zakona u oblasti građevinarstva, u okviru kojeg su doneti i Zakon o ozakonjenju objekata, Zakon o pretvaranju prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu uz naknadu i Zakon o planiranju i izgradnji. Srbija je zahvaljujući reformi građevinskih dozvola i uvođenju e-dozvola 10. zemlja na svetu u ovoj oblasti na listi Svetske banke Duing biznis.

Kako bismo omogućili nastavak reformi, pre svega još efikasnije sprovođenje objedinjene procedure i jednostavnije procedure za investitore u delu koji se odnosi na prostorne planove, pripremili smo izmene i dopune Zakona o planiranju i izgradnji. Kroz ove izmene biće, između ostalog, predloženo da se plan generalne regulacije primenjuje direktno, da svi planski dokumenti budu javno dostupni u Centralnom registru planskih dokumenata, zatim kraći postupak za donošenje izmena i dopuna planskih dokumenata, produžavanje važenja lokacijskih uslova i mogućnost fazne gradnje.

► **S obzirom na to da je saobraćaj jedan od velikih zagađivača da li**

nameravate da uvedete podsticaje za modernizaciju voznog parka uključujući i uvođenje podsticaja za nabavku električnih vozila?

– Neke stvari u tom pravcu smo već uradili, iako nije reč o podsticajima već o uvođenju punjača za električne automobile na Koridoru 10, zajedno sa besplatnim bežičnim internetom. Ako završavamo Koridor 10 i imamo najmodernije auto-puteve, onda je važno da ti putevi budu adekvatno i kvalitetno opremljeni. Tu smo vodili računa i o vozačima električnih automobile, za koje je postavljeno pet uređaja za brzo punjenje na Koridoru 10 i to u Bujanj potoku, Preševu, Šidu, Subotici i Dimitrovgradu. ■

Modernizacija pruge na železničkom Koridoru 10, omogućiće da Srbija bude zaista tranzitna zemlja kad je reč o železničkom saobraćaju

VISA INFINITE
UNLOCKS FREEDOM

VISA

SVĚT MOGUČEG.

 BANCA INTESA

Rasterećenje privrede podstiče privredni rast

SINIŠA MALI

Ministar finansija Republike Srbije

Ciljevi Ministarstva finansija su dalje održavanje fiskalne stabilnosti i otklanjanje sistemskih prepreka za privredni rast. U procesu kreiranja mera koje će olakšati poslovanje preduzeća, ministarstvo se posebno oslanja na korisne sugestije privrede i poslovne zajednice

Prioritet Ministarstva finansija u narednom periodu jeste očuvanje fiskalne stabilnosti, a uz podršku inicijativama koje bi trebalo da podstaknu rast, kao što je povećanje javnih investicija i smanjenje poreskog opterećenja, kaže ministar finansija Siniša Mali.

Sa stanovišta fiskalne politike, to su i stubovi nedavno odobrenog aranžamana sa Međunarodnim monetarnim fondom.

Kada govorimo o održavanju fiskalne stabilnosti, kaže Mali, moramo govoriti i o platama i penzijama. „Mere privremenog smanjenja penzija će biti ukinute i do kraja godine nas očekuje povećanje penzija. Kao što znate, očekuje nas i povećanje plata u javnom sektoru. Prostora za povećanje plata i penzija ima, ali to povećanje mora da bude na održivom nivou“, navodi naš sagovornik.

Planiramo smanjenje roka za povraćaj PDV-a, čime će se unaprediti likvidnost privrede i umanjenje fiskalnog opterećenja zarada, kao i donošenje posebnog paketa poreskih podsticaja za inovativne aktivnosti

Orijentacija fiskalne politike u srednjem roku jeste održavanje niskog deficita, dalje smanjenje javnog duga, ali i korišćenje fiskalnog prostora u cilju podrške privrednom rastu.

Mere fiskalne relaksacije delovaće na dva koloseka, objašnjava ministar finansija. „Rasterećenjem privrede, pre svega kroz smanjenje poreskog opterećenja rada, podstiče se rast i otvaranje novih radnih mesta. S druge strane, fiskalni prostor omogućio je veću alokaciju sredstava za

javnu infrastrukturu. Kako bi se na najbolji način poboljšao kvalitet i kvantitet javne infrastrukture, radimo na daljem

DOSLEDNOST

Orijentacija fiskalne politike u srednjem roku jeste održavanje niskog deficita, dalje smanjenje javnog duga, ali i korišćenje fiskalnog prostora u cilju podrške privrednom rastu

OBAZRIVOST

Planiramo uvođenje niza mera koji će stimulatивно delovati na privredu i olakšati rad privrednicima, ne dovodeći u pitanje postignute rezultate u pogledu fiskalne konsolidacije

PRIORITET

Transformacija i modernizacija Poreske uprave je jedan od naših najvećih prioriteta i ja ću se lično baviti svim aspektima ove transformacije

poboljšanju sistema upravljanja javnim investicijama“, objašnjava Mali.

► Na koji način ćete adresirati problem nedovoljnog udela javnih investicija u BDP i nedovoljno efikasnog upravljanja velikim infrastrukturnim projektima?

– S obzirom na to da smo u prethodnom periodu, sprovedenom fiskalnom konsolidacijom, stvorili prostor za finansiranje novih projekata, danas imamo sredstva za kapitalne investicije. U tom smislu nadležne institucije sprovode neophodne korake na povećanju nivoa javnih ulaganja, kako u putnu i železničku infrastrukturu, tako i u zdravstvo i školstvo, lokalnu komunalnu infrastrukturu.

Do sada su već napravljeni određeni koraci. Svi kapitalni projekti, nezavisno od izvora finansiranja uključeni su u budžet od 2017. godine, usvojena je Uredba o sadržini, načinu pripreme i ocene, kao i praćenju sprovođenja i izveštavanju o realizaciji kapitalnih projekata sredinom 2017. godine. Usvojen je i Zakon o planskom sistemu koji uspostavlja nacionalni okvir za planiranje. Kako bi eliminisali strukturne slabosti u implementaciji, u narednom periodu nas očekuje donošenje detaljnog pravilnika o predlaganju i selekciji projekata, te uspostavljanje prakse objavljivanja sažetaka studija izvodljivosti za velike infrastrukturne projekte. Biće osnovana i Komisija za kapitalne investicije. Sve to pomoći će nam da brzo i efikasno sprovedimo velike infrastrukturne projekte, što je od odlučujućeg značaja za razvoj zemlje.

► Koje promene u poreskom sistemu predviđate, a mogle bi podsticajno delovati na privredu?

– U narednom periodu planiramo niz mera kojima ćemo unaprediti prava poreskih obveznika, kao i posebne mere za podsticanje privredne aktivnosti. Koristeći raspoloživi fiskalni prostor, razmotrićemo izmene poreske politike

kako bi se kroz efektivan, ujednačen i efikasan poreski sistem dala podrška privrednom rastu.

U tom smislu, posebno bih izdvojio da planiramo smanjenje roka za povraćaj PDV-a, čime će se unaprediti likvidnost privrede. Zakonski rok za povraćaj PDV-a je 45 dana, ali smatramo da nema razloga da privrednici

toliko čekaju ako imaju uredne papire. Privrednicima bi puno značilo da taj novac dobiju što pre zbog likvidnosti.

U narednom periodu planiramo i umanjenje fiskalnog opterećenja zarada, kao i donošenje posebnog paketa poreskih podsticaja za inovativne aktivnosti. Planiramo i osavremenjavanje pojedinih rešenja u pogledu oporezivanja dobiti privrednih društava, posebno u pogledu obračuna poreske amortizacije.

Takođe, u planu je i propisivanje posebnog režima oporezivanja dohotka građana koji pružaju ugostiteljske usluge u objektima domaće radinosti i seoskog turističkog domaćinstva, kao i ukidanje odredaba poreskih zakona koje bespotrebno deluju destimulatивно na poreske obveznike ili im stvaraju neopravdane administrativne teškoće.

Kao što možete da vidite, u planu nam je čitav niz mera koji će stimulatивно delovati na privredu i olakšati rad privrednicima. Naravno, prilikom definitivnog uobličavanja ovih mera vodićemo računa da njihova primena ne ugrozi dosad postignute rezultate

u pogledu fiskalne konsolidacije.

► Koje mere iz domena poreske politike smatrate najefikasnijim za smanjenje udela sive ekonomije u oblasti rada i zapošljavanja?

– Smanjenje fiskalnog opterećenja zarada svakako destimuliše sivu ekonomiju. Takođe, sve mere koje povećavaju efikasnost kontrole poreskih obveznika zasigurno će pozitivno delovati na suzbijanje sive ekonomije. U tom pogledu, uz ostale mere kojima se unapređuje kapacitet Poreske uprave u vezi sa sprovođenjem efikasne ►►

Verujem da ćemo usvajanjem novog zakonskog rešenja postići veliki pomak u pogledu transparentnosti naknada koja opterećuju privredu

poreske kontrole, posebno bih izdvojio aktivnosti na izmenama Zakona o fiskalnim kasama koje podrazumevaju korišćenje savremenih tehničkih rešenja koja omogućuju praćenje prometa poreskih obveznika u realnom vremenu. Planiranim rešenjima omogućiće se poreskim obveznicima da jednostavnije administriraju svoje obaveze, a Poreskoj upravi da na optimalniji način obavlja poresku kontrolu.

► **Koje promene u funkcionisanju Poreske uprave, u tom kontekstu, planirate?**

– Promene će se dešavati na nekoliko različitih nivoa. Oformili smo radnu grupu koja će se upravo baviti transformacijom i modernizacijom Poreske uprave, i koja će se sastajati jednom nedeljno. Ovo nam je jedan od najvećih prioriteta i ja ću se lično baviti svim aspektima ove transformacije. Poreska uprava mora da bude održiva i efikasna, i želimo da napravimo sistem koji će moći dobro da funkcioniše decenijama koje su ispred nas. Proteklih godina su već napravljeni neki konkretni rezultati, pa je tako smanjen broj organizacionih jedinica sa 178 na 78, sve poreske prijave mogu da se vrše u elektronskom obliku, osnovan je Sektor za pružanje usluga poreskim obveznicima... Ipak, ima još dosta posla, neophodno je dalje smanjivati broj organizacionih jedinica, nadograditi postojeće softvere, integrisati ih. Time ćemo se baviti sve dok ne napravimo dobar, efikasan i održiv sistem.

► **Koje mere vidite kao najefikasnije da bi se smanjila neizvesnost u tumačenju propisa posebno u radu Ministarstva i Poreske uprave?**

– Smatram da ne postoje značajne razlike u pogledu stepena neizvesnosti tumačenja, odnosno primene poreskih propisa, u odnosu na druge propise. Međutim, to ne utiče na neophodnost preduzimanja mera na unapređenju transparentnosti primene poreskih propisa.

To se u osnovi može postići identifikovanjem nejasnih rešenja u poreskim propisima i njihovim preciziranjem, odnosno uklanjanjem. U ovom pogledu od posebnog značaja nam je interakcija sa poreskim obveznicima kojima ovakve odredbe prouzrokuju praktične probleme, tako da su nam dragocene inicijative i mišljenja koja od njih dobijamo. Naravno, kako se i očekuje, poslovna zajednica je najaktivnija u ovom kontekstu.

Komunikacija između poslovne zajednice i nosilaca javne vlasti koja se ostvaruje u okviru „Dijaloga za promene“ i radne grupe za Belu knjigu je dragocena za unapređenje normativnog okvira od značaja za privredu

Radimo i na daljem unapređenju saradnje između Poreske uprave u čijoj nadležnosti je neposredna kontrola poreskih obveznika i sektora unutar Ministarstva finansija u čijoj nadležnosti su davanje mišljenja o primeni poreskih propisa i vođenje drugostepenog postupka. Ova saradnja i sada dobro funkcioniše, ali smatram da uvek postoji prostor da se dalje unapredi, posebno u kontekstu planiranih aktivnosti na reformi Poreske uprave.

► **Dokle su stigle pripreme za utvrđivanje konačne liste parafiskalnih nameta?**

– Rad na izradi nacрта ovog Zakona je pri kraju, tako da uskoro očekujemo konačan tekst. Verujem da će time biti postignut veliki pomak u pogledu transparentnosti naknada koja opterećuju privredu.

► **Kako u kontekstu promena politika ka stvaranju podsticajnog ambijenta za poslovanje gledate na saradnju sa poslovnim zajednicom u pronalazanju optimalnih rešenja?**

– Saradnja sa poslovnim zajednicom je veoma značajna i mi intenzivno radimo na njenom daljem unapređenju. Svakodnevno osluškujemo potrebe privrede i poslovne zajednice, kako bi im olakšali poslovanje. U tom smislu, svakako je značajan i paket podsticajnih mera koje planiramo da donesemo, poput smanjenja roka za povraćaj PDV-a, umanjenja fiskalnog opterećenja zarada, podsticaja za početnike u poslovanju...

Želeo bih da napomenem i da je poslovna zajednica veoma aktivna sa svojim predlozima i komentarima u svim fazama pripreme kako novih propisa, tako i izmenama i dopunama postojećih zakonskih rešenja.

► **Koliko modeli dijaloga kao što su „Dijalog za promene“ i radna grupa za Belu knjigu mogu da doprinesu formulisanju rešenja koja su efikasna i sprovodljiva?**

– Komunikacija između poslovne zajednice i nosilaca javne vlasti koja se ostvaruje u okviru „Dijaloga za promene“ i radne grupe za Belu knjigu je dragocena za unapređenje normativnog okvira koji je od značaja za privredu. Ova saradnja je u prošlosti već rezultirala pozitivnim pomacima na unapređenju poreskog sistema u Srbiji, ali smatram da se najznačajniji rezultati tek očekuju. ■

Gradimo za budućnost

Lafarge Srbija svoj poslovni uspeh zasniva na održivim principima

Naša strategija održivog razvoja - Plan 2030, pored aktivnosti usmerenih ka smanjenju našeg uticaja na životnu sredinu i okruženje stvara i temelje za partnerstvo sa zajednicom, sa akcentom na odgovorno korišćenje prirodnih resursa i rešavanje važnih izazova modernog društva, kao što je generisanje velikih količina otpada ili tretman istorijskih količina deponovanog otpadnog materijala poput livničkog peska, elektrofilterskog pepela i građevinskog otpada.

Naše ključne teme:

Brinemo o klimatskim promenama

Promovišemo cirkularnu ekonomiju

Čuvamo vodu i prirodu

Pružamo podršku zajednici

Stvorene pretpostavke za održivi razvoj poljoprivrede

BRANISLAV NEDIMOVIĆ

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije

Zahvaljujući ostvarenom napretku u stvaranju institucionalnih pretpostavki za razvoj poljoprivrede i prehrambene industrije Ministarstvo je dobilo pohvale EU pa Srbija spremno dočekuje predstojeće otvaranje pregovaračkih poglavlja

Ove godine po prvi put su evropska sredstva dodeljena direktno srpskim proizvođačima. Sa ministrom poljoprivrede i zaštite životne sredine Branislavom Nedimovićem razgovarali smo o IPARD programu i brojnim drugim merama koje treba da učine poljoprivredu i proizvodnju hrane okosnicama privrednog rasta i izvoza.

► **Posle osam godina čekanja na IPARD, Srbija danas ima prve konkretne ugovore. Da li ste optimista kada je u pitanju efikasno povlačenje sredstava?**

– Imamo sve razloge da verujemo da će IPARD program zaživeti u Srbiji i da će iskorišćenost sredstava biti dobra. U protekle dve godine smo uložili značajne napore i finansijska sredstva kako bismo ispunili veliki broj zahteva i kriterijuma i uspostavili strukturu neophodnu za sprovođenje mera u okviru IPARD II programa.

Najveći razlog za optimizam je odličan odziv naših poljoprivrednika i prerađivača na prve javne pozive, što su potvrdili i visoki zvaničnici Evropske komisije.

Uspeh čitavog IPARD projekta zavisi koliko od spremnosti operativnog sistema da sprovede složen i obiman administrativni postupak, toliko i od pripremljenosti korisnika i broja kvalitetnih projekata.

IPARD je i svojevrsan test i priprema za stroga EU pravila, koji trasira put ka Zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU i višestruko većim sredstvima koja će Srbiji biti na raspolaganju kada pristupi EU.

Najveći razlog za optimizam u vezi primene IPARD programa je odličan odziv naših poljoprivrednika i prerađivača na prve javne pozive

► **Šta smatrate najvećim promenama koje je ministarstvo napravilo ka izgradnji sektora poljoprivrede i prerade hrane u buduće motore razvoja?**
– MPŠV je postavilo pravac budućeg razvoja poljoprivrede i prehrambene industrije zasnovane na konceptu održivog

RAZVOJ

Postavili smo pravac budućeg razvoja poljoprivrede i prehrambene industrije zasnovane na konceptu održivog razvoja

BEZBEDNOST

Nemamo neprepoznate rizike u oblasti bezbednosti hrane i njima upravljamo pravovremeno

SARADNJA

Veoma nam je važno uspostavljanje dnevne komunikacije sa institucijama koje okupljaju privredne subjekte i doprinose unapređenju javnih politika

razvoja, a usvajanjem strateških dokumenata, identifikovane su mere koje imaju pozitivan uticaj na unapređenje najvažnijih sektora srpske poljoprivrede, ali i na adekvatan razvoj ruralnih područja.

Agrarni budžet u 2018. godini karakteriše značajno uvećanje u odnosu na prethodni period – razvojni je i investicioni i podržava one vrste poljoprivredne proizvodnje koje na srednji i duži rok imaju perspektivu na tržištu.

Stvoreni su i zakonski preduslovi za direktnu prodaju robe na poljoprivrednom gazdinstvu, a od prošle godine Vlada Srbije i Ministarstvo poljoprivrede finansijski podržavaju posebnu meru za mlade poljoprivrednike (do 40 godina).

Najveće promene su svakako napravljene u pogledu modernizacije poljoprivrednih gazdinstava kroz nabavku nove opreme i mehanizacije i izgradnju i opremanje objekata, čemu su doprineli mogućnost korišćenja IPARD fondova i posebne nacionalne mere.

Tako su otvorene nove mogućnosti za unapređenje konkurentnosti proizvodnje - kroz snižavanje cene koštanja, unapređenje plasmana proizvoda i proizvodnju proizvoda više dodate vrednosti.

► **Koliko su ove promene uticale na povećanje broja registrovanih poljoprivrednih gazdinstava spremnih da se uključe u izvoz?**

– Jedan od preduslova za uspešan izvoz finalnih proizvoda jeste moderna i efikasna proizvodnja koja prema količinama, kvalitetu i plasmanu može da zadovolji zahteve inostranih tržišta. Neophodno je ispuniti i standarde kvaliteta i bezbednosti hrane, pa su i u toj oblasti kreirane posebne mere podsticaja koje u velikoj meri doprinose osposobljavanju proizvođača za plasman proizvoda na strana tržišta.

Svakako da se broj gazdinstava koja izvoze svoje proizvode povećava, a tome u prilog govori korišćenje IPARD fondova za ove namene, kao i zaštita oznake porekla pojedinih spe-

cifičnih proizvoda. Ono na čemu je potrebno dodatno raditi jeste udruživanje proizvođača.

► **Kada očekujete da Nacionalna referentna laboratorija u potpunosti preuzme poslove iz svog delokruga?**

– Laboratorija za bezbednost hrane, hrane za životinje i ispitivanje mleka obavlja poslove ispitivanja higijenske bezbednosti i hemijskog sastava mleka. U ovoj godini smo započeli sa ispitivanjem kvaliteta sirovog mleka, a deo laboratorije namenjen mikrobiologiji mleka je u postupku pripreme za akreditaciju.

Ostatak laboratorije koji se bavi fizičko-hemijskim ispitivanjima hrane bi mogao da počne sa radom nakon kompletnog opremanja i prijema stručnog kadra.

► **Do koje mere su danas domaći propisi o bezbednosti hrane usaglašeni sa standardima EU i koliko su oni dobili jasnu operacionalizaciju u podzakonskim aktima, odnosno u primeni?**

– Propisi su u najvećem delu usaglašeni sa EU standardima i potpuno se primenjuju već nekoliko godina, a stalno se održavaju i obuke inspekcije i subjekata u poslovanju hranom kako bi svi bolje razumeli i adekvatno primenjivali nove zahteve. Ovo potvrđuje i postojanje mogućnosti izvoza gotovo svih vrsta hrane životinjskog i neživotinjskog porekla na veliki broj tržišta.

EU inspekcije za hranu i zdravlje životinja i bilja, kroz njihove misije u našoj zemlji, kontinuirano proveravaju primenu EU zakonodavstva, a predmet kontrole su svi učesnici u lancu bezbednosti hrane.

► **Koliko se formiranje Ekspertskog saveta za procenu rizika u oblasti bezbednosti hrane pokazalo efikasnim?**

– Formiranje ekspertskog saveta je bila naša potreba i obaveza, shodno agendi pristupanja Srbije EU. Dosadašnje ►►

Kroz snižavanje cene koštanja, unapređenje plasmana proizvoda i proizvodnju proizvoda više dodate vrednosti, otvorene su nove mogućnosti za unapređenje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje

angažovanje Saveta je upravo pokazalo da je to bila dobra odluka – imamo stručno telo koje je kompetentno, pruža nezavisnu procenu rizika i obezbeđuje stručna mišljenja potpuno nepristrasno. Mi sada nemamo neprepoznate rizike u oblasti bezbednosti hrane i njima upravljamo pravovremeno.

► **Od juna ove godine na snazi je Pravilnik o deklarisanju, označavanju i reklamiranju hrane.**

Šta je on doneo novo u ovu oblast?

– Pravilnik o deklarisanju, označavanju i reklamiranju hrane u potpunosti je usaglašen sa propisima EU. Nova pravila se pre svega odnose na: hranu koja se prodaje sredstvima komunikacije na daljinu (on line, internet), pravila kod navođenja zemlje porekla proizvoda, dodatne navode koji se odnose na poluproizvode i proizvode od mesa, kao i obavezu navođenja nutritivnih deklaracija.

► **Jedan od problema na koji godinama ukazuju uvoznici hrane, posebno iz E, jeste veliki broj uzorkovanih proizvoda, učestalost uzorkovanja i nejednaka primena propisa. Kakav je vaš stav u vezi sa tim, gde je prava mera kontrole?**

– Uzorkovanje hrane i proizvoda životinjskog porekla na državnoj granici se vrši u skladu sa Instrukcijom o smanjenoj učestalosti fizičkih pregleda pošiljaka određenih proizvoda pri uvozu u Republiku Srbiju, koja je u saglasnosti sa evropskim propisima o smanjenoj učestalosti pregleda na granici.

U Upravi za veterinu je u toku implementacija informacionog sistema koji će umrežiti sve inspeksijske službe, što će u značajnoj meri olakšati primenu analize rizika u kontroli.

Takođe, u pripremi je i Pravilnik o utvrđivanju programa monitoringa

bezbednosti hrane životinjskog porekla i hrane za životinje u uvozu kojim će se sistem kontrole i primena analize rizika u još većoj meri uskladiti sa postojećom praksom u EU.

Kada je reč o kontrolama hrane biljnog porekla, mešovite hrane i hrane za životinje biljnog porekla, Uprava za zaštitu bilja je za 2018. godinu donela plan koji je zasnovan na analizi rizika, a korišćeni su podaci o uvozu od 2012. do 2017. godine i utvrđenim neispravnostima u tom periodu.

Na osnovu te analize napravljena je Lista hrane i hrane za životinje neanimalnog porekla koja će biti predmet uzorkovanja tokom službenih kontrola pri uvozu u 2018. godini.

► **U Srbiji je u proteklom periodu zapažen značajan napredak u zakonskom regulisanju i radu inspekcija. Kako u tom kontekstu gledate na mogućnost unapređenja rada veterinarske i fitosanitarne inspekcije?**

– Prenošenje evropskog u domaće zakonodavstvo odvija se u predviđenim vremenskim okvirima, a bez obzira na dinamiku usaglašavanja propisa. Veterinarski inspektori

već primenjuju evropske propise u kontroli ispunjenosti propisanih uslova za rad subjekata pod nadzorom – tzv. propisi evropskog „higijenskog paketa“.

To su potvrdile i mnogobrojne provere u proteklim godinama, na osnovu kojih je priznata ekvivalenost zakonodavstva, administrativnih i inspeksijskih postupaka u Republici Srbiji, i na osnovu kojih je Republika Srbija dobila dozvolu da sama pregleda izvozne objekte i delegira ih na listu izvoznika u EU.

U prethodnom periodu doneti su novi propisi koji omogućuju unapređenje rada fitosanitarne inspekcije i daju mogućnost za povećanje kapaciteta fitosanitarnih inspektora koji će doprineti poboljšanju rada i ubrzati postupak kontrole.

Fitosanitarna inspekcija bila je obuhvaćena i projektom „Razvoj održivog informacionog sistema za Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede“, čiji je rezultat i poboljšanje rada fitosanitarne službe u cilju jačanja fitosanitarnog sistema Republike Srbije.

► **Jedna od promena u radu Ministarstva je i dinamičnija saradnja sa sektorom privrede uključujući tu i Savet stranih investitora. Koliko ovakav način rada doprinosi pronalaženju optimalnih rešenja za otvorena pitanja u ovom sektoru?**

– MPŠV merama poljoprivredne politike podstiče i revitalizaciju pokidanih tržišnih veza u prehrambenom lancu i formiranje osnovne tržišne infrastrukture za čvršću saradnju primarne proizvodnje i prerade. Politika podsticaja usmerena je na grane koje doprinose aktiviranju prehrambenog sektora i rastu izvoza. U tom smislu, za Ministarstvo je veoma važno uspostavljanje dnevne komunikacije sa institucijama koje okupljaju privredne subjekte kao što su Savet stranih investitora, Privredna Komora Srbije i drugima, koje treba da doprinesu jačanju kapaciteta za upravljanje javnim politikama u poljoprivredi i ruralnom razvoju. ■

U Upravi za veterinu je u toku implementacija informacionog sistema koji će umrežiti sve inspeksijske službe, što će u značajnoj meri olakšati primenu analize rizika u kontroli

Biznis ne poznaje granice

InterContinental Ljubljana

► 50 miliona evra

Delta Planet Banjaluka

► 70 miliona evra

Delta Centar Beograd

► 130 miliona evra

Delta Planet Varna

120 miliona evra ◀

Delta Planet Beograd

► 200 miliona evra

Delta Holding poslovna zgrada

► 35 miliona evra

Sačuvati stabilnost – podržati privredni rast

JORGOVANKA TABAKOVIĆ

Guverner Narodne banke Srbije

NBS je u prethodnih šest godina uspela da obezbedi i sačuva cenovnu i finansijsku stabilnost, čime je dala značajan doprinos povoljnijem poslovnom okruženju, nižim troškovima zaduživanja i održivijem ubrzanju privrednog rasta. I u narednih šest godina nastavićemo da radimo tako da naši rezultati budu u interesu svih podjednako, sa boljim životom građana kao trajnim ciljem

Jorgovanki Tabaković, guverneru Narodne banke Srbije, nedavno je poveren drugi mandat na čelu ove institucije. Sa našom sagovornicom razgovarali smo o evoluciji prioriteta u radu NBS između njenog prvog i drugog mandata na čelu centralne banke, zadacima NBS u okviru novog aranžmana sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) i daljem usaglašavanju propisa iz domena banke sa evropskim i svetskim standardima poslovanja.

„Ako je u prvom mandatu fokus našeg rada najpre bio na istrajnom i mukotrpnom uspostavljanju narušene stabilnosti, a zatim i na njenom održavanju, u drugom mandatu, osim očuvanja stabilnosti u uslovima stalnih izazova, posebno iz međunarodnog okruženja, naš prioritet biće da

Tokom naredne godine treba očekivati intenzivniji rad na prilagođavanju naše regulative Open Banking standardima koji su ove godine počeli su da se primenjuju i u Evropskoj uniji

idemo u susret svim novinama koje donosi poslovanje u savremenom svetu i ubrzan proces modernizacije na svim poljima“, kaže Tabaković.

► Šta u tom kontekstu vidite kao prioritete centralne banke u okviru novog aranžmana Srbije sa MMF?

REFORME

Svesni smo da je još mnogo posla pred nama, pre svega na nastavljanju strukturnih i institucionalnih reformi, na čemu ćemo raditi zajedno sa Vladom Srbije

MODERNIZACIJA

Naš prioritet biće da idemo u susret svim novinama koje donosi poslovanje u savremenom svetu i ubrzani proces modernizacije na svim poljima

PARTNERSTVO

Od velike je važnosti da privreda preko svojih udruženja i predstavnika, u otvorenom partnerstvu s nadležnim institucijama, doprinese unapređenju propisa

– Rezultati postignuti tokom prethodnog aranžmana omogućili su da novi aranžman bude savetodavni i nefinansijski. Postigli smo makroekonomsku stabilnost koju odlikuju niska inflacija i relativno stabilan kurs dinara, kao preduslovi za ubrzanje privrednog rasta na održivim osnovama. Svesni smo da je još mnogo posla pred nama, pre svega na nastavljanju strukturnih i institucionalnih reformi, na čemu ćemo raditi zajedno sa Vladom Srbije. NBS će i dalje sprovesti aktivnosti na jačanju procesa dinarizacije, kao i na daljem smanjenju nivoa problematičnih kredita.

► **S obzirom na neophodnost ubrzanja privrednog rasta, može li se u ovom trenutku na osnovu kreditne aktivnosti banaka izvući zaključak o sposobnosti privrede za zaduživanje?**

– Ublažavanje monetarne politike koje smo započeli u maju 2013. godine, stvorilo je mogućnosti za znatno povoljnije zaduživanje, kako stanovništva tako i privrede. Od maja 2013. godine, NBS je smanjila referentnu kamatnu stopu za 8,75 p.p., što je dovelo do značajnog smanjenja kamata na nove dinarske kredite privredi za 11,8 p.p. (na 4,6% u maju). Osetan pad troškova dinarskog zaduživanja, uz pojačanu konkurenciju među bankama i rast ekonomske aktivnosti, doprineo

je daljem rastu kreditiranja privrede. Međugodišnji rast kredita privredi u maju iznosio je 6,3%, uprkos tome što su banke nastavile čišćenje bilansa od problematične aktive. U anketi NBS o kreditnoj aktivnosti za prvo tromesečje ove godine, jasno su istaknuta očekivanja banaka za povećanjem dinarskih i deviznih kredita odobrenih privredi, pri čemu će glavni nosilac tog rasta biti mala i srednja preduzeća.

► **S obzirom na to da se stalno javljaju nova upozorenja o mogućoj globalnoj finansijskoj krizi, da li smatrate da je bankarski sektor u Srbiji danas spremniji da izdrži eventualne potrebe?**

U anketi NBS banke su rekly da očekuju porast odobravanja dinarskih i deviznih kredita privredi, pri čemu će glavni nosilac tog rasta biti mala i srednja preduzeća

– Bankarski sektor je stabilan, visoko likvidan i adekvatno kapitalizovan. Dobra kapitalna osnova banaka vidi se i kroz vrednost pokazatelja adekvatnosti kapitala od 22,7% na

kraju prvog tromesečja 2018. godine, što je višestruko iznad propisanog minimuma od 8%. Likvidnost bankarskog sektora u dužem vremenskom periodu je daleko iznad minimalno propisanih vrednosti. U prilog stabilnosti bankarskog sektora, govore i regulatorne izmene propisa i uvođenje Bazel III standarda, koji doprinose povećanju otpornosti bankarskog sektora na nepredviđene događaje i potencijalne krizne situacije. NBS tromesečno sprovodi makroprudencijalne stres testove, koji pokazuju da funkcionisanje bankarskog sektora ne bi bilo ugroženo čak i u uslovima ekstremnog rasta kreditnog rizika i rizika likvidnosti u periodu od godinu dana.

► **Da li vidite prostor za dalje poboljšanje zakonskih rešenja i procedura koji bi umanjili mogućnost nastanka novih problematičnih kredita?**

– Kao rezultat sistemskog pristupa rešavanju ovog problema uspeali smo da učešće problematičnih kredita smanjimo na najniži nivo od kada se oni prate - 7,8% na kraju juna. Prostor za dalje unapređenje pravnog okvira i

supervizorske prakse svakako postoji. Kontinuirani pristup rešavanju ovog složenog pitanja pokazali smo i posle realizacije svih aktivnosti iz Strategije za rešavanje problematičnih kredita, preduzimanjem regulatornih koraka za podsticanje banaka da efikasnije rešavaju problematične kredite i uspostave sistem koji će umanjiti mogućnost njihovog nastanka. Uveden je obavezni otpis problematičnih kredita koji su u potpunosti obezvređeni, ali i destimulativan tretman za potencijalne nepoželjne transakcije u vezi sa problematičnim kreditima koji se već nalaze u portfolijima banaka. NBS će nastaviti da usmerava aktivnosti banaka na rešavanju i sprečavanju nastanka problematičnih kredita. ►►

► Šta su vaši prioriteti u zakonodavnoj oblasti?

– Nakon što je nedavno usvojen set od pet finansijskih zakona koje je predložila NBS, i u budućem periodu naša zakonodavna inicijativa biće uslovljena realnim potrebama daljeg razvoja finansijskog tržišta, uz posebnu brigu o zaštiti interesa korisnika finansijskih institucija. Jedan od najdinamičnijih delova našeg tržišta odnosi se na platne usluge, a nakon uvođenja sistema za instant plaćanja u oktobru, tokom naredne godine treba očekivati intenzivniji rad na prilagođavanju naše regulative Open Banking standardima koji su sve prisutniji u uporednoj praksi, a od ove godine počeli su da se primenjuju i u Evropskoj uniji (PSD2). Pored toga, u skladu sa Strategijom za implementaciju Solvency II, u toku je rad na proceni efekata i sprovođenju kvantitativnih studija uticaja kako bi se nakon toga moglo pristupiti i izradi odgovarajućih zakonskih rešenja.

► Koliko su po vašem mišljenju međusobno usaglašeni finansijski propisi čiji je predlagač NBS i Ministarstvo finansija i Ministarstvo privrede?

– NBS aktivnosti na unapređenju propisa koordinira s Vladom i nadležnim ministarstvima, posebno kada je reč o propisima iz oblasti deviznog poslovanja i unapređenja poslovnog ambijenta. Međuinstitucionalna saradnja je na vrlo dobrom nivou, a NBS i propisima iz svoje nadležnosti, pored niske inflacije i finansijske stabilnosti, nastoji da podrži ekonomsku politiku Vlade, što je i jedan od naših zakonom definisanih ciljeva. Od velike je važnosti i da privreda preko svojih udruženja i predstavnika, u otvorenom partnerstvu s nadležnim institucijama, na stručan i kritički način prilazi sagledavanju važećih propisa kako bi se konstruktivnim predlozima doprinelo njihovom unapređenju i da bi se izbeglo pogrešno tumačenje propisa.

► Strani investitori već godinama zastupaju potrebu za izmenama Zakona o deviznom poslovanju koje bi omogućile „cash-pooling“, prekogranično izdavanje računa među kompanijama i dalje regulisanje prebijanja dugovanja i potraživanja. Da li je po vašem mišljenju došlo vreme za ovakve izmene zakona?

– Prilikom razmatranja razvoja postojećih ili uvođenja novih instrumenata i načina plaćanja prema inostranstvu NBS

nastupa oprezno uzimajući u obzir i njihove potencijalne negativne efekte. Baš zato smo sa Ministarstvom finansija utvrdili postepenu faznu dinamiku liberalizacije kretanja kapitala kojom se osigurava stabilnost makroekonomskog i finansijskog sistema. U cilju omogućavanja povoljnijih uslova poslovanja Zakonom o deviznom poslovanju postignut je značajan stepen liberalizacije tokova kapitala, koji je u skladu sa obavezama preuzetim zaključivanjem

Sporazuma o stabilizaciji i pridruživaju sa EU. Dalja liberalizacija poslova cash-poolinga ići će paralelno sa liberalizacijom depozitnih poslova koja će se, prema Nacionalnom programu za usvajanje pravnih tekovina EU koji je usvojila Vlada, sprovesti najkasnije do dana pristupanja naše zemlje EU. Što se tiče poslova prekograničnog međukompanijskog fakturisanja, ono je značajno liberalizovano i bitno je pojednostavljena procedura za njegovo sprovođenje, i ograničenje postoji jedino kada je član društva sa sedištem u nekoj od zemalja „poreskog raja“.

► S obzirom da je digitalizacija jedna od prioriteta na Zapadnom Balkanu kako vidite zadatke NBS u ovom procesu?

– Pratimo aktuelna dešavanja na tom planu, aktivno radimo na projektima koji podržavaju dalju digitalizaciju našeg društva, i u tome smo partner Vladi koja je takođe digitalizaciju stavila u vrh prioriteta. Trenutno smo angažovani na uspostavljanju instant platnog sistema koji će omogućiti plaćanja 24 sata dnevno, sedam dana u nedelji tokom svih 365 dana u godini, između ostalog, i putem QR koda. Instant plaćanja predstavljaju trenutno najsavremeniji metod plaćanja u svetu, a ovaj sistem će kod

nas zaživeti krajem oktobra ove godine.

► Kako će u narednom periodu NBS promovisati podizanje finansijske pismenosti među građanima?

– Rad na podizanju finansijske pismenosti jedan je od onih poslova čiji rezultati se ne vide odmah već na duži rok, ali ih to ne čini manje važnim za nas. Naprotiv. Finansijska pismenost posebno dobija na važnosti u vreme kada na tržištu imamo sve složenije proizvode, koji podrazumevaju različite vrste rizika. NBS je posvećena unapređenju finansijske pismenosti svih naših građana i ima posebno razvijene programe kako za decu i omladinu, tako i za odrasle. ■

NBS će i nastaviti da sprovodi aktivnosti na jačanju procesa dinarizacije, kao i na daljem smanjenju nivoa problematičnih kredita

CONFINDUSTRIA
SERBIA

CONFINDUSTRIA
THE GENERAL CONFEDERATION OF ITALIAN INDUSTRY

110 YEARS IN ITALY
150.000 MEMBER COMPANIES
5.440.873 EMPLOYEES

CONFINDUSTRIA SERBIA
YOUR TICKET TO THE ITALIAN BUSINESS NETWORK

6 YEARS IN SERBIA
170 MEMBER COMPANIES
12 000 EMPLOYEES

WWW.CONFINDUSTRIASERBIA.RS

www.pearl-rail.com www.pearl-rail.rs

PIRAEUS
EUROPE
ASIA
RAIL
LOGISTICS

Pristup EU ostaje zasnovan na zaslugama

NJ.E. SEM FABRICI

Ambasador i šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji

Vrata EU u potpunosti su otvorena za dalje pristupanje, a proces ostaje zasnovan na zaslugama. Prema tome, veoma je važno da Republika Srbija nastavi sa reformskim procesima i da ih postavi na prvo mesto među prioritetima države: političkim, ekonomskim, ali i društvenim

zgradnja konkurentne i otporne tržišne ekonomije predstavlja sveobuhvatan proces koji prevazilazi čisto ekonomske reforme. O širem kontekstu reformi u Srbiji razgovarali smo sa Nj.E. Semom Fabricijem, ambasadorom i šefom Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji.

► **U kojoj meri je Srbija napredovala u pripremama za pridruživanje EU u pogledu ekonomskog razvoja?**

– Smatramo da Srbija prilično dobro napreduje, kao što smo naveli u Godišnjem izveštaju za 2017. godinu. Srbija je umereno spremna za razvoj funkcionalne tržišne ekonomije, a rešila je određene političke nedostatke, naročito u pogledu budžetskog deficita. Inflacija je zadržana u zadatim okvirima, a

monetarna politika podržava rast. Ekonomski rast tokom prvog polugodišta 2018. godine bio je dobar.

Uprkos ovoj pozitivnoj makroekonomskoj perspektivi, još

uvek postoje problemi, uključujući, na primer, visok stepen javnog duga. Potrebno je ojačati budžetski okvir i rukovođenje istim. Velike strukturne reforme javne uprave, poreske uprave i državnih preduzeća još uvek nisu završene. Stope neformalnog zapošljavanja, nezaposlenosti i ekonomske neaktivnosti i dalje su visoke. Jačanje vladavine

prava i primena pravila o ravnopravnoj konkurenciji pomoći će rastu privatnog sektora.

U izveštajima EK navodi se da je Srbija umereno spremna da se nosi sa pritiscima konkurencije i tržišnih sila u okviru

Potrebno je preduzeti niz aktivnosti da bi se ojačao nezavisan i efikasan pravosudni sistem, omogućila sloboda izražavanja i ostvarili konkretni rezultati u borbi protiv korupcije

OSTVARENJA

Srbija ostvaruje niz pozitivnih koraka u smeru ubrzanja rasta i ulaganja. To su prepoznali kako EU, tako i određene međunarodne organizacije, kao što je MMF

USLOVI

Postupak pridruživanja nije samo tehnička vežba, već i politička, u kojoj se ističu vladavina prava i normalizacija odnosa sa Prištinom

VREDNOSTI

Prisustvo investitora iz EU i progresivno približavanje Srbije ka EU predstavlja garanciju - faktor privlačenja - za investitore iz drugih delova sveta

EU, i da je ostvarila izvestan napredak ka unapređenju konkurentnosti. Međutim, stepen investicionih aktivnosti još uvek je niži od potreba privrede.

► **Da li smatrate da je podsticaj za pridruživanje EU koji su zemlje Balkana dobile u Sofiji još uvek validan, ili je relativizovan potrebom EU da prvo reši sopstvenu organizaciju, kao što je nedvosmisleno izjavio predsednik Francuske?**

– U Strategiji za Zapadni Balkan (februar) i na samitu u Sofiji (maj) data je jednoglasna podrška za evropsku perspektivu regiona, kao političku, društvenu i ekonomsku geostratešku investiciju u stabilnu, snažnu i ujedinjenu Evropu. Ova poruka ostaje u potpunosti na snazi.

Paralelno sa tim, EU nastavlja i svoje reformske procese. Ovo je navedeno i u Strategiji za Zapadni Balkan. Evropska komisija predvidela je da će pre isteka godine biti pokrenut niz predloga.

► **Kako ocenjujete posledice Berlin-skog procesa u pogledu povezivanja infrastrukture u okviru regiona i sprovođenja Digitalne agende?**

– „Inicijativa šest zemalja Zapadnog Balkana/ WB6 inicijativa“ osnažila je proces evropskih integracija. U okviru Strategije za Zapadni Balkan takođe je istaknuta Agenda povezivanja i regionalne saradnje. Razvoj saobraćajne i energetske infrastrukture predstavlja preduslov za regionalno povezivanje. Međusobnim približavanjem privrede i stanovništva, povezivanje podstiče opšti društveno-ekonomski razvoj.

EU je za period 2014-2020. godine opredelila milijardu evra bespovratnih sredstava putem Investicionog okvira za Zapadni Balkan, radi finansiranja infrastrukturnih projekata u oblasti povezivanja u sklopu inicijative WB6. Ovaj iznos se dodaje na nacionalne IPA okvire za pojedinačne zemlje, što uključuje 200 miliona evra godišnje samo za Srbiju. Tim sredstvima se koriste i zajmovi Međunarodnih finansijskih institucija (MFI). Do sada smo pružili podršku za 31 projekat sa 698,2 miliona evra bespovratnih sredstava, sa ukupnom vrednošću ulaganja od 2,4 milijarde evra. Najnoviji projekat koji je dogovoren za Srbiju 2018. godine jeste prvi deo autoputa Niš-Merdare-Priština. Vrednost ovog projekta iznosi 212 miliona evra.

Koherentan regionalni pristup privlačenju investicija biće mnogo korisniji svima od „trke do dna“. Ovo je bio razlog za pokretanje Investicionog stuba

Pored infrastrukturnih projekata, proces WB6 podstiče i primenu standarda i sprovođenje reformskih mera, uključujući pojednostavljene procedure za prelazak granice, reformu železnice, inteligentne transportne sisteme, sheme za bezbednost na putevima, razdvajanje usluga i pristup trećih lica infrastrukturi.

Prepoznata je i ključna uloga digitalnih veza. Brze i sigurne digitalne veze predstavljaju ključni element za

stvaranje okruženja koje je usmereno na tržišta i ulaganja. Na Digitalnom samitu održanom u Sofiji u junu 2018. godine svi partneri sa Zapadnog Balkana obavezali su se da će se posvetiti ovom procesu. Poseta komesarke EK Marije Gabrijel Beogradu krajem septembra - prva Zapadnom Balkanu - bez odlaganja je praćena diskusijom o smanjenju tarifa za roming u okviru regiona i u EU, uz podršku digitalnoj infrastrukturi i širokopojasnim vezama, digitalnoj bezbednosti, digitalizaciji privrede i e-Upravi, e-Nabavci, e-Zdravstvu i e-Veštinama.

► **Kako to da, uprkos ovim podsticajima kojima se promoviše proces integracija, Srbiji tek predstoji otvaranje pojedinih ekonomskih poglavlja koja je već odavno spremna da otvori?**

– Nakon poslednje Međuvladine konferencije u junu, Srbija je do sada

otvorila 14 poglavlja, a privremeno zatvorila dva. Pregovori su u toku za otvaranje novih poglavlja, uključujući i pojedina koja se odnose na oblast ekonomije.

Šire posmatrano, važno je imati na umu da proces pristupanja nije samo tehnička vežba, već i politička. Pregovarački okvir ukazuje da opšti napredak u pregovorima zavisi od napretka ostvarenog u oblasti vladavine prava (poglavlja 23 i 24) i pune normalizacije odnosa sa Prištinom (poglavlje 35).

► **Koje reforme nedostaju u Srbiji da bi se ostvarili neophodni preduslovi za ubrzan ekonomski rast i priliv stranih ulaganja?**

– Za smernice u pogledu daljih reformi možemo da uzmemo poslednji Program ekonomski reformi (ERP) o kojem je Srbija ostvarila dogovor sa svojim partnerima iz EU u maju prošle godine. Ključne preporuke bile su usmerene, konkretno, ►►

na: povećanje kapitalne potrošnje, završetak privatizacije preostalih državnih preduzeća, uključujući banke, povećanje ulaganja u energetska infrastrukturu i energetska efikasnost, obezbeđivanje da svi instrumenti podrške kompanijama budu u skladu sa propisima za državnu pomoć, i smanjenje neradnih troškova za najslabije plaćena radna mesta.

Potrebne su reforme i u drugim oblastima, naročito strukturne reforme u javnoj upravi, poreskoj upravi i državnim preduzećima. Sve one su potrebne da se ne bi ugrozili izvrsni rezultati ostvareni u oblasti fiskalne stabilnosti. Potrebni su veći napori za primenu ravnopravnosti konkurencije (naročito u pogledu državne pomoći) i za smanjenje obima neformalne privrede.

Vladavina prava ostaje ključan preduslov za napredak u svim oblastima, uključujući očuvanje atraktivnog okruženja za poslovanje i ulaganja. U Izveštaju EK navodi se niz aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se ojačao nezavisan i efikasan pravosudni sistem, omogućila sloboda izražavanja i ostvarili konkretni rezultati u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala.

EU će nastaviti da igra konstruktivnu ulogu i da pruža Srbiji podršku u ovom reformskom procesu.

► **U kojoj meri je prisustvo evropskih investitora u Srbiji doprinelo prelasku privrede Republike Srbije na savremenu tržišnu ekonomiju?**

– Investitori iz EU dovode do rasta i otvaranja radnih mesta u Srbiji. Oni doprinose kapitalom, transferom tehnologija, veštinama i znanjem.

Kompanije iz EU su daleko najveći investitor u Srbiji sa više od 72%

ukupnih stranih direktnih investicija (11,3 milijarde evra od 2010. godine, od ukupno 15,6 milijarde evra). Ovaj udeo je potvrđen 2017. godine.

Prisustvo investitora iz EU i progresivno približavanje Srbije ka EU predstavlja i garanciju - faktor privlačenja - za investitore iz drugih delova sveta. Naravno, i dalje je važno poštovanje pravila EU, naročito u oblasti državne pomoći, fiskalnih podsticaja i prava radnika.

Koherentan regionalni pristup privlačenju investicija biće mnogo korisniji svima od „trke do dna“. Ovo je bio razlog za pokretanje Investicionog stuba kao važnog elementa Regionalnog ekonomskog područja, pokrenutog u Trstu u julu 2017. godine, i ključni element Regionalne agende reformi u oblasti investicija, usvojene u maju ove godine.

► **Koliko su važne povratne informacije dobijene od zajednice investitora u pogledu ocena EK? U tom smislu, kako ocenjujete svoju saradnju sa Savetom stranih investitora?**

– Naša saradnja sa zajednicom investitora, a naročito sa

Savetom stranih investitora, veoma je dobra i relevantna. Kompanije su uši i oči Delegacije EU na terenu. One poseduju informacije iz prve ruke o načinu na koji poslovno okruženje funkcioniše u praksi, koji su pozitivni aspekti i problemi, i kako se zakonodavstvo u vezi sa EU primenjuje u praksi. Ovo su za nas važne informacije.

Daću vam samo jedan primer, ove godine smo uspešno rešili de fakto zabranu izvoza otpada koja je negativno uticala na niz kompanija za reciklažu, kako iz zemlje, tako i iz EU. Zabrana je predstavljala kršenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Kompanije su nam ukazale na problem, i kroz

saradnju sa srpskim organima mera je uklonjena i situacija je normalizovana. Ovo je samo jedan primer. Uspostavili smo redovan kontakt i konsultacije, između ostalog, i u pogledu Izveštaja o napretku.

► **Koje od tekućih projekata koje finansira Evropska unija biste izdvojili kao najvažnije u pogledu temeljnog povezivanja privreda EU i Srbije?**

– Sa 200 miliona bespovratnih sredstava godišnje, EU pomaže da se Srbiji pruži podrška u procesu pridruživanja u imponantnom nizu oblasti, kako ekonomskih, tako i političkih i društvenih. U ovom trenutku imamo preko 600 projekata u različitim oblastima. Teško je izdvojiti samo jedan. To bi zahtevalo poseban intervju.

Među projektima usmerenim na privredu, IPARD (za koji se očekuje da će upravljati iznosom od 400 miliona evra) svakako predstavlja važan alat kojim će se poljoprivreda Srbije osavremeniti i okrenuti u većoj meri ka

izvozu. Srbija izvozi oko 70% poljoprivredne proizvodnje u EU. Želeli bismo da se ovaj trend očuva, ako ne i poveća. Takođe u sektoru poljoprivrede EU finansira - putem programa Horizont 2020 - BioSense institut u Novom Sadu. U pitanju je regionalni centar za izvrsnost, koji uključuje i prvi digitalnu farmu u Srbiji.

EU takođe pruža podršku za inovacije i start-up preduzeća u Srbiji. Naš Fond za inovativnu delatnost pruža podršku kompanijama, naročito MSP, koje izlaze na tržište uz snažan povraćaj ulaganja.

Pomoć koju pružamo u okviru našeg sveobuhvatnog programa takođe je usmerena na oblasti u kojima postoji ekonomski i socijalni jaz u poređenju sa onima u kojima je koncentrisana dodata vrednost. Ove godine pokrenuli smo EU PRO program u vrednosti od 25 miliona evra, usmeren isključivo na opštine i gradove u centralnoj Srbiji kojim će biti pružena podrška razvoju lokalne privrede, uz pripremu i sprovođenje infrastrukturnih projekata za podizanje društvenih i ekonomskih standarda. ■

Naša saradnja sa zajednicom investitora, a naročito sa Savetom stranih investitora, veoma je dobra i relevantna

Dell EMC mrežno rešenje

Ovaj otvoreni pristup omogućava kompanijama da pojednostave svoj data centar i mrežno povezivanje krajnjih korisnika kroz potpuno razdvajanje, uključujući razdvajanje operativnog sistema i hardvera, razdvajanje virtualne i fizičke mreže i razdvajanje kontrolne ravni i ravni podataka.

MREŽNA REŠENJA ZA DATA CENTAR

Dell EMC rešenja za data centre su ekonomična i mogu se lako primeniti na svim nivoima, od 1G do višestrukog 100G, za optimalnu povezanost rack ili blade postolja i celokupnog data centra. Naša rešenja takođe sadrže izbor inovativnih Dell EMC i drugih softverskih opcija za rešavanje praktično bilo kog slučaja ili okolnosti pri korišćenju u kompanijama ili kod provajdera usluga. Naša mrežna rešenja su blisko integrisana u skalu rešenja čuvanja podataka na softveru i ponude konvergentne i hiper-konvergentne infrastrukture.

DELL EMC

Naša najnovija linija prekidača snage 25G pomaže korisnicima da iskoriste 25G konekciju koja je sve više dostupna na serverima i platformama za skladištenje podataka. Ovom nadogradnjom, korisnici takođe nadograđuju uplink matrice kao i samu matricu, sa 40G na 100G. Ove nove brzine umrežavanja pomažu korisnicima da postignu 2.5X protok preko postojećih 10G i 40G konekcija u data centru.

Ključni diferencijatori Dell EMC mrežnih rešenja za data centar uključuju:

- Otvorene ponude za umrežavanje
- Povoljno povezivanje portova
- Operacije na web skali
- Jednostavnost upravljanja

Nudimo korisnicima bogatu ponudu fiksnih formata i modularnih komutacionih platformi sa Power-over-Ethernet (POE)

Dell EMC vizija se zasniva na našem ranijem uspehu kao pionira u razdvajanju računarskog hardvera i softvera, u ponudi otvorenog mrežnog ekosistema u kome organizacije mogu da biraju između inovativnih, standardno industrijskih mrežnih aplikacija, mrežnih operativnih sistema i mrežnog hardvera

mogućnostima, kako bi omogućili povezivanje i snabdevanje mrežnih uređaja, senzora i kamera. Takođe nudimo širok izbor bežičnih rešenja na kladu i tradicionalnih kontrolisanih pristupnih tačaka.

Naša najnovija serija N1100 je energetska efikasna, sa ekonomičnim 1G i 10G prekidačima dizajnirana za modernizaciju i merenje mrežne infrastrukture krajnjih korisnika. Ovi 1/10G Layer 2 prekidači sa mogućnostima otvorenog umrežavanja koštaju do 50% manje od konkurentskih proizvoda pri čemu obezbeđuju i do 33% više opcija za konfiguraciju portova.

Ključni diferencijatori naših Dell EMC rešenja za umrežavanje krajnjih korisnika uključuju:

- Izbor i fleksibilnost
- Otvoreno umrežavanje
- Pogodno za rad u kancelariji
- Integrisano upravljanje

Dell EMC mrežna rešenja mogu pomoći vašoj organizaciji – bez obzira na veličinu – da iskoristi punu vrednost mrežnih investicija. Nudimo dokazana krajnja rešenja, sveobuhvatne globalne usluge i viziju koja određuje tempo u industriji koja se brzo menja. Saznajte kako možemo da pomognemo vama i vašoj mreži. ■

GORAN PEKEZ

Direktor korporativnih poslova
i komunikacija, JTI

Ulaganjem u novu proizvodnu liniju, nastavljamo da ulažemo u Srbiji čime jasno pokazujemo opredeljenost da nastavimo sa rastom, razvojem i zapošljavanjem. Ohrabrujemo nastavak napora države na suzbijanju sive ekonomije i jačanju svesti građana o važnosti plaćanja poreza

Udruženim naporima u suzbijanje sive ekonomije

Japan Tobacco International (JTI) je najveći japanski investitor u Srbiji i jedan od pet najvećih poreskih obveznika u Srbiji sa 2 milijarde dolara uplaćenih u budžet u periodu 2006 - 2018. U ovom periodu značajno je povećao broj zaposlenih, proširi proizvodnju i povećao izvoz. Sa Goranom Pekeзом, direktorom korporativnih poslova i komunikacija JTI razgovarali smo o planovima kompanije i poslovnoj klimi.

► **JTI je nedavno otvorio novu proizvodnu liniju koja je deo investicionog ciklusa od 7 miliona evra, kako ocenjujete poslovni ambijent i napore Vlade u obezbeđivanju dobrih uslova za strane investitore?**

– Za sve investitore, i strane i domaće, najvažnije je stabilno i predvidivo poslovno okruženje. Vlada Republike Srbije je u ovoj oblasti napravila veoma značajne korake među kojima su pre svega stabilizacija javnih finansija, smanjenje javnog duga, stabilnost budžeta i, ono što je veoma važno, smanjenje sive ekonomije.

Ulaganjem u novu proizvodnu liniju,

nastavljamo da ulažemo u Srbiji čime jasno pokazujemo opredeljenost da nastavimo sa rastom, razvojem i zapošljavanjem.

Od kupovine Duvanske industrije Senta 2006. godine, JTI je uložio više od 180 miliona dolara u Srbiji, utrostručio broj zaposlenih - sa 84 na 290, pokrenuo proizvodnju cigareta i njihov izvoz na tržišta Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Albanije, kao i izvoz duvana i cigareta u EU.

U periodu od 2006. do danas vrednost izvoza iznosi gotovo 230 miliona dolara, dok je udeo kompanije na tržištu Srbije u

JTI je jedan od pet najvećih poreskih obveznika u Srbiji sa 2 milijarde dolara uplaćenih u budžet u periodu 2006 - 2018

toku istog perioda utrostručen. JTI je jedan od pet najvećih poreskih obveznika u Srbiji sa 2 milijarde dolara uplaćenih u budžet u periodu 2006 - 2018.

Kao jedina strana kompanija koja otkupljuje domaći duvan, JTI je najveći proizvo-

đač duvana u Srbiji koji angažuje oko 1.000 zaposlenih u Beogradu i Senti, uključujući uzgajivače duvana, članove njihovih porodica, kao i sezonske radnike.

► **Pomenuli ste sivu ekonomiju, zbog čega je borba protiv šverca i nelegalne trgovine važna za ekonomiju, ali i građane jedne zemlje?**

– Suština je da šverc i nelegalna trgovina, ne samo da utiču na manje prihode u budžetu koji bi mogli biti iskorišćeni na poboljšanje standarda građana Srbije, već oni utiču i na privredu koja u Srbiji posluje legalno, zapošljava radnike, na vreme isplaćuje zarada i pripadajuće poreze i doprinose.

Nelegalna trgovina takvoj privredi stvara neloyalnu konkurenciju, sa kojom oni nisu u stanju da se bore jer je švercovana roba u startu jeftinija 10% do 20% samo za iznos poreza, a tu treba uračunati i cenu administrativnih postupaka koje legalna firma mora da prođe da bi robu plasirala na tržište.

Zato je važna sveobuhvatna borba države, privrede, različitih Vladinih i nevladinih institucija i građana protiv šverca, ali je isto tako važno i edukovati građane o značaju plaćanja poreza i legalnog poslovanja za celu državu, ali i nas i naše porodice pojedinačno.

► **Na koji način je moguće rešiti problem sive ekonomije? Šta može da učini država, a šta privatni sektor?**

– Industrije na čije poslovanje siva ekonomija izrazito utiče imaju znanje i iskustvo sa drugih tržišta na kojima su se susretale sa istim problemom, te su veoma voljne da ove svoje prakse podele i u Srbiji. Jedan od načina je edukacija, aktivno učešće u različitim poslovnim udruženjima, kao što su Japanska poslovna alijansa, FIC, AmCham, NALED, i pre svega, u kontinuiranom kontaktu sa nadležnim državnim organima.

Samo udruženim naporima, dijalogom između industrije i države problem sive ekonomije može da bude smanjen. Dobar

primer je formirano Koordinaciono telo za usmeravanje aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije na čelu sa ministrom finansija.

Takođe, donošenjem Zakona o inspekcijском nadzoru unapređen je regulatorni okvir za rad inspekcija i tu vidimo jasne rezultate. Svake godine beleže se sve veće

► **JTI je najveći japanski investitor u Srbiji, šta razlikuje japanske investitore od drugih? Da li je to Kaizen?**

– Možemo tako da kažemo, mada je Kaizen danas toliko prihvaćen da ga kompanije uveliko sprovode bez obzira na to odakle dolaze. Fabrika JTI u Senti prva je fabrika u

Srbija je preduzela značajne korake da suzbije sivu ekonomiju u ovom sektoru ali kada govorimo o ilegalnoj trgovini duvanom primetno je da izostaju adekvatne kazne i presude za švercere i ilegalne trgovce u zemlji

zaplene švercovane akcizne robe - kafe, cigareta, rezanog duvana, naftnih derivata i alkoholnih pića. Samo prošle godine Poreska uprava je oduzela duvan u vrednosti od 280 miliona dinara i podnela 365 krivičnih prijava.

Međutim, kada govorimo o ilegalnoj trgovini duvanom primetno je da izostaju adekvatne kazne i presude za švercere i ilegalne trgovce u zemlji. Suština je da siva ekonomija i šverc cvetaju tamo gde je zarada velika, a rizici i kazne i dalje nedovoljni.

Srbiji koja u potpunosti primenjuje Kaizen i od početka primene 2008, produktivnost je porasla za 50%, dok je količina škarta smanjena za čak 70%. Ovo iskustvo govori da je Kaizen jedan od recepata za uspeh na tržištu i upravo zato, JTI svake godine zainteresovanim kompanijama omogućava direktan pristup i uvid u to kako Kaizen principi funkcionišu u praksi.

U osnovi Kaizena je princip stalne „promene na bolje“ uz optimalnu upotrebu svih raspoloživih resursa, sa naročitim akcentom na inicijativi zaposlenih. Finansijska ulaganja su mala, ali su promene u načinu rada i u razmišljanju ljudi velike. Zaposleni se motivišu da sami daju predloge za unapređenje svog radnog prostora i poslova koje obavljaju. Najbolji predlozi se primenjuju, a predlagači nagrađuju. Predlog jednog zaposlenog u JTI fabrici u Senti doneo je kompaniji uštedu od čak 70.000 dolara. ■

Vreme je za ubrzanje reformi

DIMITRIJE KNJEGINJIĆ

Potpredsednik Saveta stranih investitora i
generalni direktor Lafarž Srbija

U proteklim godinama urađeno je dosta, ali nedostaju rezultati u nekim od ključnih oblasti: reformi javnih preduzeća i javne uprave i modernizaciji obrazovnog, penzionog i zdravstvenog sistema. Dajmo Vladi vreme da pokaže da li je spremna da se ozbiljno pozabavi ovim oblastima

Da li je srpska vlada ozbiljno shvatila upozorenje Kristin Lagard, generalne direktorke MMF-a, da samozadovoljstvo fiskalnim prilagođavanjem može biti prokletstvo ako ga ne prate strukturne reforme? „To ćemo tek videti na osnovu rezultata u sprovođenju najnovijeg aranžmana sa MMF-om“, kaže Dimitrije Knjeginjić, potpredsednik Saveta stranih investitora i generalni direktor Lafarž Srbija. „Znate i sami, planovi su jedno, a rezultati drugo. U proteklim godinama, urađeno je dosta, ali ne i sve, u oblasti privatizacije, a nedostaju rezultati u ostalim ključnim oblastima: reformi javnih preduzeća i javne uprave, modernizaciji obrazovnog, penzionog i zdravstvenog sistema. Upravo reforma javnih preduzeća i modernizacija javne uprave predstavljaju okosnicu

novog aranžmana na koji se Vlada obavezala. Ruku na srce, i prethodni aranžmani sa MMF-om su obuhvatali strukturne reforme, ali nisu doneli željene rezultate. Ali hajde da Vladi damo vreme da pokaže da li je spremna da se ozbiljno pozabavi ovim oblastima“.

► **Šta nedostaje da Srbija stvori opšte poslovno okruženje koje pogoduje ekonomskom rastu?**

– Potrebni su moderniji zakoni i njihova potpuna i dosledna primena. Posla je puno i mi smatramo da akcenat treba staviti na nekoliko ključnih oblasti. Konkretno, treba modernizovati Poresku upravu i rešiti nelogičnosti u poreskim propisima, kao što je npr. oporezivanje team building-a, koji se danas smatra za zaradu, što je apsurd. Treba popraviti radno

POTENCIJAL

Srbija ima konkurentne prednosti zahvaljujući odličnom geostrateškom položaju, mreži ugovora o slobodnoj trgovini i kvalitetnoj radnoj snazi.

Treba ih iskoristiti

zakonodavstvo, npr. da ljudi budu više plaćeni kada rade, a ne kada ne rade, što je danas slučaj jer država dodatno oporezuje beneficije koje uspješne kompanije daju zaposlenima. Treba nastaviti sa ubrzanom digitalizacijom javne uprave. Treba ubrzati rad katastarsa i rešiti problem divlje gradnje. Mora se nastaviti rad na suzbijanju sive ekonomije i otključati potencijal sprske poljoprivrede i prehrambene industrije kroz modernizaciju propisa o bezbednosti hrane. I na kraju, neophodno je unaprediti propise o stečaju i liberalizovati devizno poslovanje.

► Da li je Srbija može privući više investicija?

– Srbija se može pohvaliti da je privukla najviše investicija u regionu, ali potreban je još veći rast da

PREPORUKA

Srbija treba stalno da radi na tome da bude privlačnija od drugih tržišta u regionu i šire

OČEKIVANJA

Treba modernizovati Poresku upravu i rešiti nelogičnosti u poreskim propisima, popraviti radno zakonodavstvo i nastaviti sa ubrzanom digitalizacijom javne uprave

bi se uhvatio korak sa razvijenim svetom. Čarobnog i brzog recepta nema. Srbija treba stalno da radi da bude privlačnija od drugih tržišta, ne samo u regionu, već i šire. Tačno je da subvencije pomažu da se dovedu neki veliki investitori, ali sva iskustva govore da se ozbiljan ekonomski rast bazira na tome da obezbedite dobre uslove za poslovanje za sve, a onda se vraćamo na pitanje kvaliteta poslovne klime.

► Kakav je stav FIC-a o Vladinim naporima u privlačenju SDI, naročito iz UAE, Kine i Rusije?

– Pozdravljamo napore Vlade da privuče direktne strane investicije jer to doprinosi razvoju srpske ekonomije. Istovremeno ukazujemo da je od ključne važnosti sprovesti te procese na transparentan način, kako ►►

OUR FORMULA FOR SUSTAINABLE GROWTH AND DEVELOPMENT

Our goals:

Employee and customer satisfaction +
Fast market adaptability + Operational capabilities +
Financial success + High ecological performance +
Continuous commitment to our local community

Our key figures:

3300 employees; 550 million euros income achieved
in 2017. 300 million euros investment in the past 10 years;

Tigar Tyres

bi promovisali Srbiju kao investicionu destinaciju u kojoj su sve kvalitetne i dugoročno usmerene investicije dobrodošle. Svet okuplja investitore iz celog sveta pružajući podršku novim stranim investicijama iz bilo koje zemlje i sa bilo kog kontinenta, a koji donose „know-how“ i najbolje prakse.

► **Da li u ovom trenutku ogromni građevinski radovi na glavnim putevima, železnici i drugoj komunikaciji prave razliku u percepciji investitora o regionu i Srbiji?**

– Da, prave razliku na više načina. S jedne strane, razvoj infrastrukture je važan za svakog investitora, pogotovo za one koji uspostavljaju proizvodne linije u Srbiji. Ovde ne govorimo samo o „tradicionalnoj“ infrastrukturi, kao što je putna mreža i energetika, već i o razvoju infrastrukture u oblasti telekomunikacija i informacionih tehnologija. S druge strane, investitorima je važna i šira geo-strateška dimenzija, i činjenice da je EU u okviru Berlinskog procesa stavila akcenat na razvoj regionalne infrastrukture, ali i da je Kina ojačala napore na razvijanju Puta svile.

► **Kakva su vaša očekivanja kada je u pitanju poreska politika?**

– Očekujemo da se zakoni više ne menjaju bez javne rasprave i da se ubrza rad na modernizaciji Poreske uprave. Neki pozitivni pomaci su vidljivi, jer je Ministarstvo finansija počelo da objavljuje nacрте zakona, pa smo prethodnih meseci imali prilike da učestvuemo u javnim raspravama o npr. zakonima o porezu na imovinu i porezu na dodatu vrednost. Imamo i otvoren dijalog sa Poreskom upravom jer želimo da pomognemo da ona izraste u modernu i efikasnu instituciju koja je na usluzi privredi i građanima, ali i kažnjava one koji porez ne plaćaju, koristeći savremene metode analize rizika. Konkretno, smatramo da se veliki pomak može napraviti uvođenjem „uputstava za sprovođenje zakona“, što podrazumeva da se objedine svi pravilnici i mišljenja koji su vezani za određeni poreski propis. Npr. Zakon o porezu na dodatnu vrednost ima nekoliko desetina pravilnika i mnogo više važećih mišljenja, pa

Učestvujemo u Vladinoj radnoj grupi za suzbijanje nedozvoljenje trgovine i na konkretan i praktičan način dajemo doprinos uvođenju istih pravila za sve

je kompanijama, pogotovo malim i srednjim preduzećima, jako teško da uopšte registruju pravila koja treba da poštuju. Zato mislimo da treba primeniti dobru praksu iz razvijenih država i sva pravila objediniti na jednom mestu, a onda rigorozno zahtevati da se ona poštuju. Kada pričamo o izmeni propisa, verujemo da prioritet treba staviti na rešenje problema poreske amortizacije nepokretnosti, definisanje fer vrednosti imovine, izmenu tretmana team building-a, i izmenu propisa o porezu po odbitku na usluge.

► **Kako ocenjujete efekte primene propisa iz oblasti nekretnina?**

– Efekti očigledno postoje, kada vidite da je građevinarstvo jedan od ključnih nosioca rasta BDP-a. Primetan je porast broja izdatih građevinskih dozvola, zahvaljujući uvođenju objedinjene procedure i elektronskog portala. Međutim, istovremeno su vidljivi problemi divlje gradnje i velika potreba da se ubrza i unapredi rad katastars. Ministarstvo je najavilo i počelo da radi na rešenju ova dva velika problema, a mi smo spremni da damo svoj doprinos.

► **Koliko je do sada vlada bila uspešna u suzbijanju sive ekonomije?**

– Uspeh u borbi protiv sive ekonomije je nesporan, ali isto tako i potreba da se radi još više i sistematičnije. U periodu 2012-17, učešće registrovanih biznisa u svojoj ekonomiji je palo sa 28% na 17%, dok je zaposlenost

u svojoj zoni pala za 10%. Ipak, siva ekonomija je i dalje značajno prisutna i zato je neophodno s jedne strane uskladiti sektorske zakone sa Zakonom o inspekcijском nadzoru i uvesti analizu rizika kao osnovu za targetiranje inspekcijског nadzora. S druge strane, potrebno je sprovesti čitav niz operativnih mera, od usklađivanja broja inspektora i obezbeđivanje njihovog stručnog usavršavanja, do bolje koordinacije rada inspekcija i drugih državnih organa, uključujući i tužilaštva i sudove. Mi učestvujemo u Vladinoj radnoj grupi za suzbijanje nedozvoljenje trgovine i na konkretan i praktičan način dajemo doprinos uvođenju istih pravila za sve. ■

Airport City Belgrade

CITY WITHIN A CITY

A pleasant working environment is more than just an aesthetic addition - it's proven to be one of the important ingredients of improving efficiency at work.

At Airport City Belgrade we have created a superior concept.

COMMITTED TO EXCELLENCE

NEW
BUILDING
COMING
SOON

www.airportcitybelgrade.com

Digitalizacija je obaveza uspešnih banaka

Svesni da bez primene savremenih tehnologija nema opstanka u tržišnoj utakmici, u AIK Banci smo našu strategiju digitalizacije prilagodili ovdašnjem tržištu i potrebama korisnika, pre svega stanovništvu i malim preduzećima

Četvrta industrijska revolucija, koja sa sobom donosi vrtoglavi razvoj novih tehnologija, neminovno iziskuje i nove trendove u pogledu poslovanja finansijskog sektora. Uspešna banka mora da prati potrebe klijenata. U današnje vreme, to znači sveobuhvatnu digitalizaciju, koja omogućava dostupnost bankarskih usluga 24 sata, sedam dana u nedelji, tokom cele godine - ističe predsednica Izvršnog odbora AIK Banke, Jelena Galić.

► U kojoj meri se srpsko bankarsko tržište približilo svetskim bankama kada je u pitanju savremena tehnologija, međubankarska komunikacija i saradnja sa klijentima?

– Bez primene savremenih tehnologija nema opstanka u tržišnoj utakmici. U AIK Banci smo svesni

toga i našu strategiju digitalizacije prilagodili smo ovdašnjem tržištu i potrebama korisnika, prvenstveno u oblasti poslovanja sa stanovništvom i sektorom malih preduzeća. Bankarsko iskustvo, u kombinaciji sa modernim tehnologijama koju donosi

saradnja sa fintech startapovima, rezultira savremenim servisima za korisnike. Smatram da banke u Srbiji idu ukorak sa svetskim trendovima u bankarstvu kada je reč o savremenoj tehnologiji i saradnji sa klijentima. U AIK Banci o tome posebno vodimo računa, s obzirom da smo regionalno fokusirana banka.

► U prethodnih nekoliko godina došlo je do dugo najavljivane konsolidacije srpskog bankarskog sektora. Kako je to uticalo na poslovanje AIK Banke?

– Konsolidacija domaćeg i regionalnog bankarskog tržišta je očekivana, s obzirom na veličinu pojedinačnih tržišta i broj banaka koje na ovim tržištima posluje. Dosadašnja konsolidacija donela je pozitivne efekte za banke, ali i za građane i privredu kao korisnike

bankarskih usluga. Značajno je smanjen procenat loših zajmova, i trenutno je na nivou celog sektora 7,8 odsto sa trendom daljeg smanjivanja, uslovi kreditiranja i privrede i građana su značajno povoljniji u odnosu na prethodni period, što je do-

JELENA GALIĆ

Predsednica Izvršnog odbora AIK Banke

velo do pada troškova zaduživanja. AIK Banka je pripajanjem Jubanke (nekadašnje Alfa banke) uvećala svoj tržišni udeo na domaćem bankarskom tržištu, a povećanjem svog udela u Gorenjskoj banci u Sloveniji želimo da širimo svoje prisustvo i poslovanje u regionu. Ostvarenjem naših strateških planova, verujemo da doprinosimo unapredjenju ekonomskih odnosa i saradnje u celom regionu.

► Bankarski sektori u svetu podeljeni su po strateškim usmerenjima bankarskih poslova i proizvoda. Kako biste odredili core business vaše banke?

– Kao Banka univerzalnog tipa, imamo stabilno utemeljenje u retail segmentu, ali ostajemo tradicionalno posvećeni privredi, kao našoj osnovnoj niši. U tom smislu smo u svakom trenutku spremni da podržimo svaki kvalitetan projekat, bilo da je u pitanju velika investicija, malo ili srednje preduzeće, preduzetnik ili poljoprivrednik. Kreditiranje privrede je naše strateško opredeljenje, a banke i privreda funkcionišu po principu spojenih sudova - bez razvijenog bankarskog sistema, nema ni jake privrede i vice versa. Uz to, treba imati u vidu da na poslovni model utiču i globalni trendovi, kao i kretanja u neposrednom regionu. ■

Verujemo da ostvarivanjem naših strateških planova doprinosimo unapredjenju ekonomskih odnosa i saradnje u celom regionu

KONSTRUIŠEMO VASU VIZIJU

GRUNDFOS

U talasu novih
investicija proteklih godina kao
i konstantnom rastu građevinskog sektora u Srbiji,
Konstruktor Grupa kao generalni izvođač radova popela
se na sam vrh građevinskih kompanija u našoj zemlji.
Konstruktor projektuje i gradi sve tipove objekata
visokogradnje, moderne koncepcije i dizajna.
Proizvodne hale i logistički objekti svih tipova, veličine,
namene i opremljenosti.
Najmodernija skladišta svetskih standarda.
Savremeni retail parkovi.
Najmodernije poslovne zgrade, hoteli i stambeni kompleksi.
Različiti inženjerski objekti, mostovi, silosi, čelične konstrukcije...

ZELENA AVENIJA

LIDL

Kompanija Konstruktor izgradila je više od 150 objekata po konceptu "turn-key",
kao i 100 objekata po "design and build" konceptu izgradnje.

Ključna kompetentnost kompanije je potpuna primena "design and build"
i "turn-key" koncepta u izgradnji, gde investitori angažuju jednu kompaniju
od samog početka do završetka radova
i time imaju jednog sagovornika koji je
odgovoran za ceo proces. Uslov za to je
da građevinska kompanija bude dovoljno
projektantski i izvođački jaka kako bi bez teškoća iznela
ceo proces.

Spreman da odgovori na svaki zahtev investitora,
Konstruktor je primer zdrave i uspešne
kompanije koja je svojim znanjem i referencama spremna
da stane rame uz rame najboljim
svetskim građevinskim kompanijama.

AVIV ARLON

STOP SHOP

JT INTERNATIONAL

Ozbiljno smo shvatili reforme

DRAGANA MARKOVIĆ

Direktorka Poreske uprave Srbije

Vizija Poreske uprave je da postane efikasna poreska administracija koja raspolaže modernim integriranim informacionim sistemima koji podržavaju poslovne procese, koji su jednostavni, razumljivi i u skladu sa najboljom međunarodnom praksom

Reforma Poreske uprave, jedan je od prioriteta aranžmana sa MMF-om i pre svega podrazumeva promene u njenoj strukturi i načinu rada koje za cilj imaju podizanje kapaciteta Poreske uprave za efikasnije obavljanje poslova utvrđivanja, kontrole, naplate javnih prihoda i otkrivanje počinitelja krivičnih dela iz oblasti poreskih utaja, kaže Dragana Marković, direktorka Poreske uprave. „Naš zadatak je da stvorimo organizacioni i funkcionalni okvir koji će pomagati i stimulisati poreske obveznike na zakonito izmirivanje poreskih obaveza, uz istovremeno sistemsko otkrivanje i kažnjavanje poreskih obveznika koji svesno izbegavaju plaćanje poreza.“

U Poreskoj upravi trenutno radi 5.165 zaposlenih, među kojima su najbolji poznavaoци poreskog prava sa dugogodišnjom praksom. „U toku je sprovođenje izbornog postupka

po javnim konkursima za prijem 71 izvršioca, ali je Poreskoj upravi neophodno dodatno zapošljavanje pre svega ekonomista, pravnika i IT stručnjaka“, kaže naša sagovornica.

► **Šta bi još trebalo učiniti u delu sistemskih rešenja da bi bila osigurana bolja naplata poreza? Koja biste zakonska rešenja naveli kao ona koja sada predstavljaju prepreku za rad poreznika?**

– Dosta toga je urađeno i efekti su vidljivi. Sistem elektronskog podnošenja poreskih prijava je pojednostavio proces ispunjavanja poreskih obaveza obveznika, unapredili smo kvalitet usluga kao i odnos sa poreskim obveznicima.

Zahvaljujući svemu tome od 2015. godine imamo konstantan trend povećanja naplate koji je nastavljen je i u 2018. godini kada je za prvih sedam meseci naplaćeno

KOMUNIKACIJA

Formiranje Sektora za pružanje usluga poreskim obveznicima pokazuje jasnu nameru Poreske uprave za uspostavljanje klijentskog i pravičnog odnosa sa poreskim obveznicima

CILJ

Želimo da povećamo dobrovoljno izvršavanje poreskih obaveza od strane poreskih obveznika i da smanjimo troškove i vreme koje je potrebno poreskim obveznicima za poštovanje poreskih propisa

DOPRINOS

Uporedo sa reformom, Poreska uprava je imala značajan angažman na Programu finansijske konsolidacije Vlade Republike Srbije, obezbeđujući stabilnost javnih finansija u delu poreskih prihoda

839,4 milijardi dinara, dok je u istom periodu 2017. godine naplaćeno 791,1 milijardi dinara.

Koeficijent ostvarenja ukupne naplate Poreske uprave u prvih sedam meseci 2018. godine u odnosu na 2017. godinu iznosi 106,1.

U budućnosti ćemo se koncentrisati na dalje poboljšanje efikasnosti poslovnih procesa pre svega utvrđivanja, kontrolu i naplatu javnih prihoda, a u saradnji sa resornim ministarstvom - Ministarstvom finansija i na unapređenje zakonske regulative koja je osnov za rad poreske administracije.

► **Poreska uprava negde je na polovini realizacije petogodišnjeg programa reformi i transformacije. Jeste li zadovoljni rezultatima tog procesa?**

– Reforma Poreske uprave je u nekim veoma složenim aspektima okončana, sa čime su poreski obveznici upoznati i sa čime se svakodnevno sreću.

Omogućeno je elektronsko podnošenje prijave za sve poreske oblike zaključno sa 01.01.2018. godine, uspostavljena je nova organizaciona struktura, formirani su novi Sektor pružanja usluga poreskim obveznicima i posebna organizaciona jedinica za strateške rizike.

Potrebno je naglasiti da je dosadašnje sprovođenje reforme bilo istovremeno sa značajnim angažovanjem Poreske uprave na Programu finansijske konsolidacije Vlade Republike Srbije, pri čemu je Poreska uprava obezbedila stabilnost javnih finansija u delu poreskih prihoda.

► **Savet stranih investitora imao je otvoreni dijalog sa Poreskom upravom u cilju identifikovanja ključnih pitanja u primeni zakona i rasprave o daljem napredovanju u institucionalnoj reformi. Šta su vaša očekivanja od tog dijaloga?**

– Trudili smo se da Poresku upravu otvorimo prema poslovnoj i stručnoj zajednici, a dijalog sa Savetom stranih

investitora za nas ima višestruki značaj. Prvenstveno zbog toga što kroz komunikaciju sa Savetom stranih investitora, i šire sa poslovnom i stručnom zajednicom, nastojimo da dođemo do najboljih rešenja u konkretnim segmentima rada, što je u interesu svih učesnika.

Naš prvi sledeći korak biće implementacija četiri vrste poreskih uverenja u elektronskom obliku putem portala e-Porezi za pravna lica

► **Da li je smanjivanje broja ekspozitura jedina i dovoljna mera da bi se obezbedila uniformnost primene poreskih propisa?**

– Svakako da nije jedina a ni dovoljna, to je tek prvi korak u centralizaciji Poreske uprave. Kao što sam već rekla, reforma Poreske uprave pre svega podrazumeva podizanje kapaciteta Poreske uprave kao i stvaranje adekvatnog organizacionog i funkcionalnog okvira za efikasnije obavljanje poslova iz njene osnovne nadležnosti.

Što se tiče jednobraznosti postupanja, pokušaćemo da je obezbedimo pre svega uspostavljanjem i razvojem kvalitetnije komunikacije kako na nivou cele poslovne mreže Poreske uprave tako i između Poreske uprave i poslovne zajednice odnosno poreskih obveznika.

► **Koliko poslovna zajednica koristi mogućnost pruženu osnivanjem Sektora za pružanje usluga poreskim obveznicima i edukaciju?**

– Upravo formiranje Sektora za pružanje usluga poreskim obveznicima pokazuje jasnu nameru Poreske uprave za uspostavljanje klijentskog i pravičnog odnosa sa poreskim obveznicima.

Na 37 mesta u Srbiji otvoreno je jedinstveno mesto u filijali za pružanje usluga označen kao «Vaš poreznik» na kome poreski obveznici mogu dobiti odgovore na razna pitanja iz oblasti poreskog zakonodavstva.

Poboljšan je rad Kontakt centra Poreske uprave gde poreski obveznici putem telefona i elektronske pošte mogu dobiti odgovore na svoja pitanja

Posebno bih istakla da je uvedena praksa obilaska ►►

novoregistrovnih poreskih obveznika u cilju upoznavanja sa njihovim pravima i obavezama.

► **Nedavno je Srbija dobila najbolju ocenu u celom regionu istočne Evrope i centralne Azije za procese vezane za administriranje poreza nakon podnošenja poreskih prijava. Šta su vaši naredni koraci u olakšavanju procedura za poslovne korisnike?**

– Naš prvi sledeći korak biće implementacija četiri vrste poreskih uverenja u elektronskom obliku putem portala ePorezi za pravna lica i to: uverenja o izmirenim ukupnim poreskim obavezama, o izmirenim obavezama za PDV, za zdravstveno osiguranje i uverenja o izmirenim obavezama za konkretan BOP (određena poreska prijava).

► **Siva ekonomija posebno je jaka u sektoru zapošljavanja. Šta u ovom domenu može da učini Poreska uprava u saradnji sa inspekcijama nadležnih ministarstava?**

– Poreska uprava kontinuirano sprovodi odgovarajuće aktivnosti i radnje koje imaju za cilj smanjenje obima sive ekonomije, samostalno ili u saradnji sa nadležnim državnim institucijama i inspekcijским službama.

Inspektori terenske kontrole su u prvih sedam meseci ove godine izvršili 8.256 kontrola. Od toga, u 3.013 kontrola su utvrđene nepravilnosti. Obračunati su novootkriveni javni prihodi u ukupnom iznosu od 15 milijardi dinara.

U sedam meseci 2018. godine kontrola evidentiranja prometa preko fiskalnih kasa izvršena je kod 2.923 poreska obveznika na teritoriji Republike, pri čemu je vršena i provera radnopravnog statusa angažovanih radnika. U 1.041 objekatu (35,61%) utvrđene su nepravilnosti, podneti su zahtevi za pokretanje prekršajne odgovornosti i izrečena mera privremene zabrane obavljanja delatnosti.

Pored represivnih mera radimo puno na promotivnim aktivnostima.

► **Do koje mere ste zadovoljni rezultatima postignutim u suzbijanju slučajeva utaje poreza posebno kada je reč o akciznim robama?**

– Najčešći primeri izbegavanja plaćanja poreza uočeni su upravo kod poreskih obveznika koji se bave prometom akciznih proizvoda. Zahvaljujući intenzivnim akcijama suzbijanja nelegalnog prometa na tom delu tržišta, ostva-

rujemo izuzetno dosta dobre rezultate. Za prvih sedam meseci 2018. godine, u koordinaciji sa drugim državnim organima oduzeto je 7 tona duvana u listu, 5,7 tona rezanog duvana, 15,9 tona nafte i naftnih derivata, 294.696 paklica cigareta i 1.612,50 litara alkoholnog pića.

U istom periodu za nelegalni promet akciznih proizvoda podneto je 285 krivičnih prijava zbog nedozvoljenog pro-

meta akciznih proizvoda, nedozvoljenog skladištenja robe, nedozvoljene trgovine, nedozvoljene proizvodnje, neovlašćenog bavljenja određenom delatnošću i krijumčarenja.

Takođe, u cilju suzbijanja sive ekonomije u prometu dobrama i uslugama koji se vrši obavljanjem neregistrovane delatnosti, reklamiranjem i prodajom putem interneta, inspektori Poreske policije privremeno su oduzeli i druga dobra bez dokumentacije o poreklu u ukupnoj vrednosti od skoro četiri miliona dinara.

Sektor poreske policije je u prvih sedam meseci ove godine podneo nadležnim tužilaštvima ukupno 880 krivičnih prijava protiv 1.116 lica, za 1.024 krivična dela, pri čemu je izbegnut porez u iznosu od 6,5 milijardi dinara, dok je 66 lica lišeno slobode.

► **Šta će biti vaši prioriteti u daljoj reformi Poreske uprave?**

– Tokom 2017. godine analizirano je „prolazno vreme“ i konstatovani su delovi progama u kome su učinjeni najveći pomaci, dok su pojedini delovi čija je realizacija zahtevala dodatni napor posebno analizirani na osnovu čega je i nastao Akcioni plan Programa transformacije za period 2018 – 2023. godine. Upravo tada, 2023. godine bi trebalo i da se okonča sve što je

planirano i da dođemo do Poreske uprave koja će funkcionisati u skladu sa najvišim međunarodnim standardima i najboljom međunarodnom praksom.

Reforma Poreske uprave podrazumeva istovremeno sprovođenje tri ključne strateške inicijative. Prva je jačanje strateškog upravljanja i unapređenje osnovnih funkcija Poreske uprave. Druga strateška inicijativa ili cilj je redizajn organizacione strukture i unapređenje pomoćnih funkcija. Unapređenje usluga poreskim obveznicima je treći cilj reforme Poreske uprave, ali ne i manje značajan u odnosu na prva dva, s obzirom na to da svi ciljevi treba da dovedu do povećanja dobrovoljnog izvršavanja poreskih obaveza od strane poreskih obveznika i da smanje troškove i vreme koje je potrebno poreskim obveznicima za poštovanje poreskih propisa. ■

Kroz komunikaciju sa Savetom stranih investitora i šire sa poslovnim i stručnom zajednicom nastojimo da dođemo do najboljih rešenja u konkretnim segmentima rada, što je u interesu svih učesnika

VREME JE ZA SIGURNU ŠTEDNJU

SIGURNA

DOMAĆA I JAKA

ŠTEDNJA U AIK BANCII!

POUZDANA

ZA BOLJE I VIŠE

Kontakt centar:
0800 10 10 15
www.aikbanka.rs

AIK **Banka**
domaća i jaka
Banka za moju porodicu!

Napredujemo koracima od sedam milja

MIHAILO JOVANOVIĆ

Direktor Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu

Efikasno donošenje propisa, brza implementacija novih elektronskih usluga, i stalni rast sektora informaciono – komunikacionih tehnologija (IKT) u Srbiji koji je premašio 5% učešća u BDP-u, doveli su do toga da Srbija u kratkom roku u regionalnom, ali i svetskom okviru bude prepoznata kao zemlja koju je digitalizacija „preko noći“ transformisala

Srbija po nekim mišljenjima snažno napreduje u digitalizaciji a s druge strane, zbog decenijskih kašnjenja zaostajemo za e-rešenjima u razvijenim zemljama. O potencijalima i izazovima digitalizacije razgovarali smo sa Mihailom Jovanovićem, direktorom Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu.

► Gde biste vi stavili Srbiju između ta dva ekstrema?

– Koncept digitalizacije, koju je na predlog premijerke Ane Brnabić

Vlada usvojila kao jedan od prioriteta, vrlo brzo je počeo da daje uspešne i vidljive rezultate. Sa jedne strane efikasno donošenje zakona i podzakonskih akata koji definišu i uređuju

ovu oblast, sa druge strane brza implementacija novih elektronskih usluga, a sa treće stalni rast IKT sektora u Srbiji koji je

premašio 5% učešća u BDPu doveli su do toga da za samo godinu dana Srbija u regionalnom, ali i svetskom okviru bude prepoznata kao zemlja koju je digitalizacija „preko noći“ transformisala. Premijerkin koncept snažno se bazira na promociji znanja, mladih i talentovanih stručnjaka i razvoju koji se zasniva na novim tehnologijama, pa zbog toga na spomenutoj lestvici napredujemo koracima „od sedam milja“.

Podržavamo napore Vlade Srbije, koja aktivno radi na izmenama Zakona o trgovini i Zakona o elektronskoj trgovini čime će se pokrenuti set aktivnosti za dalji razvoj elektronskog plaćanja

► Šta su preduslovi za dalji razvoj ovog sektora i kakve je njegova uloga u podsticanju privrednog rasta?

– Očekujemo da će izvoz u sektoru informacionih tehnologija do kraja godine premašiti milijardu i dvesta miliona evra, u poređenju sa oko 900 miliona evra koliko je iznosio u 2017, čime se ovaj sektor svrstava u prva tri izvozna sektora, pored automobilske industrije i poljoprivrede.

Glavni preduslov za dalji razvoj IT sektora je reforma obrazovanja, na čemu Vlada kontinuirano radi. Podignute su kvote za upis na tehničke fakultete za 20%, informatika i računarstvo su uvedeni kao obavezan predmet u osnovne škole, pokrenuto je više krugova unutar programa prekvalifikacija za IT, uvedeno je 40 specijalizovanih informatičkih odeljenja u srednjim školama.

Takođe, od oktobra meseca svi novi preduzetnici, koji su prijavljeni u Nacionalnoj službi za zapošljavanje najmanje šest meseci, će biti oslobođeni plaćanja poreza i doprinosa za najviše 10 zaposlenih. Ova olakšica važiće u prvoj godini pokretanja biznisa.

► **Gde je u ovom poslu Vladi potrebna najveća podrška i kako u tom kontekstu ocenjujete razmenu iskustava organizovanu kroz formu „Dijaloga za promene“ koji je bio fokusiran na digitalizaciju?**

– Od velikog značaja su nam preporuke koje dobijamo kroz „Belu knjigu“ Saveta stranih investitora. Iskustva razvijenih zemalja i globalnih kompanija su nam važna jer nam daju najbolje modele koje možemo da primenimo i kod nas u zemlji. Svakodnevno smo fokusirani na razvoj infrastrukture elektronske uprave i novih elektronskih usluga za građane, privredu i državu. Vlada je formirala posebno telo – Koordinacioni savet za eUpravu u kojem su, pored predstavnika države, i predstavnici univerziteta i nevladinog sektora, što je samo dokaz otvorenosti i spremnosti da se dobra rešenja ubrzo usvajaju i implementiraju.

► **Do sledećeg regionalnog Digitalnog samita u Beogradu moglo bi da zaživi međusobno priznavanje elektronske identifikacije građana i privrede u okruženju Zapadnog Balkana. Šta bi to konkretno značilo za investitore?**

– Veoma je važno što je pored Samita zapadno evropskih zemalja uspostavljen i Digitalni samit koji na najvišem nivou treba da uskladi i dogovori buduće sprovođenje politika vezanih za digitalizaciju. Najbrže ćemo napredovati na ovom polju ako svi zajedno regionalno saradujemo i razmenjujemo iskustva. Očekujem da do sledećeg samita, koji će se održati u Beogradu, bude uspostavljeno međusobno priznavanje elektronskih identifikacija građana i privrede Zapadnog Balkana. Ovo nam je važno pitanje, jer priznavanje elektronske identifikacije građana i privrede Zapadnog Balkana predstavlja osnovu za preko-granično korišćenje usluga elektronske uprave, a regionalna saradnja i unapređenje odnosa sa susedima spada među prioritete spoljne politike Srbije.

Srbija treba više da se oslanja na domaću pamet i kreativnost i da u zahtevan proces digitalizacije uključi fakultete, akademije i sve građane, a ne strane korporacije

► **Nedavno su doneti ključni zakoni iz oblasti e- poslovanja ali se premijerka Ana Brnabić požalila da se mnogi organi teško odriču pečata. Koliko je iz vašeg iskustva javna uprava spremna da prihvati e rešenja i dosledno ih primeni?**

– Verujem da je edukacija zaposlenih u javnoj upravi ključna kada je u pitanju primena novih tehnologija

u njihovom svakodnevnom radu. Kada smo uspostavili informacioni sistem eZup otpor zaposlenih u javnoj upravi je bio poprilično veliki, jer je donosio velike promene u svakodnevnom radu na koji su se, ipak, zaposleni brzo privikli. Ovaj informacioni sistem povezuje najveće nosioce baza podataka - Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, Centralni registar obaveznog socijalnog osiguranja, Nacionalna služba za zapošljavanje, Ministarstvo pravde, Poreska uprava Republike Srbije i Republički geodetski zavod. Svi oni su omogućili pristup ka ukupno 25 svojih baza podataka preko Servisne magistrale organa. Informacioni sistem eZUP danas koristi 350 različitih institucija javne uprave. Ovaj sistem omogućava državnim službenicima da elektronski pristupe podacima građanina koji je došao da koristi usluge državne uprave ili lokal- ►►

Global Capability. Local Delivery.

STMG
CONSULTANCY
Built Asset Consultancy

STMG Consultancy is a specialist property and construction consultancy and a recognized leader in construction management in Serbia and the Balkan region. Our experience and deep knowledge of the local market ensures delivery of premium consultancy services, utilizing international standards compliant with local requirements. At STMG, we always go the extra mile to ensure our clients receive premium services, inovative and efficient solutions and added value to their project. This is what makes us a trusted and reliable partner.

www.stmgconsultancy.com

ne samouprave. Ušteda vremena i novca koje nam donosi upotreba informacionih tehnologija je velika. Uvođenjem eZUP-a u prvoj godini, građanima je uštedeno 500.000 sati čekanja na šalterima, dok je država uštedela oko 20 miliona dinara na štampanju i izdavanju papira.

► **Iako su ovi zakoni doneti, nedostaju podzakonski akti. Kada ih možemo očekivati?**

– Srbija je donošenjem Zakona o elektronskom poslovanju u oktobru 2017. i Zakona o elektronskoj upravi u aprilu 2018. otklonila sve prepreke za brži razvoj eUprave i u potpunosti obezbedila zakonsku regulativu za potpunu digitalnu transformaciju državne uprave i lokalne samouprave. Čitav set podzakonskih akata koji će definisati infrastrukturu elektronske uprave (Državni data centar, Državni Cloud, korišćenje informaciono-komunikacione mreže elektronske uprave) i obavezu elektronskog upravnog postupanja državnih organa, biće doneti u oktobru mesecu.

► **Iako e-commerce napreduje vrtoglavom brzinom, ipak po mišljenju investitora, u ovom delu još ima prepreka. Koje od njih mogu biti otklonjene a u vašem su delokrugu rada?**

– Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu omogućila je svim korisnicima nacionalnog Portal eUprava da administrativne takse za sve usluge dostupne na Portalu mogu da plate elektronski. Dostupno je plaćanje nacionalnom Dina platnom karticom, Master, Maestrom ili Viza platnom karticom svih banaka koje posluju na tržištu Srbije, kao i elektronskim novcem. Građani mogu usluge na portalu e-Uprave da plate i integrisanim elektronskim bankarstvom – to je prvi put da je ovaj vid elektronskog plaćanja omogućen na internet portalima u Srbiji. Poziv bankama da omoguće postojeće ili zajednički sa Kancelarijom razviju nove modele elektronskih plaćanja je stalno otvoren. Takođe snažno podržavamo i inicijativu NBS za uvođenje instant plaćanja, koja kreću od oktobra i verujem da će ovo značajno poboljšati uslove za dalji razvoj e-commerce u Srbiji.

► **Kako će uvođenje e- inspektora promeniti način funkcionisanja inspektorskih službi?**

– Reforma inspekcijaskog nadzora u Republici Srbiji podrazumeva obezbeđivanje bolje zaštite javnog interesa uz

smanjenje administrativnih troškova inspekcijaskog nadzora i povećanje pravne sigurnosti subjekta inspekcijaskog nadzora. Uvođenje informacionog sistema e-inspektor obezbediće se: bolja koordinacija među inspekcijama, automatizacija i bolja efikasnost nadzora, standardizacija rada inspekcija, dostupnost podataka svim inspekcijama, a samim tim i smanjenje troškova za privredu. Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu potpisala je ugovor za

Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu potpisala je ugovor za implementaciju projekta e-inspektor, koji će omogućiti informatizaciju rada 41 inspekcijске službe

implementaciju projekta e-inspektor, koji će omogućiti informatizaciju rada 41 inspekcijске službe u Republici Srbiji do maja 2019. godine. Od jeseni prve četiri pilot inspekcije (Sanitarna inspekcija, Tržišna inspekcija, Inspektorat za rad i Upravni inspektorat) u kojima radi oko 700 inspektora, kreću u probni rad.

► **Koliko u razvoju e rešenja saradujete sa mladim inovativnim timovima? Kako se njihova znanja i inovativnost mogu iskoristiti u daljem razvoju e-uprave?**

– Srbija treba više da se oslanja na domaću pamet i kreativnost i da u zahtevan proces digitalizacije uključi fakultete, akademije i sve građane, a ne strane korporacije. Ponosan sam na sporazum koji imamo sa 5 istaknutih tehničkih fakulteta u Srbiji – Fakultet tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, Fakultet organizacionih nauka, Matematički fakultet i Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Beogradu. Lično smatram da je uključivanje visokoobrazovanih institucija od velike važnosti i da zajedno možemo da realizujemo inovativne projekte, da razmenimo naučna iskustva, ali isto tako i da uključimo mlade studente kroz programe prakse u rad Kancelarije. Takođe, u aprilu mesecu smo organi-

zovali prvi #CodeGovernment Hakaton, uz pomoć Kabineta predsednice Vlade RS i Inicijativom Digitalna Srbija sa ciljem izrade softverskog i konceptualnog rešenja kao dela Portala koje će olakšati komunikaciju građana sa javnom administracijom i omogućiti pristup elektronskim uslugama građanima i privredi na „klik“. Preko 50 mladih ljudi u 15 timova, nadmetali su se neprekidno 48 sati u Beogradu i Nišu, a nagradni fond za 3 pobednička tima iznosio je ukupno 7.500\$, koji je bio namenjen za kupovinu tehnike. Naravno, ne očekujem da ćemo rešiti sve probleme za 48 sati, ali saradnja privrede i države je od velikog značaja, jer samo zajedno možemo kreirati rešenja koja će biti za dobrobit svih građana. ■

Konkurencija nas je ojačala

Cilj AOFI je povećanje vrednosti izvoza domaćih kompanija, broja izvoznika, poboljšanje kvaliteta izvoznih proizvoda, unapređenje strukture srpskog izvoza, kao i jačanje pozicije preduzeća na postojećim, ali i izlazak na nova tržišta. Rezultat svega treba da ima smanjenje spoljnotrgovinskog deficita, jačanje platnog bilansa i stvaranje uslova za kontinuirani rast i razvoj srpske ekonomije

Agencija za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije (AOFI) je jedina izvozno kreditna agencija u regionu koja sa ulaskom konkurencije nije zabeležila pad osiguranog prometa, već naprotiv rast.

► Kako objašnjavate ovu činjenicu?

– AOFI je u svojih 13 godina poslovanja postao prepoznatljiv i pouzdan partner srpskim izvoznima posebno u delu osiguranja, što nam je sigurno u mnogome pomoglo da zadržimo svoju poziciju i pored promena koje su se desile u ovoj tržišnoj utakmici.

Ulazak konkurencije „naterao“ nas je da još kvalitetnije ostvarujemo svoj primarni cilj - povećanje izvoza srpske

privrede još kvalitetnijom ponudom svojih proizvoda i usluga. Moram da napomenem da je tržište osiguranja potraživanja u Republici Srbiji veoma malo i da ima veliki potencijal za kontinuirani rast! Sa druge strane, može

i treba da bude instrument za stvaranje konkurentne pozicije srpskih proizvoda na inotrižjima. Dolazak „velikih“ i renomiranih igrača pomoći će da se tržište osiguranja potraživanja brže razvija a samim tim i da se stvore uslovi za rast i razvoj srpske privrede u celini a i samog AOFI-ja.

► Projekat Godina preduzetništva u 2017. godini je prerastao u projekat Decenija preduzetništva.

Privrednicima su na raspolaganju više od 30 programa i više od 18 milijardi dinara iz budžeta. Koja je uloga AOFI u ovom projektu?

– S obzirom na to da Vlada Republike Srbije i Ministarstvo privrede razvoj privatnog preduzetništva i sektora malih i srednjih preduzeća

vidi kao jedan od prioritarnih ciljeva svoje ekonomske politike, tako je i AOFI svoje programe redefinisao i usmerio upravo na izvozno orijentisani deo ovog sektora privrede. To se i ogleda u promeni strukture

AOFI je u 2018. godini dodatno pospešio svoju ponudu međunarodnog faktoringa otvarajući srpskim izvoznima mogućnost da otkupljena potraživanja osiguraju i time dodatno relaksiraju svoj „cash flow“

DEJAN VUKOTIĆ

Direktor Agencije za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije

portfolija AOFI u kome sada dominiraju upravo ovakva preduzeća. Podrška AOFI se ogleda u kreditiranju pripreme izvoza, garantovanju i osiguranju kako izvoznih tako i „domaćih“ potraživanja a sve u cilju ostvarivanja kontinuiranog rasta ovih privrednih društava kroz osvajanje novih i jače pozicioniranje istih na već prisutnim inotrižjima.

► AOFI je pre dve godine poslovanje usmerio i na međunarodni faktoring. Kakve rezultate u ovoj oblasti beležite u Srbiji?

– Međunarodni faktoring je finansijski instrument koji, osim što učesnicima u poslu omogućuje efikasnije i kontinuirano poslovanje, može imati pozitivno dejstvo i na makro okruženje, tj. nacionalnu ekonomiju, posebno u post-kriznom periodu, kada je stabilnost finansijskog sektora više nego neophodna. Ovakvim instrumentom se najlakše mogu rešiti likvidnosni problemi sa kojim se srpski izvoznici trenutno susreću jer predstavlja novi „prostor“ u ograničenom finansijskom tržištu. Zbog svega navedenog, AOFI je deo svojih aktivnosti preusmerio na ovaj proizvod i rezultati u poslednje dve godine su izuzetno zadovoljavajući. ■

Potrebe naših članica nas obavezuju da stalno unapređujemo naš rad

ANA TOCI

Izvršna direktorka Saveta stranih investitora

Ponosni smo na sve što smo u poslednjih 15 godina uradili na otklanjanju prepreka u poslovanju ne samo za naše članice već i za domaće kompanije, međutim sedenja na lovorikama nema! Od 2002. kada je FIC osnovan, poslovna klima se značajno poboljšala, ali naša misija nije ostvarena

Misija Saveta stranih investitora je da aktivno promovise i razvija predvidljivu konkurentnu i održivu poslovnu klimu u Srbiji kroz otvoren dijalog sa državom i ostalim relevantnim akterima. U tom procesu, otkada je Savet osnovan pre 16 godina, organizacija se i značajno menjala, ali i ostala dosledna svojim principima.

„Kvalitet bilo koje osobe pa i organizacije i institucije je vezan za sposobnost i spremnost da se menjate. Isto važi i za poslovna udruženja“, kaže Ana Toci izvršna direktorka

FIC. „Kada je u pitanju FIC, jednostavan primer je činjenica da na svakih godinu ili dve unosimo određene promene u naš Statut jer želimo ne samo da se prilagodimo novoj realnosti, već da i idemo korak unapred. Ali ono što je najveća promena jeste podizanje angažmana članica i konstantan rast korišćenja usluga koje im nudimo.“

Broj radnih odbora FIC-a porastao je sa aktivnih tri, koliko ih je bilo 2007. godine, na 10 odbora, a u trenutku kada ovo izdanje bude u štampi biće ih 11. „To je veliki pomak i on se ne završava na brojevima. Portfolio se širio

zato što ima sve više i više tema kojima bi članice želele da se bave u okviru Saveta.“

Kada govorimo o sektorima u kojima članice posluju, pratimo promene na tržištu: sve ih je više iz auto industrije i dobavljačkih industrija koje su vezane za ovaj sektor, a raste i broj članica iz IT sektora. „Pridružile su nam se i kompanije iz zelene ekonomije što je jedna od grana čije vreme tek dolazi“, kaže Toci. „Ono što je ostalo nepromenjeno je opredeljenost naših članica da dugoročno posluju u Srbiji i otuda i dolazi njihova motivacija da aktivno rade na sistemskom menjanju i unapređenju poslovne klime u Srbiji.“

► Kako su rastući broj stranih investitora i konkurencija - uspon novih poslovnih udruženja - uticali na vašu ponudu članstvu?

– Učvrstili su one osobine koje su za nas ključne: nezavisnost i širenje znanja i najboljih praksi. Kompanijama nudimo bezbedno okruženje u okviru kojeg mogu slobodno da razmenjuju znanja, iskustva i najbolje prakse sa drugim stranim investitorima koji posluju u Srbiji. Ono što je ključno za biznis, kroz članstvo u FIC-u smanjujete rizik poslovanja jer imate uvek sveže informacije o

nadolazećim regulatornim promenama, kao i mogućnost da na njih utičete. Ali možda najvažnija specifičnost FIC-a je da je glas svake članice važan jer mi zastupamo samo zajedničke interese kompanija oko kojih postoji konsenzus.

Zahvaljujući svemu navedenom, FIC je prepoznat kao organizacija koju krasi visok kvalitet zasnovan na vrhunskoj regulatornoj ekspertizi koje naše članice imaju. Kao udruženje čijih više od 70% članica dolazi iz EU, a ostatak posluje na evropskom tržištu, imamo specifičnu poziciju kao snažan promoter ekonomske integracije Srbije u Evropu.

Govoreći o promenama, htela bi da pomenem i očekivani Zakon o lobiranju, koji je trenutno u skupštinskoj proceduri. Prvi nacrt ovog zakona je pretio da značajno uruši kvalitet javno-privatnog dijaloga i uslovi ga korišćenjem lobističkih usluga. Dobro je što je Ministarstvo pravde kroz temeljnu javnu raspravu značajno unapredilo finalni tekst zakona

i otvorilo prostor za nastavak dijaloga između privrede i države, bilo direktno ili kroz udruženja. Međutim, činjenica ostaje je da većina zemalja u svetu, ali i u EU, nema zakone o lobiranju već se protiv korupcije bori kroz razvijen sistem različitih zakonskih rešenja.

► Koliko su se efikasnim pokazali novi oblici dijaloga sa Vladom koje ste uveli u poslednje dve godine?

– Novine koje smo uveli imale su različite rezultate. „Dijalog za promene“ se pokazao kao vrlo efikasan mehanizam za prevazilaženje konkretnih barijera u poslovanju, ali i dobar format za razmenu informacija i jačanje razumevanja

između stranih investitora i države. Danas je „Dijalog za promene“ događaj visokog nivoa, zatvoren za javnost, sa ograničenim brojem učesnika. Svaki događaj je posvećen određenom segmentu poslovne klime i okuplja grupu direktora kompanija članica i nadležnog ministra. Poslednji takav sastanak je organizovan u maju ove godine sa ministrom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i kompanijama članicama FIC koje su najveći poslodavci. U takvom formatu možete na jedan vrlo otvoren način da razgovarate o tome kako

radno-pravnu regulativu modernizovati u skladu sa savremenim međunarodnim i evropskim standardima tako da omogućiti veći ekonomski rast, a istovremeno garantuje prava radnika. Sigurno ćemo nastaviti ovaj projekat, a naredna planirana tema su porezi.

S druge strane, prošle godine smo oformili Radnu grupu za sprovođenje preporuka iz Bele knjige čiji je idejni tvorac bio tadašnji premijer, a sadašnji predsednik Srbije Aleksandar Vučić. Svrha ovog tela je da omogućiti redovniji aktivni dijalog na najvišem nivou između Vlade i

FIC-a i podstakne brže unapređenje poslovne klime u Srbiji. Od januara prošle godine, kada je osnovana, ova Radna grupa je ostvarila ograničene uspehe i, nažalost, nije ostvarila svoj pun potencijal. U svakom slučaju, kroz ovaj ili neki drugi format, mi smo spremni da nastavimo aktivan dijalog sa Vladom u cilju jačanja konkurentnosti srpskog tržišta. ■

Transparentnost Zakona o lobiranju nam ne smeta jer je suština rada FIC-a borba protiv korupcije, odnosno zalaganje za traženje sistemskih rešenja koja po definiciji smanjuju diskreciona prava. Međutim, većina država pitanje korupcije ne rešava kroz Zakon o lobiranju

MARINKO UKROPINA

Generalni direktor, SGS Beograd, SGS Adriatica, SGS Slovenia & SGS Bosnia and Herzegovina

Razvoj zakonodavstva u vezi sa kvalitetom proizvoda je suštinski važan za uspostavljanje sistemskog pristupa u radu privrednih subjekata na tržištu jedne zemlje. Implementacijom zakona u ovoj oblasti i kroz insistiranje na njihovoj primeni, osigurava se dobrobit za stanovništvo i povećava poverenje krajnjih korisnika u kvalitet proizvoda koji kupuju i koriste. Navedeno je interes i samih proizvođača, jer za očekivati je da su kriterijumi za kvalitet proizvoda tačno definisani, iskomunicirani i da je uspostavljen validan proces za proveru njihove ispunjenosti, kaže Marinko Ukropina, generalni direktor, SGS Beograd.

► **Kako u kontinuitetu osigurati da zahtevani kvalitet proizvoda nema varijacije?**

– Pre svega, kroz uspostavljanje sistemskog pristupa u organizaciji koji organizacijama olakšava da ispunjavaju zahteve zakona, propisa i tehničkih standarda, sa tačno definisanim kriterijumima i metodama za proizvodni proces i primenu validiranih tehnika i tehnologija proizvodnje, uz stalno praćenje, usavršavanje i unapređenje.

Bez poštovanja standarda nema ulaska u globalne lance

SGS kao globalni lider, sve više ima zahteva za realizovanje provera koje pokreću velike globalne kompanije na lokacijama njihovih potencijanih isporučilaca ili već postojećih isporučilaca. Vrlo je važno da naše kompanije razumeju ovaj trend i da se na vreme pripreme za ove provere. Mi im u tome možemo pomoći

► **Koje usluge možete da ponudite stranim kompanijama koje uključuju domaća preduzeća u svoje value chains?**

– SGS kao globalni lider, ima sve više zahteva za realizovanje provera, koje pokreću velike globalne kompanije na lokacijama njihovih potencijanih ili već postojećih isporučilaca. Osnovni cilj je da se proveru stanje u tim organizacijama sa aspekta kvaliteta proizvoda, stanja poslovnog sistema, bezbednosti i zaštite zdravlja na radu, zaštite životne sredine, upravljanja bezbednošću informacijama itd.

Osnovni cilj ovih provera je težnja velikih kompanija da smanje svoje poslovne rizike iz eksternog konteksta ili da prepoznaju potencijalne prilike za dalji razvoj saradnje. Jednostavno rečeno, ko ne ispuni zahtevane kriterijume, neće ni potpisati ni ugovor o poslovnoj saradnji. Ovih zahteva je sve više i vrlo je važno da naše kompanije razumeju ovaj trend i

da se na vreme pripreme za ove provere.

► **U kojim oblastima sertifikacije Srbija treba da poboljša svoje performanse u skladu sa procesima evrointegracija?**

– Pre svega u oblasti zaštite životne sredine. Broj sertifikovanih organizacija prema standardu ISO 14001 (jedan od javno dostupnih parametara), uzimajući u obzir neke trendove iz zemalja sa prostora bivše Jugoslavije, nije mali. Ali, imajući u vidu da će se u procesu evrointegracija insistirati na potpunoj primeni zakonske regulative u ovoj oblasti

i na prevenciji zagađenja, smatramo da se ovoj oblasti mora posvetiti posebna pažnja.

Takođe, naši proizvođači industrijskih proizvoda, ukoliko imaju strateško opredeljenje da svoje proizvode plasiraju na tržište EU, treba da osiguraju da su ti proizvodi, pre svega, bezbedni za upotrebu, što se potvrđuje CE sertifikacijom. ■

SGS Beograd, kroz svoju SGS Akademiju i Centar kompetencija, može domaćim kompanijama da omogući da razumeju zahteve zainteresovanih strana i da pokrenu odgovarajuće akcije za njihovo ispunjavanje i poboljšavanje poslovanja

SVE ŠTO JE VAŽNO.

OSIGURANJE STABILNO I SNAŽNO.

- OSIGURANJE IMOVINE
- OSIGURANJE DOMAĆINSTVA
- OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

- OSIGURANJE LICA
- PUTNO OSIGURANJE
- PAKET 5+ I POMOĆ NA PUTU

Reforme se **isplate**

STEPHEN NDEGWA

Menadžer Svetske banke za Srbiju

Srbija je pokazala sposobnost da donosi teške odluke u reformama i imala je značajnu korist od tih reformi. Međutim, neophodno je da stalno obnavlja taj napor kako bi njeni rezultati bili čak i bolji. Ukoliko se sve reforme koje pogoduju tržištu osmisle, primene i održe, rezultat će biti brži privredni rast

Na koji način bi Srbija trebalo da nastavi sa reformama i koji prioriteti bi trebalo da budu ključni za zemlju? O ovim temama razgovarali smo sa Stivenom Ndegvom (Stephen Ndegwa), menadžerom Svetske banke za Srbiju.

► Istakli ste početkom ove godine da će brzina biti jedna od ključnih stavki na kojoj će Svetska banka insistirati tokom 2018. godine, kada je u pitanju poreska politika, privatizacija javnih preduzeća, privlačenje stranih investicija, ubrzanje ekonomskog rasta itd. Da li je Srbija spremna za ovakav tempo reformi?

U državnim preduzećima u kojima planira da zadrži vlasništvo, Vlada Srbije treba da se usredsredi na korporativno upravljanje, kvalitet usluga, adekvatan nadzor i mehanizme izveštavanja

– Srpske vlasti već duži vremenski period rade na svim ovim reformama. Dakle, ono o čemu mi ovde govorimo je njihov završetak ili bar njihovo privođenje kraju. Primera radi, proces pronalaženja rešenja za preostala državna preduzeća u

realnom i finansijskom sektoru počeo je još pre dve decenije. Sa druge strane, neke druge reforme zahtevaju prilagođavanje i fino podešavanje kako bi odrazile novonastalu realnost. Kao što znate, sve države – naročito rastuće ekonomije – obavile su odličan posao kada su poslovno okruženje učinile što povoljnijim. Srbija je postigla napredak na ovom polju, ali pošto se i drugi poboljšavaju, ona neprekidno mora

PODRŠKA

Svetska banka će pružiti podršku Vladi Srbije u unapređivanju poreske administracije, efikasnosti prikupljanja poreza i smanjenje tereta usklađivanja sa propisima za poreske obveznike

uvoditi novine kako bi još bolje funkcionisala. Ukoliko se sve reforme koje pogoduju tržištu osmisle, primene i održe, rezultat će biti brži privredni rast.

► **Možemo početi s činjenicom da je Srbiji potreban ekonomski rast od najmanje pet posto kako bi uhvatila priključak sa Evropskom unijom u razumnom vremenskom roku. Šta su preduслови za to? Koje politike treba prvo promeniti?**

– Ključna promena u razmišljanju i aktuelnim politikama je da se da prioritet privatnom sektoru. Glavna razlika između državnih i privatnih preduzeća je ta da preduzeća u državnom vlasništvu uglavnom nisu zainteresovana za rast (odnosno povećanje produktivnosti) kao apsolutni prioritet. Zapravo, ona mogu više brinuti o otvaranju novih radnih mesta, iako to ne moraju nužno biti najkvalitetniji poslovi. Ili bi mogla insistirati na nabavkama na domaćem tržištu, čak i u situaciji kada to nije najproduktivnije za samu državu. Ta preduzeća često troše više energije i lokalnih resursa nego njihova konkurencija iz privatnog sektora, te im efikasnost nije uvek prioritet. Pokretač privatnog sektora je gotovo isključivo profit, tako da se ove kompanije po automatizmu fokusiraju na povećanje produktivnosti i rast. U modernom svetu, poslovna konkurencija je često globalna, tako da one moraju biti u stanju da se takmiče na svetskom nivou. Ali da bi se ovo dogodilo, Srbija mora stvoriti okruženje u kome dominira vladavina prava; okruženje u kome su otklonjene administrativne barijere i infrastrukturna uska grla.

► **Koliko je realistično u ovom trenutku da prodamo 600 kompanija u državnom vlasništvu, od kojih su mnoge samo ljuštore?**

– Važno je imati na umu da preostale društvene kompanije uključuju različite vrste preduzeća

PROMENA

Ključna promena u razmišljanju i aktuelnim politikama je dati prioritet privatnom sektoru

koja zahtevaju različite pristupe. Zapravo, većina preostalih društvenih preduzeća su ona koja pružaju usluge, bilo velike komunalne usluge (npr. EPS, Srbijagas, Železnice itd.) ili komunalna preduzeća na lokalnu. U suštini, Vlada planira da zadrži vlasnički udeo

Prilikom kreiranja subvencija, trebalo bi da razmotri podsticanje investitora da više ulažu u lokalnu ekonomiju i olakšaju povezivanje domaćih kompanija sa regionalnim i međunarodnim lancima vrednosti

u ovim kompanijama, pa su ključna pitanja korporativno upravljanje, kvalitet usluge, odgovornost, adekvatan nadzor i mehanizmi izveštavanja. Onda, tu je i preostali deo nekadašnjeg portfelja Agencije za privatizaciju koji obuhvata više od 100 komercijalnih DP. Ova grupa uključuje nekoliko najproblematičnijih velikih kompanija, koje su generisale najveći deo fiskalnih troškova. U nekima od njih od

PRIORITET

Da bi sledeća generacija živela bolje, Srbija mora da održi ovaj reformski put, uključujući i odlučne korake u pridruživanju EU

nedavno primećujemo pozitivne promene, kao što je objavljivanje javnog tendera za RTB Bor ili odluka o pokretanju stečajnog postupka u Azotari. Nadamo se da će se sličan napredak ostvariti i kod drugih, te da će ovaj portfolio konačno biti rešen. Ubrzanje bi značajno doprinelo

porastu poverenja, da i ne pominjemo mogućnosti, kako za domaće tako i za strane investitore. Takođe treba pomenuti da Vlada zadržava manjinski udeo u mnogim drugim kompanijama, čijoj bi privatizaciji u suštini trebalo da teži.

► **Puno se govori o promeni politike subvencija za strana ulaganja. Po vašem mišljenju, kome bi one trebalo da budu namenjene i pod kojim uslovima?**

– U vreme kada su uvedene subvencije za investicije, Srbija je imala relativno malo stranih direktnih investicija (SDI) i visoku stopu nezaposlenosti, pa je primarni cilj bio privlačenje (bilo kakvog) investitora i stvaranje (bilo kakvih) radnih mesta. U tom smislu, one su bile delotvorne - nedavna analiza Banke pokazala je da subvencije doprinose otvaranju radnih ►►

mesta koja inače ne bi bila otvorena. Pored toga, Srbija je sada definitivno na mapi kao investiciona destinacija i zapravo je među najviše rangiranim zemljama u Evropi po pitanju radnih mesta otvorenih stranim investicijama po glavi stanovnika. Srbija je sada na potpuno drugom nivou. Možda je ovo odgovarajući trenutak za prilagođavanje politike promovisanja investicija. Prevedljivo, fokus bi zapravo trebalo da bude na unapređenju

ukupnog poslovnog okruženja, pošto je dobro poslovno okruženje „najjeftiniji“ i najodrživiji način privlačenja investitora. Uprkos poboljšanjima, određene prepreke za ulaganja (kao što su regulatorna opterećenja i transparentnost, efikasnost sudstva i pitanja zemljišnih prava) i dalje predstavljaju prepreku za investitore i preduzetnike u Srbiji. Drugo, prilikom razmatranja subvencija, trebalo bi obratiti pažnju ne samo na otvaranje novih radnih mesta već i na podsticanje investitora da više ulažu u lokalnu ekonomiju i olakšaju povezivanje domaćih kompanija sa regionalnim i međunarodnim lancima vrednosti. Ovo omogućava kvalitetnije poslove i veću mogućnost za rast u čitavoj privredi.

► **Da li je trenutno moguće smanjiti poreze za zdraviji deo privrede, kako to privrednici zahtevaju?**

– U poređenju sa drugim evropskim zemljama, čini se da Srbija ne predstavlja okruženje sa visokim poreskim nametima. Stope poreza na dohodak su relativno niske i postoji ograničen prostor za smanjenje poreza bez stvaranja fiskalnog deficita. Istovremeno, Srbija može učiniti više da poboljša svoju poresku administraciju smanjenjem troškova usaglašavanja i povećanjem predvidljivosti za poreske obveznike. Na taj način bi poboljšala poslovno okruženje i olakšala ekonomski rast. Takođe, bolja poreska uprava mogla bi pomoći da se proširi poreska osnovica koja bi stvorila fiskalni prostor za srednjoročno smanjenje poreskih stopa.

► **Koliko je Srbija spremna da odgovori na izazove klimatskih promena koje mogu imati snažan uticaj na smanjenje BDP?**

– Razaranje izazvano poplavama u maju 2014. godine, sa procenjenom štetom i gubicima od oko 1,7 milijardi evra (ili preko 4% BDP), u velikoj meri je delovalo kao opomena Srbiji da shvati koliko je ranjiva i nepripremljena kao država za prirodne katastrofe. Od tada, država je preduzela važne korake u rešavanju posledica klimatskih promena i rizika od prirodnih

katastrofa na sveobuhvatniji način. Međutim, privredni rast zemlje je i dalje osetljiv na katastrofe povezane sa klimatskim promenama. Postoji takođe naročita ranjivost poljoprivrednog sektora na klimatske promene, pri čemu su suše jedan od ključnih štetnih faktora. Uticaj na poljoprivredu bio je koban jer je ova privredna grana negativno uticala na rast BDP u 10 od 18 poslednjih godina. U narednom periodu biće potreban

značajan napor kako bi se povećala otpornost ovog sektora na negativne posledice klimatskih promena. Lokalni ekonomski rast ne zavisi samo od dobrog poslovnog okruženja, već u velikoj meri i od procenivanju rizika od katastrofa i pametnog planiranja kod klimatskih promena, za koje su još uvek neophodni vreme i resursi da bi bili uspostavljeni na lokalnom nivou.

► **U koje će projekte uložiti Svetska banka tokom ove i naredne godine i kako pomoći u otklanjanju nekih od nedostataka u sprovođenju reformi?**

– Svetska banka će pružiti podršku Vladi Srbije za poboljšanje poreske administracije, efikasnosti prikupljanja poreza i smanjenje tereta usklađivanja sa poreskim propisima za poreske obveznike. Svetska banka takođe ohrabruje Vladu da poboljša pristup, kvalitet i efikasnost odabranih administrativnih usluga e-uprave, te da ojača profitabilnost u poljoprivredi. Očekuje se da će ova ulaganja iznositi 150 miliona dolara. Naše partnerstvo se nastavlja i u opsežnom analitičkom radu koji za cilj ima olakšavanje donošenja odluka Vladi i savetodavni rad u ključnim oblastima reformi.

► **Kada bi bilo moguće da bar sledeća generacija u Srbiji živi bolje, šta bi ova generacija trebalo da žrtvuje; i koji sektor stanovništva će podneti najveći teret reformi?**

– Srbija je pokazala sposobnost da donosi teške odluke prilikom sprovođenja reformi i imala je izuzetnu korist od tih

reformi. Ovo postaje jasno kada se posmatraju rezultati fiskalne konsolidacije, ranija privatizacija ili javne investicije ili nivo direktnih stranih investicija ili mogućnost da se uzimaju krediti na međunarodnom nivou pod povoljnijim uslovima. Da bi sledeća generacija živela bolje, Srbija mora da održi ovaj reformski put, uključujući i odlučne korake u pridruživanju EU. Građani koji imaju poverenje u put reformi, transparentan pogled na neophodne kompromise i dele sveobuhvatnu korist od reformi, ključni su za ostvarivanje zajedničkog prosperiteta Srbije. ■

Da bi njena privreda bila konkurentna, Srbija mora stvoriti okruženje u kome dominira vladavina prava; okruženje u kome su rešena uska grla birokratije i infrastrukture

UŽIVAJTE ODGOVORNO!

Preostale izazove treba energično rešavati

SEBASTIAN SOSA

Stalni predstavnik MMF u Beogradu

Sa stabilnom makroekonomskom situacijom, porastom zaposlenosti i rastućom proizvodnjom na svojoj strani, Vlada Srbije ima odličnu priliku da odlučno reši osnovne slabosti koje ograničavaju proizvodni potencijal zemlje

Iako je 2015. godine složena ekonomska situacija sprečila srpsku Vladu da u potpunosti sprovede strukturne reforme, danas su okolnosti veoma drugačije. Poboljšana makroekonomska stabilnost i bolji

ukupni rezultati u poslovanju i zapošljavanju stvaraju povoljan ambijent za kreatore da odmah realizuju sveobuhvatni program strukturnih i institucionalnih reformi i uklone prepreke za snažniji rast privrede, kaže Sebastian Sosa, stalni predstavnik MMF u Beogradu.

► Koji su ključni prioriteti programa koji podržava Instrument za koordinaciju politika

(PCI) kada je u pitanju održavanje makroekonomske i finansijske stabilnosti?

– Program koji podržava PCI ima za cilj očuvanje i konsoli-

daciju postignute makroekonomske održivosti i finansijske stabilnosti. Na makroekonomskom planu ovo podrazu-

meva održavanje niske i stabilne inflacije, snažnu fiskalnu poziciju koja održava javni dug na jasnom putu opadanja, stabilnu spoljnu poziciju i dalje smanjenje nezaposlenosti. Prioriteti finansijskog sektora obuhvataju kontinuirano smanjenje nenaplativih kredita, dovršavanje reformi državnih finansijskih institucija i rešavanje uočenih slabosti unutar AML/CFT okvira. Međutim, glavni cilj programa je da unapredi ambi-

ciozan proces strukturnih i institucionalnih reformi kako bi podstakao brz i inkluzivan rast, otvaranje novih radnih mesta i poboljšanje životnog standarda.

Srbija treba da se usredsredi na rešavanje ključnih ograničenja koja limitiraju proizvodni kapacitet srpske privrede, nizak kapital po radniku, veliku strukturnu nezaposlenost, i nisku produktivnost

AMBICIJE

Osnovni cilj programa podržanog od strane PCI je unapređenje ambicioznog programa strukturnih i institucionalnih reformi kako bi se podstakao brz i inkluzivan rast i otvaranje novih radnih mesta

► Šta vidite kao glavne spoljne i unutrašnje rizike u postizanju tog cilja?

– Glavni spoljni rizici su potencijalni negativna preliivanja regionalnih dešavanja, pooštavanje međunarodnih finansijskih uslova za tržišta u razvoju i eskalacija tenzija u globalnoj trgovini. Unutrašnji rizici su moguće samozadovoljstvo ili otpor u sprovođenju strukturnih reformi ili održavanju fiskalne discipline, dok neuspeh u otklanjanju slabosti AML/CFT može ugroziti atraktivnost investicija.

► Kako ocenjujete period između dva programa? Kako je vlada iskristala svoje vreme da se pozabavi glavnim problemima u privredi?

– Na makroekonomskom i finansijskom planu politike su i dalje solidne. Konkretno, fiskalni rezultati u prvoj polovini godine i dalje su odlični, ukazujući na još jednu godinu suficita u 2018. Vlada je nastavila da traži rešenje za neka državna preduzeća koja su bila teret za budžet. Na primer, pokrenula je tender za privatizaciju MSK, tender za strateškog investitora u RTB Bor i pokrenula stečajni postupak u Azotari. Vlada takođe radi na uvođenju novog sistema plata u javnom sektoru i na merama za poboljšanje poslovnog okruženja, kao što je racionalizacija parafiskalnih nameta.

► U kojoj meri najavljeni rast penzija i državnih plata može uticati na ova dostignuća (fiskalna stabilnost itd)?

– Fiskalna pozicija je značajno ojačala u prethodne tri godine. Iako sada postoji prostor za povećanje plata u javnom sektoru i penzija, takva povećanja bi trebalo da budu razumna u smislu da ne ugroze teško ostvarenu fiskalnu održivost. Konkretno, izdaci za plate i penzije ne bi trebalo da počnu ponovo da se uvećavaju u procenta BDP. Ovo je u skladu sa izdašnjim povećanjima, imajući u

NEDOSTACI

Još uvek smo daleko od efektivnog i efikasnog javnog sektora u kome se zapošljavanje ii određivanje zarada sprovodi na osnovu potreba i veština

POBOLJŠANJA

Veći broj istraživanja ukazuje na značajan napredak u uslovima poslovanja, mada prepreke poput manjkavosti u pravosudnom sistemu i poreskoj administraciji još uvek postoje

vidu nominalne stope rasta BDP-a koji su projektovane u narednih nekoliko godina.

► Ponovo, Srbija je pred ambicioznim strukturnim i institucionalnim reformama. Ako one nisu ostvarene tokom prethodnog programa, zašto ste optimista da će to biti postignuto u naredne dve godine?

– U prethodnom programu započete su reforme potrebne za rešavanje strukturnih slabosti srpske privrede, premda sporim tempom. Zapošljavanje u javnoj upravi je racionalizovano, iako smo još uvek daleko od efektivnog i efikasnog javnog sektora u kome se zapošljavanje ii određivanje zarada sprovodi na osnovu potreba i veština. Fiskalni troškovi iz državnih preduzeća značajno su smanjeni, a bilo je i uspeha poput restrukturiranja Železnica i privatizacija Železare Smederevo i Galenike. Veći broj istraživanja ukazuje na značajan napredak u uslovima poslovanja, mada prepreke poput manjkavosti u pravosudnom sistemu i poreskoj administraciji još uvek postoje. Iako je napredak u strukturnim reformama bio neujednačen, rezultati programa su prevazišli sva očekivanja u smislu smanjenja velike makroekonomske neravnoteže i podsticanja ekonomskog rasta. Dostignuća su impresivna, s obzirom na složenu ekonomsku situaciju u

kojoj je Srbija bila na početku 2015. godine. Kontekst je sada veoma različit, sa stabilnom makroekonomskom situacijom i povećanjem zaposlenosti i proizvodnje. Ovo pruža izvanrednu priliku da se odlučno eliminišu osnovne slabosti koje ograničavaju proizvodni potencijal Srbije.

► Osim strukturnih reformi, koji su preduslovi za brz i inkluzivan rast?

– Održavanje makroekonomske i finansijske stabil- ►►

Iako zapažamo rast proizvodnje i zaposlenosti, još uvek ne vidimo povećanu produktivnost, što će biti od ključne važnosti za izgled Srbije za privredni rast

nosti, kao i politička stabilnost, su ključni preduslovi, ali nisu dovoljni. Da bi postigla brži i održiviji rast, Srbija mora u potpunosti da sprovede ambiciozni program strukturnih i institucionalnih reformi. Napori bi trebalo da se usredsrede na rešavanje ključnih ograničenja koja limitiraju proizvodni kapacitet srpske privrede - to jest, nizak kapital po radniku, veliku strukturnu nezaposlenost, i nisku produktivnost. Prioriteti politike uključuju mere za olakšavanje javnih i privatnih investicija, poboljšanje poslovne klime, smanjenje sive ekonomije i povećanje produktivnosti, uz istovremenu transformaciju ekonomije koja se previše oslanja na veliki i neefikasan javni sektor u potpunu tržišnu ekonomiju koju predvodi dinamični privatni sektor.

► **Kakav je stav MMF po pitanju trenutne politike subvencija, uglavnom stranim investitorima?**

– Subvencije i drugi podsticaji za ulaganje trebalo bi da budu odobravani na transparentan i predvidljiv način, kako bi se osigurali podjednaki uslovi konkurencije za sve potencijalne investitore. Od presudnog je značaja da se redovno ocenjuje njihova efikasnost u privlačenju inkrementalnih investicija - iznad i ispod nivoa koji bi se postigao kada ne bi bilo podsticaja. Kreatori politike treba da imaju u vidu da strani investitori obično baziraju svoju odluku da ulažu u zemlju na čitavom nizu faktora kao što su politička stabilnost, transparentni pravni i regulatorni sistem, adekvatna infrastruktura, kvalifikovana radna snaga, pri čemu su subvencije i drugi podsticaji obično daleko od toga da budu odlučujući faktor.

► **Mnoga od radnih mesta stvorenih u međuvremenu otvorena su bilo u sivoj ekonomiji bilo u granama sa niskom dodatom vrednošću, kao što su automobilska i tekstilna industrija. Šta vidite kao politiku koja doprinosi kreiranju kvalitetnih poslova?**

– Zaposlenost je rasla u prethodnih nekoliko godina, premda sa početnog niskog nivoa. I radna mesta jesu stvorena, uključujući i one u formalnom sektoru. Imajući to u vidu, strukturna nezaposlenost i dalje ostaje velika i potrebno je stvoriti više radnih mesta visokog kvaliteta. Da bi se ovi ciljevi postigli, Srbija mora povećati nivo investicija i pokrenuti rast produktivnosti, istovremeno poboljšavajući podsticaje na tržištu rada. Veće privatne investicije zahtevaju

poboljšanja u poslovnom okruženju, posebno u pogledu modernizacije poreske administracije, racionalizacije naknada i parafiskalnih nameta i osiguranja efikasnog, nezavisnog i predvidljivog pravosudnog sistema. Iako zapažamo rast proizvodnje i zaposlenosti, još uvek ne vidimo povećanu produktivnost, što će biti od ključne važnosti za izgled Srbije za privredni rast. Pravila za poboljšanje kvaliteta javne uprave i javnih usluga,

promovisanje inovacija i borba protiv sive ekonomije, stvorili bi okruženje koje pogoduje bržem rastu produktivnosti i kvalitetnim radnim mestima.

► **Kao što ste upozorili, ako se Srbija pridruži EU, ona se može suočiti sa odlivom mozгова kao Hrvatska, i stoga mora razmišljati o boljim plaćenim poslovima i poboljšanju životnog standarda. Kako se ovo odražava na javnu politiku?**

– Privreda Srbije se mora temeljno transformisati, kako bi bila spremna da se takmiči na jedinstvenom tržištu kada pristupi EU. Ovo uključuje jedinstveno tržište rada. Srbija mora nastaviti ka dinamičnoj ekonomiji zasnovanoj na veštinama i privatnom sektoru. U suprotnom rizikuje da se vrati u zavisnost od doznaka iz inostranstva, s obzirom na to da se dinamičnim radnicima sa marketabilnim veštinama odlaze za boljim mogućnostima u druge zemlje EU. Kako bi postigla ove ciljeve, Srbija mora odmah da sprovede sveobuhvatnu strukturnu i institucionalnu reformu koju sam opisao ranije.

► **Kakav je vaš stav po pitanju promena u poreskoj politici kao sredstvu za podsticanje privrednog rasta?**

– Mere poreske politike svakako mogu podstaći privredni rast i poboljšati poslovno okruženje, putem unapređivanja podsticaja za investiranje i zapošljavanje i smanjenja sive ekonomije. Konkretno, vidimo prostor za smanjenje poreza na zarade, naročito na nižim nivoima zarada. Takođe bi mogle biti od koristi izmene zakona o porezu na dobit pravnih lica, uključujući i pojednostavljivanje poreskih podsticaja i njihovu zamenu ciljanim ubrzanim smanjenjem vrednosti valute kako bi se podstakle investicije. Najzad, racionalizacija parafiskalnog opterećenja ukidanjem ili spajanjem nekih nameta bi takođe značila podršku preduzećima. ■

Srbija mora nastaviti ka dinamičnoj ekonomiji zasnovanoj na veštinama i privatnom sektoru. U suprotnom rizikuje da se vrati u zavisnost od doznaka iz inostranstva

Komunikacija u pokretu

Alma Quattro je srpska kompanija, vodeći provajder OOH oglašavanja u zemlji i deo švajcarske APG SGA grupacije

Finansijska stabilnost i sposobnost servisiranja sopstvenih obaveza su pokazatelji koji ulivaju poverenje našim klijentima, našoj matičnoj kući APG SGA Group, a predstavljaju izvor ponosa zaposlenima koji su do ovog uspeha popločali put tokom 24 godine, kaže za CORD Sanja Pešić, CEO Alma Quattro

► **Kao vodeći provajder najstarijeg oblika oglašavanja na domaćem tržištu i deo internacionalne grupacije, kako vidite budućnost OOH u odnosu na najnovije forme oglašavanja?**

– Kao i svaka kompanija koja uspešno posluje dug niz godina, svesni smo da je potrebno hitro koračati u duhu vremena i razumeti da se svet oko nas neprestano menja.

Iako smo u 2017. godini zabeležili rast profitne margine za 5,9% kao rezultat ekonomije obima i optimizacije procesa, krajem iste godine digitalizujemo svoju mrežu postavljanjem tehnološki savršenih LCD ekrana u pešačkoj zoni Beograda. Proširili smo ponudu i započeli novu eru u poslovanju koja našim klijentima omogućava ne samo vidljivost (koja je naša stručnost), već i visok stepen interaktivnosti

sa potrošačima preko emitovanja slike ili video zapisa u trajanju od 10 sekundi, na ekranu visoke rezolucije od 84 inča. Kombinaciju digitalnog i spoljnog oglašavanja karakteriše sintagma “u pokretu”, a digitalno pojačanje naše mreže znači kvalitetniju dvosmernu komunikaciju.

Od matične kompanije APG SGA Group smo dobili informacije da digitalne forme spoljnog oglašavanja sada precizno targetiraju i “silver surfere”, tj. korisnike od 50 + godina koji sve intenzivnije koriste mobilne tehnologije.

Kombinaciju digitalnog i spoljnog oglašavanja karakteriše sintagma “u pokretu”, a digitalno pojačanje naše mreže znači kvalitetniju dvosmernu komunikaciju

► **Bisnode je ove godine nagradio Alma Quattro prestižnim Zlatnim sertifikatom (Gold Creditworthiness Rating Excellence Certifikate AAA), koji poseduje samo 2,17% kompanija u Srbiji. Kako**

tumačite ovo priznanje?

– Naša posvećenost tokom 24 godine biva krunisana u pravo vreme, kao lep uvod u proslavu koju planiramo za 25 godina postojanja. Finansijska stabilnost i sposobnost servisiranja sopstvenih obaveza su pokazatelji koji ulivaju poverenje našim klijentima, našoj matičnoj kući APG SGA Group, a predstavljaju izvor ponosa zaposlenima koji su do ovog uspeha popločali

SANJA PEŠIĆ

CEO Alma Quattro

put tokom 24 godine. Zlatni sertifikat postaje svedočanstvo o tome da interna sloga dovodi do eksternog uspeha, a manifestuje se kroz aktivnosti poput kontrole troškova, inovacije u portfoliju usluga, tailor-made paketa za klijente i učešće u izgradnji infrastrukture zajednice u kojoj poslujemo. Sve ove aktivnosti, vođene ljubavlju zaposlenih, rezultirale su finansijskim uspehom.

► **Šta je vaš recept za uspeh na ovom tržištu gde ćete iduće godine obeležiti 25 godina rada i na koji način ćete to obeležiti?**

– Naša snaga leži u jakoj viziji svoje uloge na tržištu, a to je da omogućimo našim klijentima da “sijaju” uz kontinuirano jačanje svoje pozicije. Dobitnu kombinaciju našeg poslovanja čine švajcarski know how (APG SGA iz Ciriha), koji je neprocenjivi saveznik kod dugoročnog planiranja i kreiranja mindset-a, francuska inovativnost (JCDecaux, svetski broj 1 u OOH industriji) i srpska preduzimljivost i sposobnost improvizacije u otežanim uslovima. Kao lider u oblasti OOH-a, realizovali smo i različite kreativne ideje i rešenja uz korišćenje savremenih IT tehnologija u okruženje gde potrošači mogu da budu u neposrednoj interakciji sa brendovima. Posledica toga je rast tržišta, a i nas samih. Liderstvo kroz davanje zajednici, klijentima i zaposlenima je naša poslovna filozofija i u tom duhu ćemo proslaviti 25 godina postojanja. ■

Donosimo

Evropu na Balkan

DUBRAVKA NEGRE

Šef Regionalnog predstavništva Evropske investicione banke za Zapadni Balkan

Podrška razvoju infrastrukture u oblasti transporta, energetike, zdravstva, prosvete, pravosuđa, razvoja lokalnih zajednica kao i pristup dugoročnom finansiranju malim i srednjim preduzećima naši su osnovni ciljevi u regionu i Srbiji. Mi smo tu da ostanemo i onda kada zemlje regiona pristupe Evropskoj uniji

Kao banka Evropske unije, Evropska investiciona banka (EIB) želi da da svoj doprinos evrointegracijama u Srbiji i regionu kroz konkretne projekte usmerene ka unapređenju veza između ljudi i robe u zemljama Zapadnog Balkana i podstakne njihovu regionalnu saradnju i ekonomski razvoj, kaže Dubravka Negre šef Regionalnog predstavništva Evropske investicione banke za Zapadni Balkan.

Transportna povezanost je prepoznata kao jedan od osnovnih ciljeva zemalja regiona ali i Evropske unije jer ona doprinosi lakšoj razmeni roba i ljudi. „Jedinstveno tržište u kome ljudi i dobra slobodno cirkulišu jeste jedno od osnovnih načela Unije.

Vlada Srbije prepoznala je kao svoje prioritete unapređenje procesa javnih nabavki i upravljanja projektima i na njima se radi

Samim tim, projekti transportne i energetske povezanosti doprinose boljoj integraciji regiona kao i pripremi za punopravno članstvo. EIB aktivno učestvuje u Berlinском procesu i agendi povezivanja od 2014. godine“, kaže naša sagovornica.

► **Koje bi ste projekte koje trenutno finansirate posebno istakli kao one koji Srbiju približavaju postavljenom cilju – članstvu u EU?**

– Najznačajniji projekti za Srbiju u ovom momentu su završetak putnog Koridora 10 koji će spojiti Srbiju i Bugarsku, ali i Srbiju i Makedoniju. Takođe železničko povezivanje Srbije i Bugarske je

VREDNOSTI

Donosimo i zastupamo evropske vrednosti kao i regulative Evropske unije. Naši partneri mogu dosta toga da nauče od nas kao evropske institucije

jako važno, i radimo na modernizaciji rehabilitacije i elektrifikacije pruge između Niša i Dimetrovgrada zajedno sa našim partnerima u Infrastrukturi Železnice Srbije i Vladi Srbije. Projekat modernizacije kontrole leta koji će omogućiti savremene informacione sisteme Kontrolni leta Srbije i Crne Gore kao i modernu infrastrukturu u skladu sa zahtevima Evropske unije takođe je od velikog značaja, i taj ugovor, od 45 miliona evra, nedavno je potpisan u Beogradu u prisustvu predsednika Srbije Aleksandra Vučića, predsednika EIB-a Venera Hojera i predsednika Evropskog Saveta Donalda Tuska.

► Kako vi u kontekstu daljeg povezivanja Zapadnog Balkana i Srbije sa EU, i projekata koje finansirate gledate na domete EU Western Balkans Summit u Sofiji?

– Smatramo da je perspektiva kredibilnog proširenja potvrđena na nedavnom Samitu Evropske unije i Zapadnog Balkana u Sofiji. Mi kao institucija i finansijska poluga Evropske unije smo tu da strategiju proširenja aktivno podržimo kroz omogućavanje najpristupačnijeg finansiranja prioritarnih projekata kao i da olakšamo pristup bespovratnim sredstvima EU, što za pripremu, što za finansiranje projekata.

► Koliko je Berlinski proces doprineo oživljavanju tog procesa i šta konkretno za vaš portfolio znači isticanje u prvi plan povezivanja na samom Balkanu i šire u regionu?

– Regionalna saradnja predstavlja jednu od suštinskih vrednosti Evropske unije. EU, kakva je danas, nastala je zahvaljujući ekonomskoj saradnji između država nakon Drugog svetskog rata. Zbog svoje složene prošlosti, Zapadni Balkan treba da teži jačoj ekonomskoj saradnji, što će takođe pomoći zemljama tog regiona u procesu integracije u EU.

► Sada kada je Koridor 10 konačno blizu svom za-

IZAZOV

Srbija pati od nedostatka adekvatnih istraživačkih fondova i institucija za obuku kako bi pripremila radnu snagu za izazove sutrašnjice

U ovom trenutku, sa Vladom Srbije razmatramo projekat koji ima za cilj poboljšanje ICT infrastrukture u školama širom Srbije

vršetku, šta će biti vaši naredni prioriteti u oblasti jačanja transportne povezanosti?

– Nasi prioriteti su prioriteti naših partnera, dok god su ekonomski opravdani i u skladu sa ciljevima politike Evropske unije. Vlada Republike Srbije je izrazila želju da unapredi povezanost južnog dela Srbije preko Kosova sa

Albanijom. Skoro 10 miliona evra bespovratnih sredstava je izdvojeno iz fondova EU da bi se pomogla priprema tog važnog projekta.

► Koliko je EIB spremna i zainteresovana da podrži velike infrastrukturne projekte unutar zemlje kao što je izgradnja metroa ili obaveze Srbije koje će proisteći iz primene poglavlja 27?

– Podrška projektima zaštite životne sredine je nas prioritet kako u EU tako i u zemljama koje pregovaraju za članstvo. Potrebe u ovom sektoru u Srbiji su ogromne, kako u vodosnabdevanju i prečišćavanju vode, tako i u upravljanju otpadom. Nadamo se da će Srbija uskoro moći i da otvori pregovore vezane za ovo poglavlje koje je jedno od najzahtevnijih u ovom momentu. Već smo počeli procenu projekta koji ima za cilj da poboljša snabdevanje i prečišćavanje vode u velikom broju opština širom

Srbije, ali i učestvujemo i u tehničkoj pripremi projekta velikog prečišćivača vode u Novom Sadu.

Sto se metroa tiče, EIB je svojevremeno finansirao londonski i atinski metro, ali i mnoge druge širom Evrope. Očekujemo završetak studija opravdanosti i svakako smo spremni da razmotrimo ovaj značajan projekat za grad Beograd ukoliko to od nas zatraže naši partneri iz Vlade Srbije i Grada Beograda.

► Šta je za Srbiju neophodno da učini u reformskom smislu da bi mogla da još bolje apsorbuje investicije u velike infrastrukturne projekte?

– Adekvatna tehnička priprema projekata je ključna, ali u strateškom smislu i prioritizacija projekata. Implementacija je izuzetno važna, i za to su potrebni kvalitetni ►►

ljudski resursi koji često oskudevaju u javnom sektoru. Procese javnih nabavki treba unaprediti kao i procese upravljanja projektima. Mislim da su to prepoznati prioriteta i da se na njima radi.

► **Kako izgleda proces određivanja prioriteta finansiranja EIB i koliko je u tom procesu za vas važna razmena mišljenja sa predstavnicima investitorske zajednice koja podstiču EU integracije Srbije kao što je to na primer FIC?**

– Naše prioritete određuju naši partneri u zemljama u regionu ali i strategija Evropske unije. Međutim, razmena mišljenja sa predstavnicima investitorske zajednice kao što je FIC je veoma važna, pre svega zbog daljeg uskladjivanja regulativa sa načelima Unije.

► **Koliki deo vašeg portfolija je usmeren na ulaganje u inovacije i kako u tom kontekstu ocenjujete potencijale Srbije da usmeri svoju privredu ka granama sa višom dodatnom vrednošću?**

– Veoma je važno podržati preduzetnike, naučnike i istraživače kako bi ekonomije postale konkurentnije, a mi pomažemo tim procesima. Na primer, EIB je zajedno sa drugim partnerima i Vladom Srbije finansirala završetak Naučno-tehnološkog parka Zvezdara u Beogradu, u kome danas posluju desetina inovativnih kompanija i stotine inženjera. Mi pomažemo završetak izgradnje sličnog tehnološkog parka u Novom Sadu kao i u Nišu. To će omogućiti ovim univerzitetkim gradovima da pomognu u promovisanju istraživanja i pružanju bolje infrastrukture za mlade naučnike. Potrebno je ojačati veze između nauke i ekonomije, a odličan primer za to je Institut Biosense u Novom Sadu, koji je podržan kroz Program Horizont 2020, uz finansiranje EIB-a za infrastrukturu.

Pored infrastrukture, u Srbiji, kao i u drugim zemljama Evrope, veoma je važno da kompanije dobiju potrebna sredstva za finansiranje inovacija i digitalizaciju - ne samo za istraživanje i razvoj, već i za usvajanje naprednih tehnologija i inovativnih praksi kako bi podigli nivo produktivnosti.

► **Koliko su visoko na vašoj listi prioriteta ulaganje u obrazovanje i digitalizaciju kao preduslove stvaranja kvalitetnih radnih mesta?**

– Srbija nastoji da modernizuje svoju privredu i učini je konkurentnijom. Dugogodišnja podrška inovacijama je jedan od neophodnih preduslova za ekonomiju zasnovanu na znanju. Naročito, ICT veštine su ključne za konkurentnost i otvaranje mogućnosti za nove poslove i zapošljavanje. Trend zapošljavanja u ovoj oblasti u Srbiji raste u poslednjih deset godina. Srbija, kao zemlje u regionu, pati od

nedostatka adekvatnih istraživačkih fondova i institucija za obuku kako bi pripremila radnu snagu za izazove sutrašnjice. U tom cilju, podrška razvoju obrazovnih ustanova je veoma važna. Mi učestvujemo u Srbiji kroz projekat za podršku za istraživanje i razvoj od 200 miliona evra, na primer u radovima na proširenju Elektrotehničkog fakulteta u Nišu, na Fakultetu organizacionih nauka u Beogradu, u Petnici ili Centru izvrsnosti u Kragujevcu, ali smo podržali u poslednjih deset godina i rehabilitaciju, modernizaciju i izgradnju desetina osnovnih i srednjih škola širom Srbije.

Ključ za bolje digitalno društvo je bolji pristup širokopoljnoj mreži, veći propusni opseg, veća brzina protoka kod kuće ili na mobilnoj platformi. Premošćavanje digitalnog jaza ostaje izazov. Iako se pristup mobilnim mrežama poboljšava, pristup fiksnoj širokopoljnoj infrastrukturi je i dalje daleko od prosečnog nivoa zemalja EU. EIB može da pomogne u proširenju fiksne širokopoljne infrastrukture, na primer, kao što smo već godinama radili u EU.

► **Vrlo često ističete da EIB ne donosi samo novac nego i evropske vrednosti. Koje bi ste projekte u tom kontekstu posebno istakli?**

– Svi projekti koje EIB finansira treba

da budu realizovani u skladu sa evropskim standardima bilo da se tiče javne nabavke, zaštite životne sredine, socijalnih standarda, transparentnosti procesa, dostupnosti informacija, ekonomske i tehničke opravdanosti, itd. Mi donosimo i zastupamo pre svega evropske vrednosti kao i regulative Evropske unije i partneri koji saradjuju sa nama mogu dosta toga da nauče kad su u pitanju procesi i procedure Evropske unije i nas, kao evropske institucije. Zato je saradnja sa našom institucijom važna za procese evropskih integracija, i mi osnažujemo kapacitete u javnoj administraciji kad se radi o implementaciji projekata u skladu sa evropskim standardima, koja je i te kako korisna zemljama koje su u procesu pregovora za članstvo u EU, kao što je Srbija. ■

FIC je pokazao da je važan partner za aktere u zemlji i Vladu Srbije jer ukazuje na nedostatke koje treba otkloniti ne bi li se olakšala tranzicija Srbije ka modernoj i razvijenoj ekonomiji

MFSI 16 – Zakupi

LeitnerLeitner je jedna od vodećih savetodavnih firmi u oblasti poreskog savetovanja i revizije u Centralnoj i Istočnoj Evropi, sve priznatija u Srbiji zbog profesionalnosti i visokokvalitetnih usluga koje pruža klijentima.

„Centralnoistočnu i Jugoistočnu Evropu vidimo kao domaće tržište i sve njihove lokalne poreske propise poznajemo do detalja. Interdisciplinarnu, prekograničnu saradnju svakodnevno sprovodimo u praksi. Naši stručnjaci su posvećeni nalaženju održivih rešenja za sva vaša poreska, revizorska i finansijska savetodavna pitanja.”

Sprovođenje novog standarda MSFI 16 Lizing (u daljem tekstu: MSFI 16) imaće značajan uticaj na finansijske izveštaje zakupca, dok će mnogi aspekti finansijskih izveštaja zakupodavca ostati isti. Novi standard primenjuje se na godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine, s tim što je dozvoljena ranija primena (pod uslovom da se primenjuje i MSFI 15), a zamenjuje trenutno važeći standard MRS 17 Lizing (u daljem tekstu: MRS 17).

Cilj standarda MSFI 16 je pružanje informacija koje (a) verno predstavljaju transakcije zakupa i (b) korisnicima finansijskih izveštaja pružaju osnovu za procenu iznosa, vremenskog rasporeda i neizvesnosti novčanih tokova koje proističu iz zakupa. Zakupac treba da bude u mogućnosti da u bilansu stanja prizna sredstva i obaveze proistekle iz zakupa.

Da bi se gore navedeno postiglo, MSFI 16 uvodi računovodstveni model s jednim zakupcem i zahteva da zakupac prizna sredstva i obaveze za sve zakupe kod kojih je period zakupa duži od

12 meseci, osim ako sredstvo ima zanemarljivu vrednost. Ovo za posledicu ima eliminisanje razlike između računovodstvenog tretmana finansijskog i operativnog lizinga. Umesto troška operativnog zakupa, zakupac priznaje trošak amortizacije vezan za pravo korišćenja i trošak kamate po osnovu obaveze za zakup. Amortizacija bi trebalo najčešće da se računa prema pravolinijskoj metodi. U izveštaju o novčanim tokovima, zakupac razdvaja ukupan iznos uplaćen na ime glavnice (predstavljen u finansijskim aktivnostima) od kamate (predstavljene ili u okviru operativnih ili u okviru finansijskih aktivnosti) u skladu s MRS 7.

Plaćanja za operativni zakup u okviru MRS 17 predstavljaju se u okviru operativnih troškova, dok se po modelu prava na korišćenje troškovi amortizacije i kamate priznaju odvojeno, što ima pozitivan uticaj na EBITDA. Efekti na bilans stanja

obuhvataće i povećanje vrednosti sredstava pod zakupom i finansijskih obaveza, a na novčani tok će uticati povećanje gotovog novca iz operativnih i finansijskih aktivnosti.

Početno priznavanje sredstva s pravom na korišćenje i obaveze iz zakupa zasniva se na trenutnoj vrednosti otplata zakupa prilagođenoj za podsticaje i pretplate zakupa, kao i početnim direktnim troškovima i proceni troškova popravke, uklanjanja i demontiranja. Sadašnja vrednost se izračunava primenom kamatne stope zakupa ili alternativno, inkrementalne kamatne stope. Važno je istaći da priznavanje obaveza iz zakupa treba da uključi procenu perioda zakupa i njegovu ponovnu procenu ako dođe do značajne promene okolnosti. Komponente zakupa treba razdvojiti od komponenata koje se ne odnose na zakup, osim u slučaju da subjekat

Na neke industrije MFSI 16 će značajno uticati, npr. na maloprodaju, telekomunikacije, transport i logistiku, rudarstvo, naftnu i gasnu industriju, ali i na osiguranje i bankarstvo

JELENA KNEŽEVIĆ

Ovlašćeni revizor, ovlašćeni revizor, generalni direktor, LeitnerLeitner

leitnerleitner
tax audit advisory

Sprovođenje novog standarda MSFI 16 Lizing imaće značajan uticaj na finansijske izveštaje zakupca, dok će mnogi aspekti finansijskih izveštaja zakupodavca ostati isti

tretira ceo ugovor kao zakup, što novi standard dozvoljava, kao praktično rešenje.

Da bi se smanjili troškovi i složenost sprovođenja MSFI 16, novi standard se ne odnosi na sredstva male vrednosti i kratkoročne zakupe.

Na neke industrije MSFI 16 će značajno uticati, npr. na maloprodaju, telekomunikacije, transport i logistiku, rudarstvo, naftnu i gasnu industriju, ali i na osiguranje i bankarstvo. Troškovi sprovođenja mogli bi biti značajni, naročito ako kompanija nema sopstveni informacioni sistem za zakup. ■

MLADEN PETKOVIĆ

Direktor "Krušik" AD Valjevo

U poslednjih pet godina "Krušik" ostvaruje sve bolje rezultate u poslovanju i ni ova godina u tome neće biti izuzetak. O kakvom uspehu je reč, najbolje govori podatak da je u 2017. godini "Krušik" postigao najbolje rezultate u svojoj 79 godina dugoj istoriji. Ostvaren je prihod od oko 100mil USD i dobit od oko milijardu dinara. "Krušik" je pretežni izvoznik sa 90% proizvodnje koja svoje kupce ima u više od 70 zemalja sveta, od kojih su najveći u SAD, na Bliskom istoku i u Africi

Nastavljamo sa dobrim rezultatima

Treba reći da je u poslednjih pet godina ova kompanija rasla po prosečnoj godišnjoj stopi rasta prihoda od 80%. Tako su u 2017. godini ostvareni prihodi veći za 8,7 puta od onih koji su ostvareni 2013. godine kada je zabeležen i gubitak od milijardu dinara. Ove godine "Krušik" očekuje još bolje rezultate.

Istovremeno, kompanija je uspela da se izbori sa nasleđenim minusom i otvori nova radna mesta. Od 2014. godine do sredine 2018. godine "Krušik" je zaposlio 1700 novih radnika.

Fabrika je danas u izvozu oružja globalni igrač sposoban da, po efikasnosti i konkretnosti, parira brojnim međunarodnim konkurentima pa je tako već početkom ove godine imala ugovorenih poslova u vrednosti od 240 miliona USD.

"Zadovoljan sam potražnjom za našim proizvodima", kaže direktor Krušika Mladen Petković, sa kojim smo razgovarali o planovima fabrike u narednom periodu. "Krušik konstantno radi na modernizaciji postojećih proizvoda a značajna sredstva ulaže i u razvijanje novih proizvoda zasnovanih na novim tehnologijama".

Jedan od važnih događaja u poslovanju firme bilo je uspostavljanje serijske proizvodnje sredstava iz raketnog programa. Ovaj program je dodatno doprineo jačanju pozicije "Krušika" na svetskom tržištu. "Ne mogu da se žalim. Naši kapaciteti su u potpunosti uposljeni sve do 2020. godine" kaže Petković.

► **Kako je koncipiran program proizvodnje "Krušika"?**

Pored minobacačkog programa po kojem smo do sada bili poznati, sve smo prisutniji u novom raketnom programu koji nam je doneo osveženje asortimana i poboljšao nam izvoznju poziciju

– Za nas je najvažniji vojni program jer smo mi prvenstveno vojna fabrika. Istovremeno taj program je i profitabilniji od civilnog i u njegovo proširenje i modernizaciju srazmerno više ulažemo. Nasuprot tome, civilni program je deo tradicije, donosi nam određene

nu dobit ali što je daleko važnije, doprinosi našoj diversifikaciji I pokazuje nam da smo kao fabrika spremni I sposobni da se bavimo različitim proizvodnim segmentima. Moram da kažem da I u slučaju jednog I u slučaju drugog programa pažljivo istražujemo potrebe tržišta, analiziramo poslovne rezultate I svetska kretanja I na bazi takvih, kompletnih informacija, donosimo odluke o dugoročnim planovima. Na sreću, u mom timu su zaista izuzetno stručni, posvećeni i odgovorni eksperti, odlični poznavaoi industrije, sposobni da anticipiraju tržišna kretanja I ukažu nam na buduće pravce delovanja.

► **Koliko se vojna industrija povinuje zahtevima tržišta I koliko je fleksibilna?**

– Između civilnog i vojnog sektora nema razlike u smislu poštovanja i praćenja zahteva tržišta. Istovremeno, vojna industrija ima i svoje specifičnosti jer zahteva relativno duže cikluse investiranja i uvođenja novih proizvoda. Daću vam jedna primer: Mi smo 2014. godine započeli adaptaciju i rekonstrukciju postojećih kapaciteta i izgradnju novih proizvodnih pogona gotovo od nule, budući da je fabrika teško stradala u Nato bombardovanju 1999. godine. Uložili smo 9, 4 miliona evra u izgradnju pogona za proizvodnju komora raketnih motora, što je osnova našeg raketnog programa. Istovremeno, investirali smo još 10 miliona eura u završetak prve faze izgradnje pogona za izradu kapisli za potrebe Odbrambene industrije Srbije. Ovo je bio izuzetno važan projekat jer je time supstituisan uvoz ovog proizvoda. U 2018. godini otpočeli smo novi investicioni ciklus vredan 30 mil USD.

► **Koliko "Krušik" ulaže u obrazovanje I usavršavanje svojih zaposlenih?**

– Kada imate ovako specifičnu proizvodnju kao što je naša, onda ste svesni da morate da pratite svetske trendove iz dana u dan.

To praktično znači da je edukacija deo naše svakodnevice. Istovremeno, potrebno vam je odlično upravljanje resursima. Mi smo, zahvaljujući dobrim rezultatima u poslednjih nekoliko godina otvorili više od 1700 novih radnih mesta što je veliki izazov. Tim pre jer mi zapošljavamo stručan kadar koji je uvek deficitaran. Najpotrebniji su nam inženjeri elektro i mašinske struke, operateri na CNC

naslednike starih majstora koji su u Krušiku proveli ceo svoj radni vek i I imaju dragocena znanja koja treba da prenesu novim generacijama.

► **Koliko vam je uvođenje dualnog obrazovanja pomoglo u pronalaženju novih kadrova?**

– Za nas je to zaista bila odlična vest. Za-

“Krušik” je jedan od najpoželjnijih poslodavaca u region a razlog tome nisu samo sigurni prihodi već pre svega dobri odnosi u kolektivu, mogućnost za usavršavanje i napredovanje i negovanje timskog duha u kompaniji

mašinama i drugi srodni profili. Na njihovoj profesionalizaciji, edukaciji i usavršavanju konstantno radimo. To I nije nikakvo čudo jer brzina tehnoloških promena u vojnoj industriji je ista ili veća nego u drugim oblastima.

Posebno smo usmereni na podmlađivanje kadra, naročito inženjerskog i majstorskog kadra. To nije lak posao. Potrebno je stvoriti

hvaljujući saradnji sa Tehničkom školom u Valjevu, koja u poslednjih 20 godina nije upisivala obrazovne profile metaloglodača ili strugara koji su nam potrebni, danas imamo Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji kojim je definisano izvođenje praktične nastave, I stipendiranje učenika. Za učenike I njihove roditelje je naravno najprivlačnija opcija mogućnost da njihova deca po završetku škole zasnuju radni odnos u „Krušiku“.

► **Koliko je danas poslovni ambijent naklonjen razvoju vojne industrije, od koje se u narednom period očekuje da postane još veći izvoznik?**

– Mi smo poslovnim ambijentom veoma zadovoljni. S druge strane na nama je kao menadžmentu da preuzmemo odgovornost za upravljanje kompanijom, za njen razvoj I plasman proizvoda na tržištu. To umesto nas neće I ne može uraditi neko drugi. ■

Lidl kao investitor

Dolazak prvog savremenog diskonta u Srbiju dugo je najavljivao, a još prošle godine je potvrđeno da će ove, 2018. godine, potrošači moći da kupuju u Lidl prodavnicama

Lidl ima ambiciozne planove za ulazak na tržište - na dan otvaranja sa radom će istovremeno početi između 10 i 20 prodavnica u više gradova širom Srbije, što je bio način početka operativnog poslovanja Lidla u gotovo svim zemljama. U skladu sa poslovnim planovima, Lidl u Srbiji najavljuje nastavak ekspanzije, tako da se širenje maloprodajne mreže može očekivati i u gradovima koji nisu obuhvaćeni prvim talasom otvaranja.

PRVA POTVRDA VAŽNOSTI INVESTICIJE – Logistički centar, angažovanje građevinske industrije i nova radna mesta

Snagu Lidla i značaj investicija ove kompanije u Srbiju, mogli smo da naslutimo prilikom otvaranja Logističkog centra u Novoj Pazovi, polovinom ove godine. U izgradnju modernog Logističkog centra koji u potpunosti podržava razvojne planove kompanije za snabdevanje svih budućih prodavnica, ali i Upravne zgrade koja se nalazi na istoj lokaciji, uloženo je 55 miliona evra. Pored sredstava uložениh u izgradnju, kompanija Lidl Srbija je domaću ekonomiju podržala i uključivanjem domaće građevinske industrije angažovanjem preko 50 domaćih podizvođača radova. Na projektu su angažovane domaće projektantske, nadzorne i izvođačke firme, sa preko 2.000 ljudi, koje su gradile prema Lidlovim internacionalnim standardima.

BRIGA O ZAPOSLENIMA

Osim zapošljavanja 180 ljudi u Logističkom centru, kompanija Lidl Srbija je na proleće ove godine raspisala konkurs i za 1.000 prodavaca širom zemlje, te sada broji 1.500 zaposlenih, među kojima su prodavci, zaposleni na korporativnim funkcijama, nabavljači, marketing eksperti, računovođe... Briga o zaposlenima, a posebno dobri uslovi rada i srdačna atmosfera, neke su od prednosti Lidla kao poslodavca, jer kako njeni predstavnici kažu, ulaganje u Srbiju ne posmatraju isključivo kroz investiciju koja se može izraziti u novcu, već naglašavaju da im je ulaganje u ljude od ključne važnosti.

U skladu sa jedinstvenim radnim procesima i odnosu prema poslu, dolasku Lidla u Srbiju prethodile su temeljne pripreme: svi zaposleni prošli su plaćene obuke u zemlji ili inostranstvu, što je bio slučaj i sa

zaposlenima u Logističkom centru i onima koji će raditi u prodavnicama.

DOBRI ZA ZAJEDNICU

Osim značajnim investicijama i jedinstvenim iskustvom kupovine, u svim zemljama u kojima posluje, Lidl društvu doprinosi i brigom o zajednici, što je plan i za Srbiju. U ovoj kompaniji se vode principom „Na putu prema sutra“, što se ogleda kroz ulaganje u očuvanje životne sredine, pomoć lokalnoj zajednici, brigu o proizvodima i proizvodnom procesu, zaposlenima i fer odnos sa partnerima. Takav Lidlov odnos dokazuje, između ostalog, i činjenica da je pomenuti Logistički centar u Novoj Pazovi nosilac *Leed Gold (Leadership in Energy and Environmental Design)* sertifikata koji garantuje

štednju energije, efikasnu upotrebu vode, smanjenje otpada kao i korišćenje održivih građevinskih materijala. Primera radi, ušteda energije na Logističkom centru u odnosu na standardne objekte ovog formata iznosi 32%.

Kompanija Lidl za Srbiju ima dugoročne planove, i kako kažu, sigurni su da će, kako potrošači, tako i svi njihovi partneri prepoznati da oni neguju odgovornost, transparentnost i fer odnos. Cilj kompanije je da kupcima u Srbiji ponudi jedinstveno iskustvo kupovine i najbolji odnos cene i kvaliteta, po čemu je Lidl prepoznat u svetu. ■

LIDL KAO INVESTITOR:

- Logistički centar i Upravna zgrada - 55 miliona evra
- Aktivno uključivanje domaće građevinske industrije
- Više od 1.500 zaposlenih
- Ulaganje u razvoj ljudi

Spremni za širenje

Inos Balkan je završio 2017. sa rekordnom prodajom, uprkos izazovima na tržištu i uspeo da održi stratešku poziciju naše grupe kompanija u Srbiji pa već planiramo širenje

NOS BALKAN je jedna od vodećih kompanija za reciklažu metala u Srbiji, a bavi se preradom crnih i obojenih otpadnih metala, kao i trgovinom njima, od 1951. godine.

► **Koliko se tržište reciklaže promenilo u prethodnim decenijama?**

- Na tržište reciklaže na lokalnom i međunarodnom nivou znatno je uticao veliki broj faktora. Liberalizacija srpskog tržišta devedesetih godina prošlog veka, uloga Kine kao globalnog proizvodnog giganta i zakonodavni okvir EU o reciklaži specijalnih tokova samo su neki od njih.

Srpsko tržište reciklaže privuklo je dobro poznate međunarodne organizacije, ali je bilo ozbiljno pogodeno investiranjem i dez-

investiranjem u sektoru proizvodnje čelika i metalurgije u zemlji.

► **Koliki su vaši godišnji kapaciteti i sa kojim tržištima saradujete?**

- Inos Balkan je završio 2017. sa rekordnom prodajom od 72.000 mt. Uprkos neocarinskim izvoznim nametima koji su uvedeni u maju 2017. godine i ukinuti u maju 2018. godine, uspeali smo da održimo stratešku poziciju naše grupe kompanija u Srbiji i već planiramo širenje.

Naše poslovanje u Srbiji opslužuje krajnje korisnike sekundarnih sirovina u Srbiji, Grčkoj, Poljskoj, Italiji i Bugarskoj u oblasti industrije. Solidne finansije, snažno upravljanje i visok kvalitet naših proizvoda će biti ključni faktori uspeha za sve naše buduće korake. ■

IOSIF VANGELATOS

Generalni direktor, Inos Balkan

Your Waste Management Partner

SINCE 1951

INOS Balkan is one of the leading metal recycling companies in Serbia, processing and trading ferrous and non-ferrous scrap metals, since 1951. It also offers a wide range of integrated waste management services.

INOS-BALKAN D.O.O.

www.inosbalkan.com

Unaprediti sistem inspeksijskog nadzora

DRAGAN PENEZIĆ

Predsednik Odbora za borbu protiv nedozvoljene trgovine Saveta stranih investitora (British American Tobacco SEE d.o.o)

Ključni problem u suzbijanju sive ekonomije je tretman prekršajnih i krivičnih prijava u oblasti nezakonite trgovine od strane tužilaštva i sudova, odnosno neefikasno procesuiranje i preterano blaga kaznena politika

Siva ekonomija negativno utiče na čitavo društvo, privredu kao i državni budžet, čime se stvaraju nejednaki uslovi poslovanja na tržištu i pogoršava ukupni investicioni ambijent.

Nemoguće je iskoreniti sivu ekonomiju i nedozvoljenu trgovinu primenom ad hoc mera, već se mora sistemski pristupiti rešavanju ovih problema. To podrazumeva strategiju koja obuhvata koordinisan rad državnih službi, kao i saradnju sa odgovornom privredom koja ima resurse, znanje i iskustva sa drugih tržišta.

Činjenica da je Vlada Srbije proglasila 2017. i 2018. godinama borbe protiv sive ekonomije je pozitivan faktor kojim je naglašen prioritetni karakter koji ova oblast ima za Srbiju.

Uglavnom dosledno sprovođenje Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije i Akcionog plana za njegovu realizaciju u proteklom periodu predstavljaju ozbiljan pomak ka sistematskom suzbijanju nezakonite trgovine.

Nezakonita trgovina većeg obima uključena je u krivična dela na koja se odnosi Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije, što će omogućiti odgovarajuću specijalizaciju nadležnih organa i u oblasti nezakonite trgovine.

Ključni problem je i dalje tretman prekršajnih i krivičnih prijava u oblasti nezakonite trgovine od strane tužilaštva i sudova, odnosno neefikasno procesuiranje i preterano blaga kaznena politika. Nedovoljno efikasna politika kažnjavanja obeshrabruje nadležne organe koji suzbijaju nezakonitu trgovinu na terenu, a

dotadno stimuliše prekršioce usled odsustva višeg nivoa rizika za bavljenje ovom vrstom nezakonitih aktivnosti.

Zakon o inspeksijskom nadzoru i dalje nije u punoj primeni jer još uvek nema usklađivanja sektorskih zakona sa krovnim zakonom, iako su predviđeni rokovi odavno probijeni. Ovo onemogućava da se iskoristi pun potencijal zakona za suzbijanje sive ekonomije.

Zbog svega navedenog, u narednom periodu je neophodno sveobuhvatno unapređenje sistema inspeksijskog nadzora, kao i niz operativnih mera, od usklađivanja broja inspektora u skladu sa utvrđenim potrebama i njihovog stručnog usavršavanja, koordinacije rada inspekcija i drugih državnih organa sa sudovima, obezbeđivanje nedostajuće opreme i sredstava za rad inspekcija, unapređenje koordinacije rada Uprave carina i

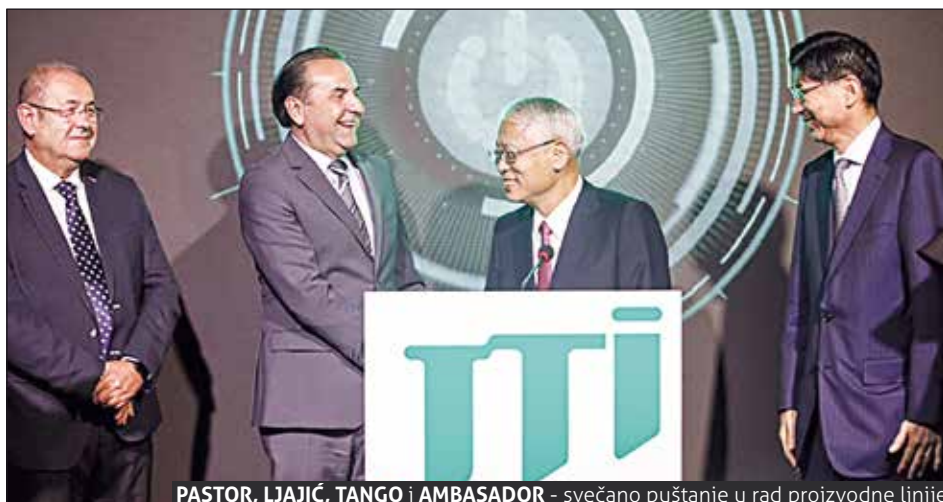
inspeksijskih organa i sl. Pored navedenog, neophodna je puna implementacija integrisane kontrole graničnih prelaza od strane svih nadležnih službi, a u cilju sprečavanja ilegalnog prelaska robe preko granice na teritoriju Srbije i njene dalje distribucije kroz sive tokove.

Odbor za borbu protiv nedozvoljene trgovine Saveta stranih investitora biće u narednom periodu maksimalno posvećen doslednoj primeni Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije, podržeci u efikasnoj saradnji predstavnika privrede sa organima države nadležnim za aktivnosti protiv nelegalne trgovine, kao i na stalnom podizanju svesti o značaju uloge svih činilaca u procesu iskorenjivanja sive ekonomije na nacionalnom i regionalnom nivou.

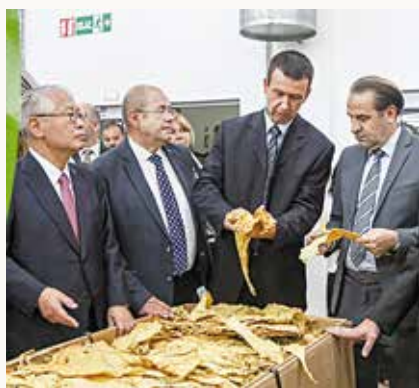
U narednom periodu maksimalno ćemo biti posvećeni doslednoj primeni Nacionalnog programa za suzbijanje sive ekonomije

JTI uložio 7 miliona dolara u proizvodnju u Senti

Uz novu liniju za pakovanje, u fabrici u Senti biće modernizovana mehanizacija a takođe će biti invacija u proizvodnom programu

PASTOR, LJAJIĆ, TANGO i AMBASADOR - svečano puštanje u rad proizvodne linije

Najveći japanski investitor u Srbiji, kompanija Japan Tobacco International (JTI) pokrenula je novu proizvodnu liniju u fabrici u Senti u okviru investicionog ciklusa vrednog 7 miliona dolara.

Novu liniju su svečano pustili u rad potpredsednik Vlade i ministar trgovine, turizma i telekomunikacija Rasim Ljajić, predsednik skupštine AP Vojvodine Ištvan Pastor, ambasador Japana u Republici Srbiji Nj.E. Ćunići Marujama, (Junichi Maruyama) kao i Jasutake Tango (Yasutake Tango), predsednik JT grupe koji je ovim povodom došao u posetu iz Japana.

Kompanija Japan Tobacco International (JTI) pokrenula je krajem avgusta novu proizvodnu liniju u fabrici u Senti, u okviru investicionog ciklusa u vrednosti 7 mil USD. Nova investicija JTI u Senti pored nove proizvodne linije za pakovanje uključuje i dodatnu modernizaciju mehanizacije u fabrici, kao i inovaciju proizvoda. Fabrika JTI u Senti najuspešnija od 27 fabrika koje

ta kompanija ima u svetu. Privatizacija Duvanske industrije Senta jedan od najuspešnijih primera privatizacije u Srbiji, jer je donela rast zaposlenosti, obima poslovanja i izvoza.

Prepoznajući značaj borbe protiv nelegalne trgovine duvanom zbog koje državna kasa godišnje ima štetu od 300 mil EUR, vlada Srbije ulaže napore da smanji obim sive ekonomije u ovoj industrijskoj grani. ■

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić primio je delegaciju kompanije JTI na čelu sa Jasutakeom Tangom, predsednikom JT Grupe. Tom prilikom, predsednik Vučić je zahvalio predstavnicima najvećeg japanskog investitora u Srbiji zbog pokretanja nove proizvodne linije u fabrici u Senti, što je odraz kontinuiranog razvoja poslovanja i modernizacije proizvodnje u našoj zemlji.

Jasutake Tango je zahvalio predsedniku na podršci i naporima usmerenim ka stvaranju stabilnog poslovnog okruženja i obećao da će dobar glas u Srbiji preneti potencijalnim novim japanskim investitorima.

IVANA MARAŠ

Advokat, Aleksić sa saradnicima

Aleksić sa saradnicima je jedna od advokatskih kancelarija sa najbržom stopom rasta u Srbiji. Njeni klijenti kreću se od finansijskih institucija, komercijalnih banaka i osiguravajućih kompanija, do velikih korporativnih i institucionalnih klijenata. Sa preko 197 pravnika i ekonomista, kancelarija svojim klijentima koji posluju u JIE pruža usluge 24 sata dnevno, 7 dana nedeljno

Nastojimo da odmah ispunimo potrebe naših klijenata

Aleksić sa saradnicima je svakako dobro poznata advokatska kancelarija. Razgovarali smo sa Ivanom Maraš, advokatkinjom, o uslugama koje Aleksić sa saradnicima nudi svojim poslovnim klijentima.

► Šta vi vidite kao prednosti vaše advokatske kancelarije?

– Aleksić sa saradnicima je jedna od advokatskih kancelarija sa najbržom stopom rasta u Srbiji. Za razliku od većine naših konkurenata kojima je sedište prvenstveno u Beogradu, naše je sedište u Novom Sadu, prestonici severnog regiona Srbije, smešteno u Vojvodini, najbogatijem i najaktivnijem regionu Srbije u pogledu direktnih stranih investicija. Naši klijenti kreću se od finansijskih institucija, komercijalnih banaka i osiguravajućih kompanija, do velikih korporativnih i institucionalnih klijenata.

Iako smo počeli sa radom pre više od 25 godina kao advokatska kancelarija za građansko pravo, sve veće interesovanje investitora u ovom regionu tokom proteklih 20 godina navelo nas je da se u potpunosti usmerimo na korporativno pravo i bankarstvo kao glavne oblasti rada. Od tada smo

razvili poslovanje sa preko 197 pravnika i ekonomista koji našim klijentima koji posluju u JIE pružaju usluge 24 sata dnevno, 7 dana nedeljno. Ove kapacitete smo razvili sa idejom da možemo odmah da ispunimo potrebe naših klijenata. Posvećeni smo

Veliko interesovanje investitora iz Kine, Japana, UAE, Turske i drugih zemalja stvara različite investicione trendove koje nastojimo da pokrijemo putem naših usluga

obuci i obrazovanju naših eksperata i razvili smo poseban mentorski program, pošto smatramo da je to ključni faktor razlike za naše klijente.

► Što se tiče konsultantskih usluga, šta najviše zbunjuje strane investitore?

– Strani investitori najviše dilema imaju u oblastima koje se odnose na javno-privatna partnerstva i koncesije, ulaganja u energetske i infrastrukturne objekte, postupak osnivanja i upravljanja kompanijama, spajanja i preuzimanja kompanija, nakon čega slede privatizacija velikih državnih preduzeća, poreski propisi i

carine, kao i optimizacija poreskih obaveza i smanjenje poreskih rizika itd.

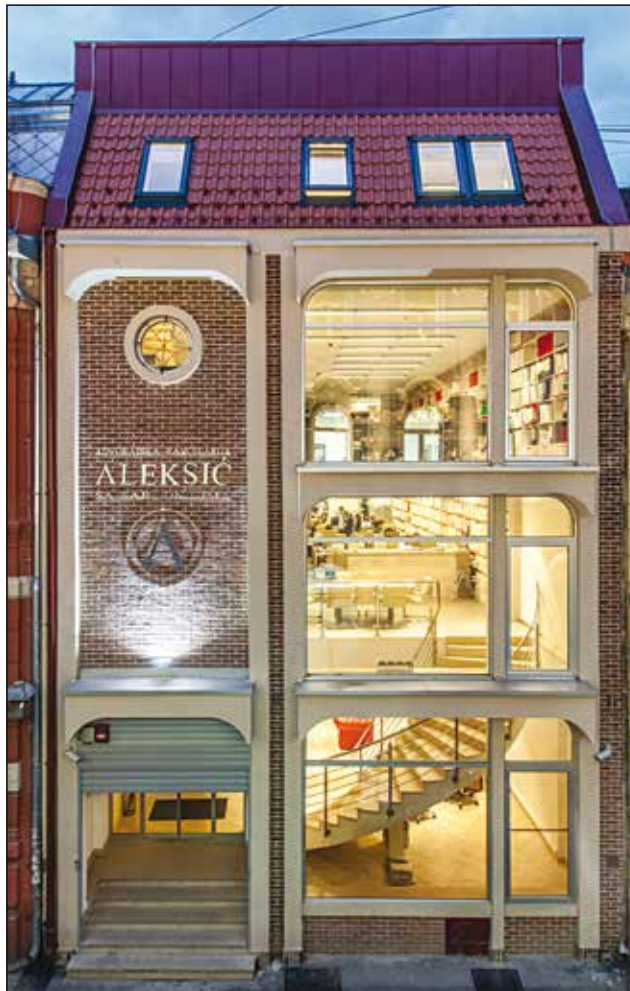
► **Po vašem mišljenju, zbog čega međunarodne kompanije biraju našu zemlju za ulaganja i za koje prakse smatrate da će se razvijati u narednih 12 meseci?**

– Brojne međunarodne kompanije biraju Srbiju, a naročito Vojvodinu, kao destinacije za ulaganja zbog nedavnih pozitivnih signala u smislu političke stabilnosti i unapređenja ekonomskog okruženja. Tokom proteklih godina došlo je do velikih državnih i stranih ulaganja u infrastrukturu i energetski sektor u Srbiji i JIE. Vlada Republike Srbije takođe je stavila naglasak na digitalizaciju kao jedan od svojih velikih ekonomskih razvojnih ciljeva tokom narednih godina, te očekujemo sve više investitora iz IT sektora. Veliko interesovanje investitora iz Kine, Japana, UAE, Turske i drugih zemalja takođe otvara različite investicione trendove koje nastojimo da pokrijemo putem naših usluga, u rasponu od proizvodnje, farmaceutike i finansijskih usluga, do poljoprivrede i ugostiteljstva.

Bankarski sektor u Srbiji trenutno prolazi kroz konsolidaciju, što znači da je tokom protekle godine došlo do velikih spajanja i preuzimanja. U tom smislu, naša praksa za oblasti bankarstva i finansija dobija sve više upita (provere pravnog i finansijskog poslovanja, NPL transakcije itd.) koja je bila, pored naše prakse za rešavanje sporova, među najkativnijim oblastima prakse tokom proteklih 12 meseci.

► **Koje su prednosti domaćih advokatskih kancelarija kada zastupaju strane kompanije, u poređenju sa međunarodnim advokatskim firmama koje takođe posluju ovde?**

– Strani pravници, odnosno "međunarodne advokatske firme" mogu da posluju u Srbiji u skladu sa uslovima utvrđenim domaćim Zakonom o advokaturi, nakon što se prethodno upišu u imenik advokata. Advokat stranog lica, upisan u upisnik A imenika advokata, ograničen je na pružanje usmenih i pisanih pravnih saveta i mišljenja koji se odnose na primenu zakona njegove zemlje porekla i međunarodnog prava. Advokat stranog lica upisan u upisnik B imenika advokata ravnopravan je sa uslugama domaćeg advokata,

Naši pravni timovi osposobljeni su da efikasno sprovode postupak naplate potraživanja velikih dužnika u složenim postupcima za stečaj, reorganizaciju i restrukturiranje

sa uslovom da tokom trogodišnjeg perioda od datuma upisa u Republici Srbiji može da radi isključivo sa domaćim advokatom. Pored navedenih administrativnih ograničenja, još jedna velika prednost domaćih advokatskih kancelarija koje zastupaju strane kompanije odražava se kroz to što su bolje upoznate sa propisima Republike Srbije, naročito praksom domaćih sudova i drugih državnih organa, uz značajno manje troškove zastupanja.

► **Šta Aleksić sa saradnicima nudi klijentima i na koji način ste pomogli klijentu?**

– Našim klijentima nudimo sveobuhvatne

pravne usluge u svim fazama njihovog poslovanja. Tokom proteklih godina radili smo na nizu NPL dogovora koji su zahtevali složen pristup ovoj vrsti transakcije, naročito u smislu postupaka naplate i prinudne naplate, što ostaje kao jedan od najvećih izazova za investitore na tržištu NPL u Srbiji. Sam postupak naplate potraživanja, kao i postupak prinudne naplate, a naročito stečajni postupak, izuzetno su specifični i složeni u Srbiji, i mi smo naše interne kapacitete i reputaciju izgradili na činjenici da efikasno možemo da opslužimo naše klijente u tom pogledu. Ovo se odražava i kroz uspešnu naplatu dospelih iznosa od strane banaka i drugih korporativnih klijenata. Naši pravni timovi osposobljeni su da efikasno sprovedu postupak naplate potraživanja velikih dužnika u složenim postupcima za stečaj, reorganizaciju i restrukturiranje.

► **Šta mislite da je najvažnije za klijente i gde vidite vašu firmu u budućnosti?**

– Dobro promišljeni saveti za poslovanje postali su obaveza u savremenoj pravnoj praksi. Morate zaista da razumete privrednu granu vašeg klijenta i njegov smer poslovanja kako biste im dali kvalitetne savete. Naš pristup je preventivan i proaktivan, što našim klijentima svakako nudi osećaj stabilnosti. To znači da nastojimo da predvidimo njihove pravne rizike i da odaberemo najefikasniji pravni put da bi naši klijenti ostvarili željene poslovne ciljeve.

Kao firma u tranzicionoj zemlji koja se priprema za članstvo u EU, svesni smo šta bi ta promena značila, kako u pogledu ekonomskog okruženja, tako i pravničke struke. Prema tome, gradimo naše interne kapacitete kako u smislu zahteva koje očekujemo da dobijamo od klijenata, tako i novih standarda koje će doneti evropske advokatske firme svojim ulaskom na ovo tržište nakon što Srbija postane članica. ■

Usaglašavanjem propisa do veće konkurentnosti

DRAGANA STIKIĆ

Predsednica Odbora za hranu i poljoprivredu Saveta stranih investitora (Nestlé Adriatic S d.o.o.)

Izmenama Zakona o bezbednosti hrane, trebalo bi otkloniti spoljnotrgovinske barijere i olakšati izvoz na evropsko tržište i tako povećati konkurentnost prehrambenog sektora

Poljoprivreda, a pre svega prehrambena industrija jesu razvojna šansa Srbije, i za očekivati je da je zakonodavstvo ove oblasti uređeno, kako bi se potencijal poljoprivrednog i prehrambenog sektora maksimalno iskoristio. Ipak, izmene i dopune Zakona o bezbednosti hrane, čekamo duži niz godina, pa možemo zaključiti da napredak tek možemo očekivati. Pored harmonizacije, važno je osigurati i jasnu primenu. Ministarstvo zdravlja je objavilo pravilnike iz oblasti nutritivnih i zdravstvenih izjava, aditiva, aroma i enzima. Ubrzo nakon objave pravilnika o izjavama, uočene su izvesne nelogičnosti, pa uskoro očekujemo izmene. Vodič koji je Ministarstvo poljoprivrede nedavno objavilo, kada je stupio na snagu Pravilnik o deklarisanju hrane, usaglašen sa evropskim, jedan je od načina za usaglašavanje primene i u praksi.

Od Srbije se, u okviru otvaranja Poglavlja XII, očekuje da dostavi Akcioni plan sa konkretnim rokovima, za prenošenje, sprovođenje i primenu pravnih tekovina EU iz oblasti bezbednosti hrane, veterinarske i fitosanitarne politike. Prema informacijama poznatim našem Odboru, to je planirano na jesen, i veoma se radujemo realizaciji akcionog plana.

Harmonizacija propisa je od velike važnosti za privredu. Osiguraće se veća bezbednost hrane, omogućiti otklanjanje spoljnotrgovinskih barijera i olakšati izvoz na evropsko tržište. Doprineće povećanju konkurentnosti prehrambenog sektora. Naravno da treba krenuti od Zakona o bezbednosti hrane, ot-

kloniti sve manjkavosti koje su se pokazale prethodnih godina, ali pre svega usaglasiti ga sa evropskim. Zakon o sredstvima za zaštitu bilja jedan je od prioritetnih, čime će se obezbediti uslovi za njihovu kontrolisanu upotrebu.

Podzakonski akti iz oblasti kontaminanata u hrani, farmakološki aktivnih supstanci u hrani životinjskog porekla, hrani za odojčad i malu decu, novoj hrani, hrani obogaćenoj nutrijentima, samo su neki koje bih izdvojila kao prioritete.

Veoma pozitivan primer je osnivanje Nacionalnog koordinacionog tela za olakšanje trgovine, u okviru kojeg je obrazovana Stručna radna grupa za poljoprivredu, sanitarne i fitosanitarne mere. Dobro je što je država prepoznala problem i uključila sve relevantne i zainteresovane strane da doprinesu rešavanju problema i pojednostavljenju administrativnih procedura. Kao član radne grupe, predstavljam Odbor za hranu i poljoprivredu. Uloga Saveta i

Usaglašavanje Zakona o sredstvima za zaštitu bilja jedno je od prioritetnih pitanja, jer će se time obezbediti uslovi za njihovu kontrolisanu upotrebu

našeg Odbora je da radnoj grupi predoči realnu problematiku sa kojom se proizvođači i uvoznici susreću kod spoljnotrgovinske razmene poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Sa druge strane, naša uloga je i da damo konkretne predloge i inicijative za primenljiva rešenja koja nisu opterećujuća za privredu više nego što je to potrebno, uz istovremeno obezbeđivanje visokog stepena zaštite stanovništva. Kod donošenja tehničkih propisa, članice svojim znanjem i iskustvom u konkretnim oblastima mogu dati značajan doprinos da njihovo donošenje i primena ne stvaraju nepotrebne trgovinske barijere.

Nastavak reformi preduslov otvaranja novih radnih mesta

MILENA JAKŠIĆ PAPAC

Predsednica Odbora za ljudske resurse Saveta stranih investitora
(Karanović & Nikolić o.a.d.)

Srbija ima velike potencijale na polju ljudskih resursa, ali joj nedostaje pravni okvir koji će podržati tu izuzetnost i doprineti da se potencijali ovog tržišta iskoriste u punoj meri

Rukovodeći se ciljevima Saveta usmerenim na poboljšanje celokupnog poslovnog ambijenta u Srbiji, Odbor za ljudske resurse aktivno prati i analizira pravni okvir u oblasti rada i zapošljavanja i daje svoje predloge za njegovo unapređenje. Kao tema koja je od izuzetnog značaja, kako za poslovnu zajednicu, tako i građane uopšte, ovo je jedan od ključnih prioriteta Saveta.

U dosadašnjem delovanju, Odbor za ljudske resurse postigao je veliki uspeh, a najvećim regulatornim napretkom smatra izmene Zakona o radu iz 2014. godine, koje su odgovorile na oko 65% preporuka iz „Bele knjige“.

Prostora za unapređenje, međutim, ima i dalje, a u prethodne tri godine došlo je do zastoja reformi. Svet na potpunosti razume osetljivost ove regulatorne oblasti ali smatra da Srbija treba da nastavi započetu reformu tržišta rada, kako bi povećala broj novih radnih mesta i konkurentnost na globalnom tržištu.

Prioritet na tom putu treba da ima modernizacija propisa, uvođenje digitalizacije i obezbeđivanje da svi učesnici na tržištu poštuju propise. Tako na primer, Zakon o radu i dalje sadrži nepopularna rešenja koja predviđaju veoma kompleksnu strukturu zarade, koja često otežava mogućnost projekcije troškova poslovanja i nameće niz administrativnih obaveza poslodavcima, bez stvaranja prave vrednosti za zaposlene. Predviđa mehanizam obračuna naknade zarade koji dovodi do apsurdnih rešenja da tokom odsustva sa rada

zaposleni dobiju veća primanja nego tokom perioda redovnog rada, pri čemu teret ovakvog zakonskog rešenja snose upravo kompanije koje imaju praksu isplate bonusa ili nagrađivanja zaposlenih na drugi način. Ovo zahteva hitnu izmenu propisa na način koji će ovakvu praksu poslodavaca podržati, umesto što je u postojećem rešenju destimuliše. Neophodne su i izmene propisa u pravcu usaglašavanja sa modernim procesima digitalizacije, pre svega kada je reč o evidencijama u oblasti rada, kao i uvođenju mogućnosti fleksibilnije, manje formalne komunikacije između poslodavaca i zaposlenih.

Okupljajući kompanije koje spadaju među najbolje poslodavce na našem tržištu, koji poštuju propise, uredno izmiruju sve svoje obaveze, nude odlične uslove rada i investiraju u svoje zaposlene, članice Saveta odlučno se zalažu protiv svih oblika sive ekonomije, koji stvaraju nejednake uslove poslovanja i narušavaju prava zaposlenih. Stoga insistiraju i na strogom nadzoru nad primenom zakona i stvaranju sistema efikasne inspekcije rada.

Članice Odbora su jedinstvene u stavu da Srbija ima velike potencijale na polju ljudskih resursa, ali da joj nedostaje pravni okvir koji će

podržati tu izuzetnost i doprineti da se potencijali ovog tržišta iskoriste u punoj meri.

Preduslov za otvaranje novih radnih mesta je stvaranje dobre i predvidljive poslovne klime i efikasnog administrativnog okvira u kome kompanije mogu da šire svoje poslovanje.

Zakon o radu predviđa veoma kompleksnu strukturu zarade, koja često otežava mogućnost projekcije troškova poslovanja i nameće niz administrativnih obaveza poslodavcima, bez stvaranja prave vrednosti za zaposlene

LJUBIŠA KUKURIĆ

Direktor predstavništva za Srbiju i Crnu Goru, Sandoz Pharmaceuticals dd.

Naša neskrivena namera je da postanemo ozbiljan partner Fondu zdravstvenog osiguranja i tako doprinesemo konkurentnosti i posledičnim uštedama sredstava. Naravno, za takav scenario morate da imate sagovornika u nadležnim institucijama koje, i pored naznaka ka bržem i odgovornijem poslovanju, ne čine dovoljno

Građani Srbije još sporo dolaze do lekova

Koristeći najsavremenije tehnologije, Sandoz je postao jedan od svetskih lidera u domenu farmaceutike, posebno u sektoru korišćenja proizvoda na bazi penicilina.

► Kako se uspeva na jednom od najkonkurentnijih oblasti svetskog tržišta?

– U prvom redu istrajnošću i kvalitetom, ali svakako i hrabrim odlukama kojih zaista nije bilo malo u nešto više od 130 godina dugoj istoriji Sandoza i čije rezultate ne baštini samo Sandoz već i dobar deo farmaceutске industrije. Naime, kompanija ima po mnogo čemu jedinstveno nasleđe uspešnih inovativnih projekata na farmaceutskoj sceni, koji joj sa pravom donose atribut vodeće generičke kuće i to u više terapijskih oblasti. Dovoljno bi bilo pomenuti da je prvi oralni penicilin sinetisan u našim laboratorijama još davne 1951. godine i da je Sandoz i danas jedini potpuno integrisani proizvođač penicilina u Evropi sa više od 70% učešća na dominantno generičkom tržištu antibiotika. Ne manje važno dostignuće na polju biotehnologije iz osamdesetih godina prošlog veka je proizvodnja prvog interferona-alfa - što je predstavljalo još jedan dokaz da je Sandoz daleko odmakao od uveliko prihvaćenih stereotipa, koji generičku industriju uglavnom predstavljaju kao replikante već postojećih produkata. Dodatno, lansiranje prvog biosimilarnog leka u Evropi, hormona rasta, 2006.

godine, samo je potvrdilo vizionarski pristup Sandoza u razumevanju terapijskih trendova i otvorilo put danas možda najvažnijem segmentu u savremenoj farmakoterapiji.

► Ističete da u ponudi proizvoda dodajete vrednost zdravstvenom sistemu različitim uslugama podrške i lekovima sa dodatom vrednošću. Šta biste izdvojili kao najinovativnije?

– Brojni su načini kojima gradimo reputaciju kuće koja vodi računa o sredini u kojoj posluje

Iako je udeo našeg učešća na tržištu Srbije u porastu, on i dalje zaostaje u odnos na evropske zemlje, onako kao što i tržište Srbije po svojoj razvijenosti u mnogome zaostaje za evropskim trendovima

i trudi se da svoju primarnu ulogu ispuni na zaista društveno koristan način. U prvom redu, to su aktivnosti na edukativnom planu koje svakim danom dobijaju sve više i više pristalica. Pokazalo se da dobro odabrane teme, koje su zaista u fokusu kako lekarskog tako i farmaceutskog esnafa, kao i mogućnost razmene iskustava učesnika seminara sa renomiranim predavačima iz gotovo svih oblasti, izazivaju nepodeljenu pažnju auditorijuma koja zapravo dokazuje da stručna javnost često nema sagovornika za brojne probleme

sa kojima se suočava, ali i da je zdravlje pacijenata i dalje neprikosnoveni razlog d'etre njene profesionalne egzistencije. Po našem mišljenju, ovako dobro percipirani stručni skupovi koje Sandoz organizuje, jesu i najbolji dokaz da učestale glasine o kompromitovanoj stručnoj javnosti jednostavno nisu tačne ili se to barem ne odnosi na one farmaceute i lekare sa kojima naša kompanija dolazi u kontakt.

Uz već poslovnično učešće Sandoza kao društveno odgovorne kompanije u brojnim aktivnostima koje doprinose boljem zdravlju građana Srbije i uz zavidan asortiman produkata koji svojim kvalitetom i tradicijom na najbolji način doprinose reputaciji kuće, ipak mislim da već opisanu "inovativnost" u načinu na koji gradimo odnose sa našim partnerima treba izdvojiti kao posebnost na koju smo jako ponosni i od koje nećemo lako odustati.

► U 2015. godini u svetu vaše proizvode koristilo je oko 520 miliona pacijenata. U kom procentu ste prisutni na srpskom tržištu i da li su vaši lekovi poslednje generacije dostupni našim ljudima?

– Naša kompanija jeste vodeća svetska generička kuća i ovako velika populacija pacijenata do kojih Sandozovi proizvodi stižu je nabolji indikator kako poverenja u produkte koje distribuiramo širom planete tako i ugleda kompanije izgrađenom na naporima da pomoć drugima postane primarni motiv naše socijalne angažovanosti.

Ciljevi Sandoza u Srbiji se ne razlikuju od globalnih i naša neskrivena namera je da postanemo ozbiljan partner Fondu zdravstvenog osiguranja i tako doprinesemo konkurentnosti i posledičnim uštedama sredstava koje generičku industriju s pravom svrstavamo u najveće generatore brzine i obima ulaska inovativne terapije na svako tržište, pa i ovo naše. Sa druge strane, da bi se taj jako efikasan krug zatvorio na najbolji mogući način svaki pad patenta inovativnog leka bi trebalo da bude spremno dočekan već prisutnim generičkim paralelama koje svaku dalju upotrebu skupih inovativnih produkata čini obsolentnom.

Naravno, za takav scenario morate imati sagovornika u nadležnim institucijama, koje

i pored naznaka ka brzem i odgovornijem poslovanju vidljivih u poslednje vreme još uvek u većini stvari ne doprinose stvaranju boljeg poslovnog okruženja, ali ni unapređenju javnog zdravlja građana Srbije. Ako nacionalni regulatorni standardi još nisu harmonizovani sa evropskim i ako Agencija za lekove i medicinska sredstva ne poštuje zakonske rokove za donošenje odluka za koje je nadležna, ako vam država i dalje tri puta utvrđuje cenu leka, ako se lekovi teško i sporo probijaju na listu koju refundira Republički fond zdravstvenog

tržišta i sporija dostupnost novih lekova među glavnim faktorima koji negativno utiču na zdravlje nacije i koji svoju refleksiju imaju u značajno većoj opštoj stopi smrtnosti i značajno kraćem životnom veku građana Srbije u odnosu na zemlje Evropske unije.

Iako je udeo našeg učešća na tržištu Srbije u porastu, on i dalje zaostaje za stepenom prisutnosti kompanije u većini evropskih zemalja, onako kao što i tržište Srbije po svojoj razvijenosti u mnogome zaostaje za evropskim trendovima. Dobro poznata izreka,

Sporija dostupnost novih lekova je među glavnim faktorima koji negativno utiču na zdravlje nacije i značajno utiču na stopu smrtnosti i kraći životni vek građana Srbije u odnosu na zemlje Evropske unije

osiguranja ili ako i dalje strepite od kursnih razlika koje preko noći mogu preokrenuti vaš poslovni rezultat, onda ne čudi podatak da su nedostatak kontinuirane snabdevenosti

da ono što uradite govori mnogo više o vama od onoga što kažete, bi morala da bude identičan credo kako farmaceutske industrije tako i resornog ministarstva da zajedničkim naporima učine više za dobrobit onih kojima je pomoć najpotrebnija. Ipak, siguran sam da su zaista jedinstvena pozicioniranost i svakako nesebična spremnost Sandoza da doprinese efikasnijem i pristupačnijem

lečenju uz očekivanu optimizaciju aktivnosti državnih institucija dovoljan zalog za bolju i izvesniju budućnost kakvu građani Srbije odavno zaslužuju. ■

Sa pravim partnerom do veće konkurentnosti

ĐORĐE POPOVIĆ

predsednik Odbora za infrastrukturu i industrijalizaciju Saveta stranih investitora (Petrikić & Partneri a.o.d. u saradnji sa CMS Reich-Rohrwig Hainz)

Javnom sektoru vrlo često nedostaju stručnost za samostalnu pripremu i sprovođenje projekata, što se može nadoknaditi daljim podsticanjem razvoja javno privatnih partnerstava

Ulaganje u infrastrukturu s pravom je i dalje je pri vrhu agende Vlade Republike Srbije, budući da je na tom polju još mnogo potrebno uraditi kako bi se podstakao privredni rast. Neki od ključnih sektora industrije u velikoj meri trpe zaostajanje kao rezultat nedostajuće, zastarele i neispravne infrastrukture. Neadekvatnost saobraćajne mreže ozbiljno ograničava povezanost proizvođača i potrošača sa regionalnim i globalnim tržištem, a neefikasnost u snabdevanju energijom ne samo da smanjuje proizvodne kapacitete već i podrija privlačnost zemlje za kapitalne investicije.

Rezultati postojećih napora države na unapređenju infrastrukture su vidljivi, ali neki od najvažnijih projekata još nisu završeni, kao što je to slučaj sa koridorom 10. Dodatno, bilo bi neophodno intenzivirati izgradnju stanica za punjenje električnih vozila na koridorima 10 i 11, kao i na bitnijim putnim pravcima širom zemlje, kako strateški i privredni značaj ovih puteva ne bi bio umanjen. Vidniji pomaci načinjeni su u sektoru avio-saobraćaja, gde je zahvaljujući dodeljenoj koncesiji za Aerodrom „Nikola Tesla“, osim prihoda za samu državu, razumno očekivati unapređenje poslovanja i porast broja putnika. Takođe, zaključen je i sporazum o finansiranju pruge Beograd- Budimpešta, planirana je dalja rekonstrukcija pruga, a usvojen je i novi Zakon o železnici, što bi trebalo da dovede do unapređenja železničkog saobraćaja u predstojećem periodu. Sprovedeno je i nekoliko projekata javno-privatnog partnerstva, mahom

u oblasti energetike i putne infrastrukture, a u toku je i realizacija nekoliko značajnih infrastrukturnih projekata na osnovu zaključenih bilateralnih međudržavnih sporazuma.

Za očekivati je da pomenuta ulaganja imaju, u krajnjem ishodu, pozitivan uticaj na sniženje troškova poslovanja u Srbiji kao i na ukupnu atraktivnost Srbije kao izvozne destinacije. Ipak, da bi do toga zaista i došlo, neophodno je da se obezbedi puno funkcionisanje institucija zasnovano na stručnosti, poštovanje ugovorenih rokova, usklađenost dinamike i budžetiranja projektne realizacije kao i, naročito, konkurentnost samog postupka izbora partnera države u projektima.

U tom smislu, veoma je važno omogućiti dalji razvoj javno-privatnih partnerstava, s obzirom da javnom sektoru najčešće nedostaju stručnost, sredstva i drugi kapaciteti za samostalnu pripremu i

sprovođenje projekata. Dodatna prednost ovog modela sastoji se u samoj konkurentnosti izbora partnera u projektu, što istovremeno obezbeđuje efikasnost projektne implementacije, te se ovaj model u tom smislu pokazuje kao superioran u odnosu na aranžmane zasnovane na međudržavnim sporazumima.

Najzad, kako bi se stvorili preduslovi za postepen prelazak na privredu zasnovanu na tehnologiji, neophodno je uvesti poreske olakšice i transparentna pravna pravila za finansiranje start-up kompanija, sprovesti potpunu digitalizaciju u sektoru javnih usluga te dodatno stimulisati istraživanje i razvoj u oblasti elektronskih komunikacija i poslovanja.

Intenziviranje izgradnje stanica za punjenje električnih vozila na koridorima 10 i 11 važno je zbog očuvanja strateškog i privrednog značaja ovih puteva

Nastaviti usaglašavanje sa evropskim propisima

DUŠAN LALIĆ

Predsednik Odbora za lizing i osiguranje Saveta stranih investitora
(Generali Osiguranje Srbija a.d.o.)

Ohrabruje stav NBS da razmotri smanjenje zahtevanog kapitala za poslove lizinga nepokretnosti, i omogući da finansijski lizing postane pokretač razvoja sektora nekretnina

Povodom usklađivanja naših propisa sa EU regulativom već je puno urađeno. Donošenjem propisa kojima se uređuje delatnost osiguranja u Srbiji krajem 2014. godine i u prvoj polovini 2015. godine stvoreni su preduslovi za značajan korak u približavanju sektora osiguranja nivou razvoja tog sektora u Evropskoj uniji, a radi obezbeđenja nivoa zaštite korisnika usluga osiguranja u Srbiji koji će odgovarati zaštiti korisnika u Evropskoj uniji. Ranija EU regulativa je primenjivala tzv. okvir Solventnost 1, koji je više bio usmeren ka visini kapitala i visini tehničkih rezervi. Danas, EU je prešla na tzv. okvir Solventnost 2 koji je i NBS odlučila da uvede na postepen način. Taj okvir obuhvata četiri ključne funkcije: upravljanje rizicima, sistem internih kontrola, internu reviziju i aktuarsku funkciju, kao i sopstvenu procenu rizika. Sada smo u drugoj fazi usklađivanja koja podrazumeva procenu stepena spremnosti osiguravajućeg sektora za novi okvir Solventnost 2 i procenu efekta usklađivanja osiguravajućih kuća sa novim propisima donetim od strane NBS. Može se reći da smo još uvek daleko od treće, poslednje, faze a to je potpuna usklađenost delatnosti osiguranja u Srbiji s pravilima koja važe u Evropskoj uniji.

Što se tiče finansijskog lizinga, opšte je poznato da je izrazito visok nivo zahtevanog kapitala za lizing kompanije za poslove lizinga nepokretnosti u iznosu od EUR 5 miliona. To predstavlja veliku prepreku da finansijski lizing postane glavni pokretač razvoja sektora nekretnina. Visok nivo zahtevanog kapitala kod drugih finansijskih institucija (banaka,

osiguravajućih društava ili penzijskih fondova) u skladu je sa namerom da se obezbedi sigurnost prilikom upravljanja sredstvima klijenata, dok, za razliku od pomenutih, lizing kompanije upravljaju sopstvenim sredstvima i nisu depozitne institucije, tj. investiraju sopstveni kapital i celokupan rizik poslovanja snosi osnivač lizing kompanije. Na sastancima koje je USAID organizovao, predstavnici ALCS i NBS doneli su zaključak da navedena zakonska izmena u cilju smanjenja zahtevanog kapitala ima smisla te da će je i NBS podržati. Tako da postoje naznake da će NBS konačno inicirati postupak donošenja tog zakona i omogućiti lakše poslovanje finansijskog lizinga.

Kada je u pitanju sektor osiguranja, mislim da je najvažnije da se počne sa radom na posebnom zakonu o ugovoru o osiguranju. Naime, odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje regulišu ugovor o osiguranju imaju određene nedostatke koji su se kroz praksu pokazali u primeni u ovih 39 godina. Pre svega u vezi sa osiguranjem od odgovornosti

koje je regulisano samo jednim članom. Takođe, izmenjene društvene okolnosti, tehnološke promene i savremena nadnacionalna regulativa (EU) nalaže da se izvrše određene izmene odredbi tog zakona. Veliki broj EU članica je rešilo ta pitanja donošenjem posebnog zakona o ugovoru o osiguranju i time je omogućeno da se osavremeni pravni okvir ugovora o osiguranju. Iz tog razloga Savet je voljan da pruži aktivan doprinos pri izradi Nacrta tog zakona koji bi bio predstavljen stručnoj javnosti na razmatranje.

Savet je voljan da pruži aktivan doprinos pri izradi posebnog Nacrta zakona o ugovoru o osiguranju čime bi bio osavremenjen pravni okvir, u skladu sa praksom u EU

Do dobrih propisa u dijalogu sa privredom

MIHAЈLO ŽIVKOVIĆ

Predsednik Pravnog odbora Saveta stranih investitora (Societe Generale Banka Srbija)

Predlagači novih zakona i izmena propisa trebalo bi da imaju sluha za ideje, predloge i zahteve tržišta, jer samo tako se postiže valjano sagledavanje najboljih rešenja i osiguravanje dobre praktične primene

Prvi zahtev koje učesnici na tržištu, pa i Savet stranih investitora, postavljaju u pogledu pravnog okruženja je svakako stabilnost i dugotrajnost pravnog okvira. To praktično znači da „pravila igre“ na tržištu, koja su oblikovana u određene pravne norme, moraju biti poznata odnosno predvidiva svim učesnicima na tržištu. Takođe, propisi moraju biti jasni odnosno nedvosmisleni u pogledu sadržine samih normi koje ih čine. Kada je to tako, onda svi učesnici na tržištu mogu adekvatno da planiraju svoje poslovanje. Česte izmene zakona uvek nepovoljno utiču na stabilnost pravnog okvira. Dodatno, donošenju novih i izmeni postojećih propisa mora prethoditi javna rasprava. U tom smislu je važno da predlagači propisa, a to su najčešće ministarstva, imaju sluha za ideje, predloge i zahteve tržišta za izmenu pojedinog propisa, a sve u krajnjem cilju dugotrajnog poboljšanja pravnog okruženja. Dobar primer za to je Ministarstvo pravde, koje je prepoznalo dugogodišnju inicijativu Saveta za poboljšanjem sistema građanskopravnog izvršenja, pa je Savet dobio priliku da učestvuje u radu radne grupe za izmenu Zakona o izvršenju i obezbeđenju i tako neposredno prenese preporuke i komentare članica u pogledu izmena ovog zakona. Savet pozdravlja ovu praksu i poziva i ostale predlagače donošenja novih ili izmena propisa da Savet neposredno uključe u sam proces izrade propisa jer se na taj način postiže valjano sagledavanje najboljih rešenja koja će biti održiva u praksi prilikom primene.

Kada govorimo o unapređenju vladavine prava mi zapravo govorimo o poboljšanju pravnih regulativa koje na to utiču uključujući i svaku pojedinu izmenu propisa od strane zakonodavca. U pogledu preporuka iz prošlogodišnje Bele knjige, od značaja je napomenuti a u vezi sa temama koje su od strane Pravnog odbora izdvojene kao prioritetne kao što su stečajno zakonodavstvo i devizno poslovanje, da gajimo velika očekivanja, da ćemo uspeti da, u dijalogu sa predstavnicima Vlade, utvrdimo jasne smernice za izmenu ovih zakona, a sve u skladu sa već datim komentarima i predlozima od strane Saveta.

Pravni odbor će i u budućem periodu pažljivo analizirati da li se u praksi propisi adekvatno primenjuju i kada to nije slučaj, na to će jasno ukazati

Prioriteti Pravnog odbora su utvrđeni dvogodišnjim programom koji je usvojen na sednici odbora. Pravni odbor je dobio priliku da stavove Saveta zastupa u nekoliko radnih grupa kao što su radne grupe za izmenu Zakona o parničnom postupku, Zakona o izvršenju i obezbeđenju i Zakon o zaštiti konkurencije. To su ujedno, uz inicijativu za izmenu Zakona

o stečaju i Zakona o deviznom poslovanju, kratkoročni i srednjeročni prioriteti Pravnog odbora. Pored navedenog, odnosno paralelno sa ovim aktivnostima, Pravni odbor će i dalje nastaviti da prati, analizira i predlaže izmene propisa koji su od značaja za članice. Na posletku, samo donošenje određenog propisa nije cilj sam za sebe i zato će Pravni odbor i u budućem periodu pažljivo analizirati da li se u praksi propisi adekvatno primenjuju i kada to nije slučaj, na to će jasno ukazati.

Katastar u fokusu

IVAN GAZDIĆ

Predsednik Odbora za nekretnine i izgradnju Saveta stranih investitora (Bojović Drašković Popović & Partners)

Odbor za nekretnine i izgradnju nastaviće da se bavi reformom katastra i njegovom digitalizacijom

Novi Zakon o postupku upisa u katastar nepokretnosti i vodova (Službeni Glasnik RS, br. 41/18) („Zakon“) stupio je na snagu 8. juna 2018. godine.

Zakon uređuje postupak upisa nepokretnosti, prava, predbeležbi i zabeležbi koje se odnose na nepokretnosti. Zakon ima ambiciozan cilj da poveća efikasnost i ažurnost katastra nepokretnosti kao i da pojednostavi i ubrza proceduru upisa prava.

Najveća novina je što stranke više neće morati fizički da idu u službe za katastar nepokretnosti, već će se zahtevi dostavljati u formi elektronskog dokumenta, preko elektronskog šaltera. Takođe, propisano je da se postupak upisa u katastar nepokretnosti pokreće i sprovodi po službenoj dužnosti od strane javnih beležnika, javnih izvršitelja, sudova i drugih državnih organa, na osnovu isprava koje su sastavili, odnosno doneli, s tim što se ne isključuje mogućnost da u određenim slučajevima postupak bude pokrenut i na zahtev stranke.

Službenici u katastru više neće proveravati zakonitost javne isprave koja je solemnizovana kod notara i na osnovu koje se traži upis, što podrazumeva daleko veću efikasnost same procedure upisa, a takođe se i rokovi za postupanje katastarsa skraćuju na 5 radnih dana (izuzev za pojedine kompleksnije postupke gde je zadržan rok od 15 dana). Rešenja će se izdavati u elektronskoj formi i dostavljati strankama elektron-

skim putem, pri čemu će se dostava dokazivati elektronskom potvrdom o prijemu dokumenta (dostavnicom).

Naš Odbor će pomno pratiti implementaciju ovog Zakona i postepeni prelazak sa pisanog na elektronski način poslovanja katastra.

Što se tiče izgradnje, prema poslednjim podacima Svetske banke, Srbija se našla na 10. mestu kada je reč o pribavljanju građevinskih dozvola, što predstavlja izuzetan skok u poređenju

sa 152. mestom na kom se Srbija nalazila pre samo dve godine. Sudeći po zvaničnim statističkim podacima nesporn je primetan porast broja izdatih građevinskih dozvola otkako je uvedena objedinjena procedura. Ipak, investitori i dalje ocenjuju da bi komunikacija sa organima nadležnim za izdavanje akata u objedinjenoj proceduri trebalo da se poboljša.

Problemi koji se tiču konverzije prava korišćenja u pravo svojine ostali su nažalost isti kao i prethodnih godina. Veliki broj postupaka

konverzije je prekinut, a glavni razlog za to i dalje su sporne odredbe zakona kojim se uređuje konverzija uz naknadu, a koje predviđaju da se postupak konverzije mora prekinuti dok se pravosnažno ne okonča postupak restitucije povodom predmetne nepokretnosti, čak i u slučajevima kada vraćanje imovine u naturalnom obliku nije zakonski moguće.

Odbor za nekretnine i izgradnju nastaviće da prati regulatorne aktivnosti državnih organa i daje predloge za poboljšanje propisa iz oblasti građevinarstva i nekretnina.

Otkako je uvedena objedinjena procedura, nesporn je primetan porast broja izdatih građevinskih dozvola. Međutim, postoji prostor za poboljšanje komunikacije investitora sa organima nadležnim za izdavanje ovih akata

Dijalogom do efikasnijih poreskih rešenja

DRAGAN DRAČA

Predsednik Poreskog odbora Saveta stranih investitora
(PricewaterhouseCoopers d.o.o)

Poreski odbor Saveta stranih investitora je u prethodnom periodu odredio pet prioriternih poreskih problema čije rešavanje je od značaja za celokupnu poslovnu zajednicu i koje bi brzo moglo da da vidljive rezultate

Pitanje transparentnosti u izmenama poreskih propisa, reforma pravila o poreskoj amortizaciji, fer vrednost imovine, porez po odbitku na usluge, poreska krivična dela i tretman „team building“ aktivnosti su pitanja za sve učesnike u poslovnom sektoru.

Odsustvo transparentnosti i javne rasprave u domenu promene poreskih propisa je već godinama jedan od značajnih problema u oblasti poreza na koje ukazuje Savet stranih investitora. U prethodnoj godini je ostvaren određeni napredak, budući da je Ministarstvo finansija dalo nekoliko nacrtu propisa na javnu raspravu i da je Savet bio u prilici da ima konstruktivan dijalog sa Ministarstvom finansija u vezi sa važnim temama – PDV-om, porezom na imovinu i naknadama za korišćenje javnih dobara. Sa druge strane, izostao je razgovor o nekim drugim važnim temama, kao što su izmene Zakona o porezu na dobit. Očekujemo da će konstruktivan dijalog biti nastavljen i u budućnosti, i da će proces biti dodatno poboljšan blagovremenim i sveobuhvatnim stavljanjem nacrtu propisa na uvid javnosti.

Nije bilo značajnijeg napretka u vezi sa drugim preporukama Saveta u oblasti poreza. Od pozitivnih promena bi se mogli istaći sužavanje obima usluga koje su predmet poreza po odbitku na prihode nerezidenata počev od 1. aprila ove godine, i izmena pravila o poreskoj amortizaciji nematerijalne imovine. Domet ovih promena je vrlo ograničen, i najveći deo problema u vezi sa poreskim propisima i njihovom primenom sa kojima se privredni

subjekti suočavaju je i dalje ostao nerešen.

Uprkos tome, očekujemo da će se dijalog sa novim ministrom finansija i njegovim timom intenzivirati u narednom periodu i dati opipljive rezultate.

Kao jedan od strateških prioriteta Vlade Republike Srbije, 2016. godine je otpočeta transformacija Poreske uprave u modernu organizaciju koja je efikasnija u naplati poreza i sprovođenju poreske discipline, i koja pruža kvalitetnije usluge poreskim obveznicima. Dosadašnji napori su bili usmereni na organizacione promene, smanjenje broja filijala i ekspozitura i povećanje efikasnosti u radu. Savet stranih investitora podržava nastojanje da se unapredi rad Poreske uprave i sve dosadašnje pozitivne promene. Međutim, potrebno je još dosta toga da se uradi. Smatramo da je jačanje Poreske uprave i Ministarstva finansija u pogledu broja, kvalifikacione strukture, stručne obučenosti i osposobljenosti zaposlenih, informacionih sistema i drugih resursa od velikog značaja za

Najveći deo problema u vezi sa poreskim propisima i njihovom primenom i dalje je nerešen, ali uprkos tome, očekujemo da će dijalog sa novim Ministrom finansija u narednom periodu i dati opipljive rezultate

uspešan završetak transformacije, rešavanje postojećih problema i unapređenje poreskog sistema i prakse.

Pre nekoliko meseci je formirana Radna grupa za modernizaciju Poreske uprave pod okriljem Ministarstva finansija i Svetske banke, u kojoj Savet stranih investitora ima svog predstavnika. Nadamo se da će ova Radna grupa doprineti bržem i uspešnom završetku procesa transformacije, i nastojaćemo da damo konstruktivan doprinos.

Liberalizacija pristupu fiksnoj infrastrukturi ključ privrednog rasta

MARKO JOVIĆ

Predsednik Odbora za telekomunikacije i IT Saveta stranih investitora (Vip Mobile d.o.o.)

Očekujemo da država da jasne smernice za zajedničko korišćenje postojeće fiksne telekomunikacione infrastrukture i tako oslobodi ogroman potencijal za razvoj ovog sektora

Sektori sa visokom dodatom vrednošću kao što su telekomunikacije i informacione tehnologije zahtevaju izuzetno velika ulaganja. Ovi sektori su u značajnoj meri regulisani od strane države i zato je važno da država u procesu njihove regulacije vodi računa o predvidljivosti i pravnoj sigurnosti. To je osnovni preduslov za privlačenje i podizanje sveukupnog nivoa investicija u Srbiji. Prema tome, ulaganja operatora direktno su uslovljena regulatornim okvirom koji određuje u kom pravcu će ići dalji razvoj industrije. Sektor elektronskih komunikacija je od posebnog značaja jer predstavlja osnovu za razvoj savremenih tehnoloških rešenja na čijim temeljima se bazira digitalna ekonomija zemlje. Iskustva drugih zemalja pokazuju da primena savremenih tehnologija, te s tim u vezi, obezbeđivanje fiksnih mreža velikih brzina dovode do napretka u svim oblastima privrede i doprinose povećanju produktivnosti, automatizaciji poslovnih procesa, efikasnijoj i bržoj komunikaciji. To

dalje ima za posledicu povećanje konkurentnosti čime se čitav proces zaokružuje i dovodi do transformacije celokupnog tržišta.

Glavni preduslovi za razvoj u pogledu pristupa infrastrukturi se odnose na mere države koje bi dovele do unapređenja regulatornog okvira kada je u pitanju izgradnja i pristup fiksnoj infrastrukturi u Srbiji. Potrebno je da se omogući zajedničko korišćenje postojeće infrastrukture čime bi se obezbedila njena maksimalna iskorišćenost. Trenutno infrastruktura koja se nalazi u vlasništvu javnih preduzeća predstavlja ogroman potencijal.

Očekivanja privatnog sektora jesu da država predloži i usvoji određeni model za njeno korišćenje od strane svih koji su za to zainteresovani. Iako su učinjeni određeni napori da se krene sa ovim procesom i s tim u vezi pokrenute određene aktivnosti, još uvek nemamo jasne smernice u kom pravcu će država regulisati ovu oblast.

Elektronski servisi generalno doprinose iskorenjivanju birokratije, ali svakako su najznačajnija ona elektronska rešenja

koja se tiču odnosa države i njenih građana. U tom smislu elektronski servisi javne uprave (e-government) kao što su e-vlada, e-zdravstvo i slična rešenja naročito doprinose iskorenjivanju birokratije i korupcije. Naša država ulaže značajne napore za uvođenje i primenu elektronskih rešenja i danas gotovo da nema grane privrede koja u izvesnoj meri već ne primenjuje ili radi na primeni elektronskih rešenja. Kada su u pitanju elektronske komunikacije, RATEL je u septembru 2017. go-

dine krenuo sa primenom sistema e-dozvola i naišao na veliku podršku operatora jer je birokratija uveliko smanjena a sam proces pojednostavljen i ubrzan. Međutim, potrebno je imati u vidu da za punu primenu elektronskih rešenja i aplikacija koje postoje na tržištu u različitim sferama, od zabavnog karaktera, preko kupovine proizvoda i usluga do onih aplikacija koje se tiču usluga države kao što je npr. registracija vozila, je potreban i odgovarajući zakonodavni okvir države koji je u mogućnosti da u svemu isprati izazove digitalnog okruženja.

Za punu primenu elektronskih rešenja i aplikacija koje postoje na tržištu u različitim sferama, potreban je odgovarajući zakonodavni okvir države koji će pratiti izazove digitalnog okruženja

Ana Brnabić, predsednica Vlade Srbije

Strani investitori - važna karika u našem razvoju

Očekujem da će se ove godine nastaviti rast priliva Stranih direktnih investicija (SDI) i da će one biti za oko 10% više nego prošle godine, što jeste veliki i važan rezultat. Želimo da SDI pomognemo i ubrzamo ravnomeran regionalni razvoj, što se pokazalo kao odlično rešenje na nekoliko primera u unutrašnjosti Srbije. Vlada Srbije kontinuirano sprovodi niz mera koje utiču na unapređenje poslovnog okruženja i priprema nova zakonska rešenja i inovacije koje treba da rad javne uprave učine efikasnijim i transparentnijim i preduzećima olakšaju poslovanje. „Tako ćemo, na primer uvesti inovaciju zahvaljujući kojoj će sve inspekcije u zemlji moći da budu umrežene da bolje i efikasnije sprovedu kontrole i planiraju rad“, kaže predsednica Vlade Ana Brnabić.

Prof. dr Zorana Mihajlović, potpredsednica Vlade Srbije i ministarka građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture

Ubrzano se povezujemo sa Evropom

Sa novim investicionom ciklusom procenjenim na €5 milijardi, sektori građevinarstva i infrastrukture nastaviće da daju snažan doprinosu rastu bruto domaćeg proizvoda i podržavaju ambicije Srbije da nastavi sa ekspanzijom izvoza i postane fokalna tačka povezivanja Evrope i rastućih istočnih tržišta. Jedan od ključnih faktora povezivanja na Zapadnom Balkanu i regiona sa Evropskom unijom je izgradnja saobraćajne infrastrukture. Istovremeno, visoke investicije u ovaj sektor snažno doprinose kako sadašnjem tako i budućem privrednom rastu.

Branislav Nedimović, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije

Stvorene pretpostavke za održivi razvoj poljoprivrede

Zahvaljujući ostvarenom napretku u stvaranju institucionalnih pretpostavki za razvoj poljoprivrede i prehrambene industrije Ministarstvo je dobilo pohvale EU pa Srbija spremno dočekuje predstojeće otvaranje pregovaračkih poglavlja. Ove godine po prvi put su evropska sredstva dodeljena direktno srpskim proizvođačima. Sa ministrom poljoprivrede i zaštite životne sredine Branislavom Nedimovićem razgovarali smo o IPARD programu i brojnim drugim merama koje treba da učine poljoprivredu i proizvodnju hrane okosnicama privrednog rasta i izvoza.

Jana Mihajlova, predsednica Saveta stranih investitora i regionalna direktorka tržišta jugoistočne Evrope kompanije Nestlé, odnosno Adriatik regije, Bugarske i Rumunije

Prilika za intenzivan rast

Živimo u uzbudljivom trenutku u kojem Srbija ima odlučujuću priliku da podstakne ubrzani privredni rast i da, doslednim sprovođenjem zakona, poreskih reformi, dodatnom modernizacijom zakona o radu i kontinuiranim i posvećenim radom na digitalizaciji, nakon uspešne fiskalne konsolidacije, obezbedi održivi razvoj. U proteklih 16 godina Srbija je postigla znatan napredak i postala drugačija zemlja. Ostvarila je makroekonomsku stabilnost, povećala konkurentnost i pozicionirala se kao destinacija koja privlači strane investicije. Posle strateške odluke Srbije da postane članica EU, očekivanja investitora su još veća. Ona se odnose na ubrzanje reformi koje su neophodne da bi se podstakao veći privredni rast, dalji napredak u stvaranju poslovne klime koja pogoduje investicijama i jačanje vladavine prava.

Siniša Mali, ministar finansija Republike Srbije

Rasterećenje privrede podstiče privredni rast

Ciljevi Ministarstva finansija su dalje održavanje fiskalne stabilnosti i otklanjanje sistemskih prepreka za privredni rast. U procesu kreiranja mera koje će olakšati poslovanje preduzeća, ministarstvo se posebno oslanja na korisne sugestije privrede i poslovne zajednice. Prioritet Ministarstva finansija u narednom periodu jeste očuvanje fiskalne stabilnosti, a uz podršku inicijativama koje bi trebalo da podstaknu rast, kao što je povećanje javnih investicija i smanjenje poreskog opterećenja.

Jorgovanka Tabaković, guverner Narodne banke Srbije

Sačuvati stabilnost – podržati privredni rast

NBS je u prethodnih šest godina uspela da obezbedi i sačuva cenovnu i finansijsku stabilnost, čime je dala značajan doprinos povoljnijem poslovnom okruženju, nižim troškovima zaduživanja i održivijem ubrzanju privrednog rasta. I u narednih šest godina nastavićemo da radimo tako da naši rezultati budu u interesu svih podjednako, sa boljim životom građana kao trajnim ciljem. Ako je u prvom mandatu fokus našeg rada najpre bio na istrajnom i mukotrpnom uspostavljanju narušene stabilnosti, a zatim i na njenom održavanju, u drugom mandatu, osim očuvanja stabilnosti u uslovima stalnih izazova, posebno iz međunarodnog okruženja, naš prioritet biće da idemo u susret svim novinama koje donosi poslovanje u savremenom svetu i ubrzani proces modernizacije na svim poljima.

Nj.E. Sem Fabrici, ambasador i šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji

Pristup EU ostaje zasnovan na zaslugama

Vrata EU u potpunosti su otvorena za dalje pristupanje, a proces ostaje zasnovan na zaslugama. Prema tome, veoma je važno da Republika Srbija nastavi sa reformskim procesima i da ih postavi na prvo mesto među prioritetima države: političkim, ekonomskim, ali i društvenim. Izgradnja konkurentne i otporne tržišne ekonomije predstavlja sveobuhvatan proces koji prevazilazi čisto ekonomske reforme. O širem kontekstu reformi u Srbiji razgovarali smo sa Nj.E. Semom Fabricijem, ambasadorom i šefom Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji.

Dragana Marković, direktorka Poreske uprave Srbije

Ozbiljno smo shvatili reforme

Vizija Poreske uprave je da postane efikasna poreska administracija koja raspolaže modernim integrisanim informacionim sistemima koji podržavaju poslovne procese, koji su jednostavni, razumljivi i u skladu sa najboljom međunarodnom praksom. Reforma Poreske uprave, jedan je od prioriteta aranžmana sa MMF-om i pre svega podrazumeva promene u njenoj strukturi i načinu rada koje za cilj imaju podizanje kapaciteta Poreske uprave za efikasnije obavljanje poslova utvrđivanja, kontrole, naplate javnih prihoda i otkrivanje počinilaca krivičnih dela iz oblasti poreskih utaja.

Ana Toci, izvršna direktorka Saveta stranih investitora

Potrebe naših članica obavezuju da stalno unapređujemo naš rad

Ponosni smo na sve što smo u poslednjih 15 godina uradili na otklanjanju prepreka u poslovanju ne samo za naše članice već i za domaće kompanije, međutim sedenja na lovorikama nema! Od 2002. kada je FIC osnovan, poslovna klima se značajno poboljšala, ali naša misija nije ostvarena. Misija Saveta stranih investitora je da aktivno promovira i razvija predvidljivu konkurentnu i održivu poslovnu klimu u Srbiji kroz otvoren dijalog sa državom i ostalim relevantnim akterima. U tom procesu, otkada je Savet osnovan pre 16 godina, organizacija se i značajno menjala, ali i ostala dosledna svojim principima.

Dimitrije Knjeginjić, potpredsednik Saveta stranih investitora i generalni direktor Lafarž Srbija

Vreme je za ubrzanje reformi

U proteklim godinama urađeno je dosta, ali nedostaju rezultati u nekim od ključnih oblasti: reformi javnih preduzeća i javne uprave i modernizaciji obrazovnog, penzionog i zdravstvenog sistema. Dajmo Vladi vreme da pokaže da li je spremna da se ozbiljno pozabavi ovim oblastima. Da li je srpska vlada ozbiljno shvatila upozorenje Kristin Lagard, generalne direktorke MMF-a, da samozadovoljstvo fiskalnim prilagođavanjem može biti prokletstvo ako ga ne prate strukturne reforme?

Mihailo Jovanović, direktor Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu

Napredujemo koracima od sedam milja

Efikasno donošenje propisa, brza implementacija novih elektronskih usluga, i stalni rast sektora informaciono – komunikacionih tehnologija (IKT) u Srbiji koji je premašio 5% učešća u BDP-u, doveli su do toga da Srbija u kratkom roku u regionalnom, ali i svetskom okviru bude prepoznata kao zemlja koju je digitalizacija „preko noći“ transformisala. Srbija po nekim mišljenjima snažno napreduje u digitalizaciji a s druge strane, zbog decenijskih kašnjenja zaostajemo za e-rešenjima u razvijenim zemljama.

Stephen Ndegwa, menadžer Svetske banke za Srbiju

Reforme se isplate

Srbija je pokazala sposobnost da donosi teške odluke u reformama i imala je značajnu korist od tih reformi. Međutim, neophodno je da stalno obnavlja taj napor kako bi njeni rezultati bili čak i bolji. Ukoliko se sve reforme koje pogoduju tržištu osmisle, primene i održe, rezultat će biti brži privredni rast. Sa druge strane, neke druge reforme zahtevaju prilagođavanje i fino podešavanje kako bi odrazile novonastalu realnost.

Sebastian Sosa, stalni predstavnik MMF u Beogradu

Preostale izazove treba energično rešavati

Sa stabilnom makroekonomskom situacijom, porastom zaposlenosti i rastućom proizvodnjom na svojoj strani, Vlada Srbije ima odličnu priliku da odlučno reši osnovne slabosti koje ograničavaju proizvodni potencijal zemlje.

Iako je 2015. godine složena ekonomska situacija sprečila srpsku vladu da u potpunosti sprovede strukturne reforme, danas su okolnosti veoma drugačije. Poboljšana makroekonomska stabilnost i bolji ukupni rezultati u poslovanju i zapošljavanju stvaraju povoljan ambijent za kreatore da odmah realizuju sveobuhvatni program strukturnih i institucionalnih reformi i uklone prepreke za snažniji rast privrede.

Dubravka Negre, šef Regionalnog predstavništva Evropske investicione banke za Zapadni Balkan

Donosimo Evropu na Balkan

Podrška razvoju infrastrukture u oblasti transporta, energetike, zdravstva, prosvete, pravosuđa, razvoja lokalnih zajednica kao i pristup dugoročnom finansiranju malim i srednjim preduzećima naši su osnovni ciljevi u regionu i Srbiji. Mi smo tu da

ostanemo i onda kada zemlje regiona pristupe Evropskoj Uniji. Kao banka Evropske unije, Evropska investiciona banka (EIB) želi da svoj doprinos evrointegracijama u Srbiji i regionu kroz konkretne projekte usmerene ka unapređenju veza između ljudi i robe u zemljama Zapadnog Balkana i podstakne njihovu regionalnu saradnju i ekonomski razvoj.

Dragan Penezić, predsednik Odbora za borbu protiv nedozvoljene trgovine Saveta stranih investitora (British American Tobacco SEE d.o.o)

Unaprediti sistem inspeksijskog nadzora

Ključni problem u suzbijanju sive ekonomije je tretman prekršajnih i krivičnih prijava u oblasti nezakonite trgovine od strane tužilaštva i sudova, odnosno neefikasno procesuiranje i preterano blaga kaznena politika.

Dragana Stikić, predsednica Odbora za hranu i poljoprivredu Saveta stranih investitora (Nestlé Adriatic S d.o.o.)

Usaglašavanjem propisa do veće konkurentnosti

Izmenama Zakona o bezbednosti hrane, trebalo bi otkloniti spoljnotrgovinske barijere i olakšati izvoz na evropsko tržište i tako povećati konkurentnost prehrambenog sektora.

Milena Jakšić Papac, predsednica Odbora za ljudske resurse Saveta stranih investitora (Karanović & Nikolić o.a.d.)

Nastavak reformi preduslov otvaranja novih radnih mesta

Srbija ima velike potencijale na polju ljudskih resursa, ali joj nedostaje pravni okvir koji će podržati tu izuzetnost i doprineti da se potencijali ovog tržišta iskoriste u punoj meri.

Đorđe Popović, predsednik Odbora za infrastrukturu i industrijalizaciju Saveta stranih investitora (Petrikić & Partneri a.o.d. u saradnji sa CMS Reich-Rohrwig Hainz)

Sa pravim partnerom do veće konkurentnosti

Javnom sektoru vrlo često nedostaju stručnost za samostalnu pripremu i sprovođenje projekata, što se može nadoknaditi daljim podsticanjem razvoja javno privatnih partnerstava.

Dušan Lalić, predsednik Odbora za lizing i osiguranje Saveta stranih investitora (Generali Osiguranje Srbija a.d.o.)

Nastaviti usaglašavanje sa evropskim propisima

Ohrabruje stav NBS da razmotri smanjenje zahtevanog kapitala za poslove lizinga nepokretnosti, i omogućiti da finansijski lizing postane pokretač razvoja sektora nekretnina.

Mihajlo Živković, predsednik Pravnog odbora Saveta stranih investitora (Societe Generale Banka Srbija)

Do dobrih propisa kroz dijalog sa privredom

Predlagači novih zakona i izmena propisa trebalo bi da imaju sluha za ideje, predloge i zahteve tržišta, jer samo tako se postiže valjano sagledavanje najboljih rešenja i osiguravanje dobre praktične primene.

Ivan Gazdić,
predsednik Odbora za
nekretnine i izgradnju
Saveta stranih
investitora (Bojović
Dražković Popović &
Partners a.o.d. Beograd)

Katastar u fokusu

Novi Zakon o postupku upisa u katastar nepokretnosti i vodova uređuje postupak upisa nepokretnosti, prava, predbežbi i zabeležbi koje se odnose na nepokretnosti. Najveća novina je što stranke više neće morati fizički da idu u službe za katastar nepokretnosti, već će se zahtevi dostavljati u formi elektronskog dokumenta, preko elektronskog šaltera.

Dragan Drača,
predsednik Poreskog
odbora Saveta
stranih investitora
(Pricewaterhouse
-Coopers d.o.o)

Dijalogom do efikasnijih poreskih rešenja

Poreski odbor Saveta stranih investitora je u prethodnom periodu odredio pet prioriternih poreskih problema: pitanja transparentnosti u izmenama poreskih propisa, reforme pravila o poreskoj amortizaciji, fer vrednost imovine, porez po odbitku na usluge, poreska krivična dela i tretman „team building“ aktivnosti .

Marko Jović,
predsednik Odbora za
telekomunikacije i IT
Saveta stranih investitora
(Vip Mobile d.o.o.)

Liberalizacija pristupa fiksnoj infrastrukturi ključ privrednog rasta

Očekujemo da država da jasne smernice za zajedničko korišćenje postojeće fiksne telekomunikacione infrastrukture i tako oslobodi ogroman potencijal za razvoj ovog sektora. Sektori sa visokom dodatnom vrednošću kao što su telekomunikacije i informacione tehnologije zahtevaju izuzetno velika ulaganja.

DIGITALNO IZDANJE

**FOREIGN INVESTORS COUNCIL - PARTNER FOR GROWTH na engleskom jeziku
možete pročitati na www.fic.org.rs i www.cordmagazine.com**

50 GODINA U SRBIJI

Pola veka partnerstva i poverenja!

Coca-Cola

Coca-Cola HBC
Srbija